

Forum for Samtidshistories Intervjuprosjekt

Utskrift av intervju med

EIVIND BOLLE

14. desember 2005

Intervjuere:

Hallvard Tjelmeland

Pål Christensen

Edgar Hovland

Helle Rønne deltok på intervjuet som organisator

Transkribert av

Mia Harlyng og Helle Rønne

Redigert av

Jan Gausemel

Forum for Samtidshistorie
Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier
Universitetet i Oslo
Mai, 2006

Merknad fra FoSams intervjuprosjekt v. Helge Danielsen:

Ved oppstarten av intervjuet griper Bolle ordet og gjør oppmerksom på at han, som han selv sier, merker at han er mellom 80 og 90 år, både når det gjelder hørsel og hukommelse. Han forteller også at han har vært i tvil om han skulle holde avtalen om å stille til intervju, og kommer inn på hvorfor han tross alt har ønsket å gjøre det. Utskriften begynner i forlengelsen av at han har slått fast dette.

Start intervju:

Eivind Bolle: Dere får jo forsøke å se om dere får mest mulig ut av det. Jeg skjønner jo opplegget. Jeg har tenkt over at det her er jo veldig positivt, for jeg var jo så heldig at jeg var i den situasjonen at jeg var en av dem som satt lengst i en regjering i sammenheng. Åtte år. Og det er klart at det – Men du vet at for ti år siden, da husket jeg alt. For det han Storholt, nei, han Skoglund sier i boka, da husket jeg alt, det er borte nå. Masse av det er borte nå, dessverre. Og det er synd. Men jeg er på den annen side igjen tilfreds med at jeg selv har registrert det nå slik at jeg ikke begir meg ut på noe. Og det er flere som fremdeles spør meg – Tidligere, vet du, da jeg kom fra Oslo, så var de jo interessert i å få han Eivind til å kåsere om et eller annet. Og du vet jo – Så var jo, ville de jo vite –

Det første var jo å få din identitet, altså mitt formende, min oppvekst. Og jeg brukte som regel å si det, at jeg var for så vidt stolt av – Jeg har lært meg en masse i livets skole. For jeg vokste opp i flomålet. Det vet dere jo hva er? Der lærte vi om dragsug, strandgresset, fjæra, flo, tangsprett, båtene og alt det der. Alt det der fikk jeg med meg, og jeg var levende interessert i det livet der. Det var i grunn det som ga meg inspirasjon til i voksen alder – Du vet, det var jo den tida i 1930-årene, det var jo ikke noe spørsmål at du skulle få utdanning og skolegang. Nei, du skulle få glunten i arbeid, få han til å gjøre gagns arbeid. Det var vi jo selvfølgelig –

Det var jeg også med på at det her var bra, at det kunne være nyttig. Det var ikke nei i min munn. Det var ikke mer enn det vi trivdes med, og da utviklet det seg unna for unna, vet du. Så sånn er det. Min barneskole eller oppvekstskole, ja, jeg har jo barneskolen, det har jeg jo, det er klart, men i tillegg til det: Min videregående skole, det var i flomålet. Men jeg er jo klar over at det er jo ikke alle – Og, du vet at når jeg kåserte om dette, tok det som utgangspunkt, så var det i grunnen slik at forsamlingen, de spisset ører: ”Hva er det han mener? Hva er det han mener når han begynner å snakke om flomålet?” Jeg har inntrykk av at mange av de der, de visste ikke hva flomålet var for noe. Det var jo et begrep som vi brukte,

for vi gikk jo der og tasset, hver dag. Så var vi der nede og så på, fulgte med og alt det der. Så der – sånn er ståa mi.

Helle Rønne: Men jeg vil nå bare takke for at du ønsker å stille opp til tross, og er veldig takknemlig for å møte deg.

Eivind Bolle: Jo, jo, jeg kan jo tenke meg til det at det kan tross alt ha sin betydning. Og jeg vil jo være tilfreds med det dere mener dere kan få med dere sånn, bare sånn enkelt. Jeg kom ned til Oslo og var valgt inn som stortingsrepresentant. Men så kom jeg inn i regjeringen, jeg hadde jo ikke peiling på hva jeg påtok meg. Det å gå inn i den, jeg tenkte jo bare da jeg fikk spørsmålet om jeg kunne være fiskeriminister, for det var jo liksom – de lette etter det med lys og lykte. Og der lå det da en del politiske kriterier bak, men jeg tenkte jo bare på fiskeripolitikk, så jeg sa ja da, gladelig.

Og dagen etterpå så begynte jeg å spekulere, Eivind, hva er det du har påtatt deg? Så oppsøkte jeg han Bratteli på kontoret. Han var jo da – det var jo i Stortinget – formann for Det norske Arbeiderparti, så jeg oppsøkte han og liksom bar fram målemnene mine, hvordan jeg følte det, hva jeg hadde kommet til å tenke på det som jeg hadde påtatt meg. Og ”det gjør vel ikke noe at jeg forteller det så langt?” sa jeg til Bratteli, ”Jo,” sa han, du vet jo, han hadde jo en egen (imiterer Brattelis toneleie): ”Jo,” sa han ”men Bolle, men det går jo an etter en to–tre måneder å trekke seg tilbake.” Jo, det skjønte jeg også, men jeg sa vel ja, det skjønte jeg, jeg skjønte jo hva han mente.

Men du vet, etterpå så tenkte jeg, men dæven ta, det skal ikke hende. Det skal ikke hende. [Latter] At jeg skal trekke meg tilbake etter en to–tre måneder, det skulle blitt oppslag i avisene! Og du vet, jeg hadde jo flere konflikter i regjeringen med Bratteli, ut gjennom, til å begynne med. Fordi jeg var så mye – omtensksom da at jeg ble stilt spørsmålet. Det har jeg jo fortalt før, så dere har peiling på det der. Jeg ble innkalt på hans kontor der da han skulle meddele regjeringssammensetningen, og så hadde han ikke fiskeriminister, og det var jo en viktig brikke da, etter EF-avstemningen.

Hovland: Ja.

Eivind Bolle: Og så fikk jeg spørsmål om jeg måtte komme inn på formannens kontor. Der var det han Kjell Kristensen som kom og hentet meg ute på Løvebakken. Så tenkte jeg, hva i – så sier jeg, hva er det han vil? Nei, det visste ikke han. Så du vet, jeg har jo språkbruken rett

fram, omtrent som det var om bord i båten. Ja, hva er det han vil? Jeg tror jeg bantes òg. Han tok det for god fisk, for han var – nei, det visste ikke han, så han fulgte meg opp, han, og jeg gikk trappen, men han tok heisen på Stortinget, og tok nøkkelen ut av lommen og låste opp døra framfor Bratteli sitt kontor, for den var stengt. Og så skjøv han meg inn der. Så jeg kom inn. Så satt det fem alvorlige menn der. Hva de hadde i hodet, det vet ikke jeg. Han Bratteli, han var jo den gamle gode, så han var – jeg hilste på dem og sa god dag. Også rakk han Bratteli etter en pinnestol inne på kontoret, det var ikke noe luksus der, at han hadde noen sofa som det var plass i. Nei, en pinnestol og satte midt på gulvet. Så sa han: ”Bolle, sett deg.”

Ja, jeg setter meg, så så jeg på de der karene. Det var jo han Trygve Bratteli, han Reiulf Steen, han Tor Aspengren, han Odvar Nordli og han Ronald Bye. Det var han som var sekretær i partiet. Så satt de, fem virkelige gubber som jeg har stor respekt for, jeg var engstelig. Så det var jeg som spurte: ”Hva er det her for noe, skal jeg stilles for riksrett?” ”Ja,” det var ikke jeg som svarte. Men altså, han Ronald Bye, han sa beint ut da han hadde summet seg, han sa ”ja”, sa han. Også satte jeg meg på stolen der. Jeg tenkte ikke på at jeg skulle få et sånt spørsmål, det jeg tenkte på, det var ganske enkelt det at de ville spørre meg, at de var ute og lette etter, for de hadde på dagtid – jeg bodde på Haugenstua der, og det her var den 14. oktober. Dagen før hadde jeg fylt 50 år. Og jeg ble jo da betraktet, da jeg kom ned til Oslo, ja, det kommer nå fram her (i dokumentasjonsmappen, red.anm.), som en sånn radikaler. Ungdomsradikaler. Da var jeg 50 år. Og fikk det der. Så jeg har tenkt på at de ville ha, for de hadde vært og lett etter, for vi insisterte på som var ifra Nord-Norge, og dette med å danne ny regjering og fiskeriminister var sentralt. Det stod i hodet på oss,– alle sammen fra de tre nordnorske fylkene, det var fiskeriministeren. Det hadde sammenheng med EF-avstemningen og de forhold som vi var klar over at partiet var kommet i da. Det viser dokumentene her.

Hallvard Tjelmeland: Ja.

Eivind Bolle: Hvilke proserter de hadde. Så vi insisterte jo sterkt på å få han Hoem tilbake, men han Hoem. Søndagen var den 14. oktober, da hadde han Hoem – han var foren, han var ikke i Tromsø, han var ikke å få tak i på telefon. Han var på ei hytte borte i Malangen, han var foren dit hen, og der hadde han ikke telefon. Og du skjønner, her kom de fra partikontoret, han Einar Førde, og hvem var det han hadde i lag med seg – han hadde noen flere i lag med seg der for å få – om jeg visste – for da var jeg nestformann i Råfisklaget, om jeg hadde kanaler, om jeg hadde kjennskap til hvor de kunne gå hen for å få tak i han Hoem. Så det fortalte jeg dem. Om de fikk tak i han på telefonen der, så de fikk snakket med han – Bratteli

fikk stilt han Knut Hoem det her spørsmålet, det visste jeg ikke. Så når jeg satt der, så visste jeg ikke – jeg tenkte jo hva er det her, hva er det de vil?

Så sa han Bratteli til meg, ”Bolle,” sa han, på sin lakoniske måte, ”Bolle”, sa han, ”kan du være fiskeriminister?” ”Nei,” sa jeg, ” kan jeg være fiskeriminister, med syv års folkeskole?” ”Ja,” sa han, ”men det er vi flere som har, syv års folkeskole.” Da skjønnte jeg hva han siktet til. Nei da, men de andre, nei, det har ikke noe å si. Han parlamenterte bort det der at jeg sa nei. Og du skjønner hvordan det surret oppe i hodet på meg, mye mer enn hva det gjør i dag. [Latter] Hva skulle jeg si? Hva skulle jeg gjøre? Og da var han utenfor der og ja, nei, og så spurte jo jeg etter hvem han Knut Hoem – om de ikke hadde hatt kontakt med han. For jeg hadde vært en pådriver for –, som nyvalgt på Stortinget og i lag med Arbeiderpartiets representanter fra Nord-Norge. For det var samlet til en sånn konferanse der, med stortingsgruppen – den nyvalgte stortingsgruppen og representantene fra de tre nordnorske – fra Arbeiderpartiets styre rundt om i landet, fra fylkespartiene.

Så jeg var da med der og var pådriver for at vi skulle få igjen han Hoem. Nei, han måtte vi sette på plassen igjen, det hadde stor betydning for partiet. Og du kjenner jo til det her med at hvorfor han gikk i sin tid. Nei, så sa han Bratteli, ja det hadde de. De hadde vært i kontakt med han. Men han hadde sagt nei av helsemessige grunner. Og det er noe vi bøyer oss for. Ja ok, det var ikke noe å gjøre med det. Så kom han med den der argumentasjonen til meg, at – ”Ja men,” sier jeg, ”har du ikke noen andre, du kan ikke komme å spørre meg?” Jeg følte jo ikke på noen måte at det der var noen oppgave for meg. Så bare for å tenke seg til, det er den politiske situasjonen som jeg opplevde da, og det er jo den dere er ute etter nå. Tenk deg det, jeg kom direkte fra Lofoten, ut av fiskerbåten, og så ned til Oslo. Også ble jeg betraktet som en sånn ungdomsopprører i 50-årene. Og kom ned dit, ukjent med alt som hadde levd som var der nede. Også da bli spurt om jeg kunne være være fiskeriminister. Å ta meg av dét.

Årsaken var ganske enkelt –, det har dere sikkert sett noe til, det har jeg sagt før, men det gjør ikke noe at jeg gjentar det. Årsaken var den at vi nyvalgte på Stortinget da, som kom ned der, det var jo en annen representant fra Arbeiderpartiet fra Nordland. Så vi kom jo ned der og gikk på kurs der nede og fikk informasjon om Stortingets arbeid. Og jeg synes det der var noe forferdelige greier. Det var så komplisert, hva i Guds navn. Og tanken min, som surret oppe i hodet da, var Eivind, hva i all verdens navn er det du har rotet deg til med, du har havnet her nede i det her. Men det var nå greit nok, gjort var gjort. Det var ikke noe – og da surret det i hodet på meg da jeg var nede hos han Bratteli for å svare der, så kom hele den her forklaringen om Stortingets kompliserte sammensetning, arbeidets selvstendighet og det der,

det fikk vi jo fortalt. Det var ikke noen sekretær. Jeg fikk kontor i lag med han Bjarne Mørk Eidem. Han hadde jo vært der da en periode før. Men det var nå –

Han Bjarne kjente jeg jo, så det var greit nok. Nei, men så tenkte jeg, så surret det rundt oppe i hodet på meg, det her var bedre. Kanskje det blir en lettelse det der med fiskerier, det kan jeg noe om. Jeg har selv vært fisker hele livet ut igjennom, fra ung alder også ut til da. Og jeg hadde deltatt i litt av hvert i fiskerinæringen og kunne litt av hvert om det. Så kanskje det kunne være atskillig lettere og bedre å arbeide med enn å gå der som stortingsrepresentant. Det var årsaken til at jeg sa ja. Men du verdens navn, da jeg kom ut derifra, han Bratteli han bare takket – han bare takket han og bukket og var tilfreds med at han hadde fått ja. Så tok han meg i skulderen, og så ledet han meg ut av døra, og så sier Bratteli når vi går imot døra og skulle lukke meg ut, så sier han: ”Bolle, det her det var jo interessant, hadde det vært en annen en”, sa han, ”så hadde han bare spurt meg om hva for et departement vil du la meg få?”, når en kar fikk spørsmål om han kunne være med i regjeringen. Det var den eneste kommentaren hans.

Men da jeg kom utenfor døra og den ble lukket igjen, da begynte jeg å tenke. I all verdens navn, hvor det her skal ende. Jo, jo, men jeg ble jo gående der nede og var med på det, for gruppemøtet skulle jo – og da var jo Bratteli der. Han hadde ikke, og jeg har spurt senere du – jeg spurte ikke han Bratteli etterpå, hva i all verden slags alternativ hadde han å stille, han måtte jo – altså han skulle jo klokken to den 14. meddele stortingsgruppen regjeringens sammensetning. Og da måtte han jo ha hele regjeringen, han kunne ikke møte opp der uten fiskeriminister, for det var jo fiskerinæringen og nei til EF som var årsaken til at Arbeiderpartiet lå på et – var brutt ned. Så han kunne ikke komme og fortelle det at der hadde han ingen. Og jeg har spurt senere, men det er ingen som kan fortelle meg om han hadde noe alternativ. Jeg har bare fått svar, du kan jo sjekke ut hva han fortalte, men han fortalte ikke om det. Men om han hadde alternativer, det vet jeg ikke.

Men jeg har sånn på sett og vis snoket meg fram til det, som jeg selv har reflektert i ettertid. Ja, vet du hva jeg snoket meg til? Han hadde alle sammen klare som skulle være i regjeringen – alle sammen som skulle være medlemmer av regjeringen. Men det var bare 20 minutter til han skulle gå og fortelle gruppa, så jeg fikk jo ikke noen betenkningstid. Jeg fikk ikke engang ringe opp til leiligheta og konferere med ho Olga, for ho hadde stor betydning for mitt forhold der nede da. Det gjorde jeg ikke. Så jeg måtte bare si ja, og så for jeg ut. Og du skjønner, det kan vi ta ut du, for det er bare minner. De hadde ikke noe klart, de hadde spurt meg for å undersøke, men jeg spurte ikke Bratteli mens han var i live hvem han kunne ha, for han måtte jo ha en annen en hvis jeg sa nei. Så som jeg sa i stad, så kunne han ikke komme i

regjering uten fiskeriminister. Jo, vet du hva jeg tror han hadde. Han hadde han Leif Aune. Han var fra Nord-Norge. Du vet, han ble jo kommunalminister. Han hadde han og kunne bruke han. Det han Bratteli sa til meg da jeg protesterte på at jeg ikke kunne være fiskerminister, var at han hadde lagt opp det der innenfor partiet. Vi har det at fiskeriministeren, han skal komme fra Nord-Norge, og så skal han ha god kjennskap til fiskernes organisasjoner, helst komme fra dem, og så skal han være Nei til EF. ”Og disse vilkårene,” sa han ”Bolle, dem fyller du”. Så jeg har brukt å si senere at det eneste kriteriet jeg hadde for å komme inn i regjeringen, det var at jeg var Nei til EF.

Og der havnet jeg og ble der i åtte år. Men det var for så vidt en interessant tid bort igjennom der. Men jeg er bare bekymret over meg selv, at jeg nå –, til tross for at jeg kunne ha repetert dette, så begynner jeg å ha glemt en masse, og særlig når jeg blar i den her mappen, alt som jeg var borte i og rotet med der. Så det var forholdene. Så her har dere det.

Pål Christensen: Vi tenkte at vi skulle ta en liten tur tilbake til flomålet og liksom starten. Og at du kunne fortelle lite grann om bakgrunnen din fra fiskerinæringen, hvordan du kom inn i den, og var faren din fisker?

Eivind Bolle: Ja.

Pål Christensen: At du kunne fortelle om når du begynte som fisker og –

Eivind Bolle: Å ja, sånn ja. Ja vel ja. Jo jo jo, du vet jo at jeg vokste opp der som guttunge og heime, så jeg vokste opp på et småbruk der i Ramsvik. Han far og de hadde småbruk de, så der bodde vi. Det var mye arbeid der også. Også hadde han far båt som han – han var flink han. Han hadde en 40-fots båt da. Tenk deg det, midt i 1930-årene. Og du vet, det var jo ikke noen liten båt på den tida. Men tungbygd, femten Bolinder som. Og du skjønner det var forferdelig artig å være med som guttunger. Og vi var jo, jeg må tenke meg om, vi var seks søsken eller guttunger. Jeg var nummer to i søskenflokk. Nummer en, han som var eldst av oss, den hadde vi stor respekt for, for han var veldig flink og interessert i det der med fiske og yrket der. Og vi fikk jo være med. Han far, han var moderat, så han slapp oss tidlig i båt som guttunger. Da vi kom bort til konfirmasjonsalderen og vel så det, så fikk vi jo ta båten og styre med den.

Og du, vi var opptatt av han far og driften hans, og han rodde på Balstad, og det var jo vintrene som var altså tyngden, for ellers så var han heime da, og stelte med småbruket. Der

hadde vi en fire–fem kyr og noen sauer og geiter. Og geitene, kjeene, det var lekekameratene våre nede i fjæra. Når jeg tenker tilbake på den tida, så var det fryktelig artig, for geitene, kjeene, de er jo veldig lekne de. Ja, ja, ja. Men så kunne de være trolltapper. Så der, og du vet da ble det jo med – fikk være med far ned på bua på vinteren og være der i lag med dem der nede. De var til sammen seks mann på havet, da, på en 40-foting. Også hadde de to stykker som satt i bua og var garnbøtere. Og vet du hva de karene hadde om vinteren? Garnbøterne de satt der, de begynte først i januar, og så sluttet de den 20. april. Og da var det slutt for leiekarene. De kaltes for leiekarer de her. De hadde 250 kroner i hyre for vinteren. Det var pengene de hadde.

Og broren min, den eldste karen, han var den første. Da han var ferdig og hadde fått prestehånden på seg, så var han jo med han far og begynte på bua. Og han var det i to år, så kom jeg etter. Jeg var jo da to år yngre enn han, så jeg kom etter, og når jeg hadde fått prestehånden, så skulle jeg også være kokk. Og da registrerte jeg at folket, de som rodde i lag med han far da på båten, det var jo dyktige folk i 40–50-årene. Det var brødrene altså. Han hadde to brødre som var i lag med han, også broren min, den eldste, også et søskenbarn, en sønn av en annen bror av han far. En familie som var der på båten. Og da hørte jeg jo de – du vet, det ble jo pratet mye om sånn med andre fiskere der nede på bruket som vi var nede – ”Er dere mange mann?” kunne de spørre, enten han onkel eller – ikke han far, han sa ikke noe han, han var varsom, han var en jovial, fin type synes jeg, når jeg nå i ettertida tenker på hans holdning til familien og til oss som guttunger i det hele. Så han sa ikke noe, men de andre de sa at: ”Jo da, vi er fem mann og så en støvel.”

Pål Christensen: Og det var deg?

Eivind Bolle: Det var jeg som var støvelen. Jeg bare ristet på hodet og snakket ikke om det. Det er helt i orden det, at de ser meg for støvel. Det var bare et uttrykk som de brukte i den tida. De kalte sånne unggutter som de hadde med seg, det var støvel. Det var fem mann og en støvel, og det var meg. Og jeg hadde min første vinter, det var broren min også, den første vinteren han var kokk og var med på havet. Jeg hadde min jobb om bord i båten, først opp om morgenen og koke kjelen til guttene – til folket. Og jeg måtte – du vet at når jeg, særlig når vi var om bord i båten bodde om bord, for hvis det ble fiske andre steder, for eksempel østloftfiske, så flyttet vi om bord i båten og var borte i Svolveær, i Henningsvær-området, og bodde der. Fem–seks stykker. Fem mann og en støvel nede i en liten lugar. Det ble trangt om plassen.

Så der om morgenen når det var tørna – ”Eivind, nå må du komme deg opp og koke.” Ja, det var opp tidlig og så få på kjelen. Og mens kjelen kokte, så måtte jeg kle på meg og spise. Skjære opp og spise, for du vet at jeg skulle ikke – gluntungen skulle ikke ha kaffe. Og når jeg var ferdig og kjelen var kokt, så måtte jeg komme meg på dekk, for da måtte det være plass til dem. Og gå opp og være oppe der. Så du, det var å si det sånn, det var hundetokt. Og hvis det var snø, så var det å ta fram skuffa og begynne å måke snø, for jeg kunne ikke gå på dekk og sitte. Jeg måtte jo gjøre noe der og vise de andre at jeg hadde gjort noen ting. Så det var i grunnen, så var jeg i lag med dem. Og jeg hadde, sa jeg det i stad? Jeg hadde 150 kroner i hyre for vinteren. Det var hyren til kokken. Den var ikke større da.

Forholdene som vi opptatt av i lag med familien, i lag med han far og mor og hele søskenflokket. De var spesielle, fordi i 1936 – vinteren 1936, da hadde han far rodde på Balstad med garn og gjort en veldig dårlig vinter. Så det var så vidt at han gjorde opp for seg utpå våren. Og i 1936 var det et lavt lofotfiske, der var dårlige forhold.

Og du vet, selv om det i den tida kunne være bra med fisk i Vestfjorden og frampå Lofothavet, så var det ganger at de ikke klarte å få det de mente etter redskapene. Så han fant ut på våren der i 1936 at han – han hadde familieråd heime, med ho mor og alt, vi var i lag med henne og satt ved kjøkkenbordet, kan du skjønne, og hørte på når han la ut om forholdene. Han måtte ordne seg og gå på en vårfinnmarktur. Ja. Ja. Og du vet at da var eldste broren min i 1936, han ble 15 år. Og jeg var 13. Det var vi som skulle gjøre våronna heime og arbeide med det i lag med ho mor. Og det var ho som skulle holde styr på oss og bestemme arbeidstempoet og hva vi skulle gjøre. Vi hadde jo nybrottsland inni der. Så han ordnet seg og for. Og et helt familieråd ble gjort, for vi skjønnte dette her, så – det var greit, vi skulle gjøre jobben vår så langt som vi kunne. Og så husker jeg han sa, og det glemmer jeg aldri, da vi satt rundt bordet der. ”Er vi så heldige,” sa han, ”at vi klarer å dra 150 kroner på lotten, så skal jeg flagge når vi kommer hjem”. Og det beit vi oss merke i, kan du skjønne.

Han var der oppe da, for ho mor ho fikk i ny og ne et brev ifra han, som han skrev så vi fikk greie på hvor han var hen, og hvordan det gikk, at de var i live der oppe. Og sånn sist i juni, omkring 20. juni, da får ho mor telegram ifra han, da var han kommet til Tromsø og de var på tur hjem, og de beregnet å være hjemme da kvelden etterpå. Og vi var jo begeistret, endelig kommer han far hjem. Det var en begivenhet, det var en opplevelse, for vi var ikke vant til at han var borte. Han var som regel heime. Og du skjønner det at på lørdagskvelden, fint vårvær på lørdagskvelden, og vi stod jo ute der heime, guttungene, og lyttet og hørte, kommer han snart? For den motoren, den hørte vi. Bolinderen, den kunne vi. Så den hørte vi på lang vei. Ja, ja, ja. Vi så ikke båten, men vi hørte lyden av motoren, og kan du skjønne, der

stod vi med ører og øyne på stilker og ventet og så. Så kom han og båten – så vi skøyta komme, og du der, vi var spente på om det var noe flagg der. Ja, han flagget. Du kan skjønne det var full fart på hele skokken for å prøve å komme seg inn til ho mor. Ho var inne ho. Og han fortalte: ”Mor, nå kommer han pappa”. Vi sa pappa da, ”nå kommer han pappa, og vet du han flagger da!” Det ble jubel for 150 kroner. Det ble jubel. Så det ga jo selvfølgelig litt følelser overfor omgivelsene som vi vokste opp i.

Og hvis jeg får fortsette lite granne. Ho mor og han far, årsaken til at jeg har den politiske holdningen jeg har, den lærte jeg meg av ho mor og han far. De var sosialdemokrater, begge to. Og de satt jo og diskuterte ståa der i 1930-årene, og vi satt jo og lyttet og hørte og fulgte med dem, hva de snakket om inni der. Og det var vel en av årsakene til at vi fikk det, for å si det sånn, fikk det inn det der med politikken. Den politiske holdningen min, både i forbindelse med virksomheten, jeg fikk den inn med morsmelka. Jeg fikk det inn der, innsprøytet der.

Han far var en moderat type. Han hadde ikke lyst til å utfordre motparten. Ho mor var mer radikal. Når ho traff noen sånne konservative motstandere – politiske motstandere, så ga ho dem hundetukt. Ho var flink å argumentere. For ho mor, ho var i en sjelden situasjon i den tida, ho hadde en utdanning. Ho var utlært meierieske. Og det var ikke dårlig, for ho var både talefør og skrivefør. Det var ikke alle som hadde, for han far, han hadde ingen utdanning, han hadde bare gått livets skole og rodd fiske ifra han begynte å bli arbeidsfør. Så derfor skaffet ho mor seg en del kunnskaper og liksom kunne ligge foran de andre.

Ho mor, ho hadde en onkel som var forferdelig konservativ, altså en bror til moren hennes. Og han var forferdelig konservativ. Og han hadde god lyst til å komme opp til mor og diskutere med henne, ho mor var tjuvkjerring for hans politiske holdning. For alt var galt for den mannen. Arbeiderpartiet, det var jo rødegardister. Usj da, de måtte ikke få mer makt. Men ho mor, ho klådde han grundig. Så til – og vi var jo i nærheten, kunne være inne på kjøkkenet og lyttet og hørte, så til slutt så ble han lei ut av det her. Han var fri for argumenter, motargumenter. Så strøk han etter hua, så sa han til ho mor, ho het Martha, så sa han: ”Martha, du er så radikal, jeg skal gå.” ”Nei, nei, nei, nei,” sa moren min, ”vent nå onkel Per, skal jeg koke kaffe”. ”Nei, nei, nei,” sa han, ”jeg skal alltid komme igjen en annen dag og få kaffe”. Og så for han. Så kom han igjen om en stund. Da var ho mor mer forsiktig med han. Men da hadde han bygd seg opp, da hadde han tenkt over hva mor sa, så han bygde seg opp argumenter. Da var mor noe mer moderat, så da fikk ho servere kaffe til han. Da kunne det liksom være en kosestund.

Men han hadde stor respekt for henne. For der i hjemgården hans, han hadde en stor, gjev gård hen i der, han Peder Finstad der, og var en dyktig mann og forvaltet sitt pund på en god måte, i egen regi. Og når det var noe der nede på gården, for de var et helt folkehus der –. Og der var de – også hadde han kjerring og to døtre, også hadde han en svigerdatter, og så bodde de i samme huset der, i lag. De var i lag der, men altså det var såpass stort at de lå ikke i lag, men de bodde i lag. Så når det var noe problem de hadde, som de skulle løse, og de diskuterte dette, så var jo han – vi sa Per, men han het Peder – så var han Per i lag med dem og diskuterte. Nei, så fant de ikke løsning på det, så sa han Per bestandig: ”Kan dere ikke snakke med ho Martha?” Det var mor det. Han var klar over at ho kunne ha et godt råd å gi dem. Så sånt respekterte han.

Og dere vet, når du er inne på, alt det der her i den oppveksten, i den følelsen der i – det der var jo i de harde 1930-årene. Det beit seg fast i den politiske holdningen hos oss. Vi var alle arbeiderpartifolk, bortsett fra – jeg har en bror, han for oppover til Finnmark, og han ble pinadø kommunist, oppe i Hammerfest. Men så – det var en kommunistfamilie oppe i Hammerfest som han kom inn i, og der ble han gift. Han ble inngiftet der. Og du vet, da ble han – men han var jo arbeiderpartimann og tilhørte der, med sosialdemokratene, da han var hjemme. Men der, vet du, følte han enda mer impulser om hvor nyttig sosialismen var. Og da ble han med – for der i den familien var de mange kommunister. Så han ble kommunist. Men så var han ikke så forbasket nøye kommunist, så gikk han over til SV, eller SF til å begynne med, het det. Så vi hadde mye nytte av han også i lag med oss, når han var hjemme en tur og vi diskuterte politikk inne i her. Da var det jo litt av hvert som ble tatt opp da, i samtalen. Ok, du.

Pål Christensen: Ja. Skal vi høre litt om veien inn i selve partiorganisasjonen. Hvilken tid kom du med i partiet?

Eivind Bolle: Å ja, å ja. Du, jeg var jo vokst opp der og var begynt å bli voksen kar, for å si det sånn. Midt i 1950-årene så begynte jo jeg å bli – jeg var jo født i 1923, da begynte jo jeg å bli – han far han visste av meg, og vi hadde jo snakket, han visste hva slags politisk holdning jeg hadde. Så da var det fire kommuner her i Vestvågøy. I gamle Hol hørte vi til. Og han far han var medlem av Hol Arbeiderparti, og de hadde hatt nominasjonsmøte da, jeg var ikke medlem da, det her var kommunevalget i 1955. Så hadde han holdt på med de der nominasjonsmøtene, og så hadde de funnet ut – han far begynte jo å dra på årene, og så hadde han en svigerbror som også var i kommunestyret og med i det gamle, arbeiderpartimann. Så

de begynte jo å dra på årene de der. Så hadde de kommet til å tenke gjennom, vi må jo sørge for å få noen yngre krefter inn. Så han kom da hjem, han far, da de hadde holdt på å sette opp. Så spurte han: ”Eivind,” sa han, ”vet du, vi har ført deg opp på kommunestyrelisten for Arbeiderpartiet.” ”Har dere det?” ”Ja.” ”Ja, men jeg er jo ikke medlem.” ”Nei, men du kan melde deg inn,” sa han. Ja. Ja, det skal jeg gjøre.

Jo, jo, så da ble jeg stående på – og hadde, Hol kommune hadde 17 kommunestyrerepresentanter og var arbeiderpartidrevet, for det var inne i Stamsund vi hadde tyngden fra Arbeiderpartiet. Du vet, du har jo J.M. Johansen og Lofoten trålrederi der inne. Og de hadde jo arbeidsfolket der. Så det var der inne i tyngden var. Men vi ute i feltet, ute i der som jeg bor, borte i Mortsund, på Ramvik, Petvikområdet, nedover der, det er jo mer distriktene. Så vi var jo enige i Arbeiderpartiets politikk, men vi var litt misfornøyd med at alt skulle være i Stamsund. At det skulle være der inne. Og, ja, ja. Så sa han til meg – så sa jeg ja. Og så fikk jeg beskjed om at ja, ja, men da må du – så var jeg og meldte meg inn i partiet. Så det gjorde jeg i 1955.

Så jeg har i sommer – det er 1. mai i år, så fikk jeg Arbeiderpartiets diplom for 50 års medlemskap i partiet. Og det har vært sammenhengende, og så det var jo for så vidt korrekt. Jeg måtte si til at jeg var jo ikke så veldig begeistret for en sånn æresbevisning, så det kunne de nå bare tatt det med ro. Jeg var mer opptatt av et resultat av et godt, produktivt arbeid, som gagnet folk. Ja, så der – da kom jeg inn der. Men du, jeg stod på kommunestyrelista, på 13. plass. Og jeg ble jo ikke – jeg havnet jo fanden i vold.

Det var en mann som kom og spurte meg etterpå, det var en journalist: ”Eivind, hva i Guds navn skal de gjøre med deg i kommunestyret?” Det var jo da i 1955. Og jeg var 32 år. Nei, nei, jeg hadde jo ikke noe svar til det. Men det var nå så. Jeg var nå der. Men så havnet jeg –

Pål Christensen: Kom du inn?

Eivind Bolle: Nei, nei. Nei, er du gal, jeg havnet langt utenfor. Arbeiderpartiet fikk da, av 17 fikk de 10 i kommunestyret. Så, men så var det jo kommunevalg igjen i 1959. Og da stod jeg på samme plass, på 13. plass på listen. Men de fire årene imellom, fra 1955, den perioden der, da hadde de begynt å bli kjent med meg. For da var jeg med i litt av hvert i fiskerorganisasjonen, og ellers så var folket begynt å bli kjent med meg. Og du vet, da hadde jo Arbeiderpartiet retten til å sette opp ordfører og varaordfører. Og de var kumulerte fra Arbeiderpartiet. Og jeg stod på 13. plass. Så ble det kommunevalg. Og du, hør, pinadø jeg

fikk mer stemmer enn både ordføreren og varaordføreren som var kumulerte. Da raste jeg inn i kommunestyret og fikk jo en god del tillitsverv da. Jeg ble jo gruppefører for gruppen vår. Og vi hadde jo i lag med oss i Hol den gangen – vi hadde i lag med oss Leif Johansen som tilhørte jo J.M. Johansen i Stamsund. Han var med i kommunestyret og i formannskapet.

Og det – men det var det siste perioden i Hol. Så vet du, så fikk vi jo i 1962, og vi ble jo Vestvågøy. Og Hol ble jo innlemmet i Vestvågøy kommune. Og der ble jeg også med på listen for Arbeiderpartiet. Og da hadde Arbeiderpartiet i Vestvågøy kommune 53 representanter, det var det maks vi kunne ha. Vi hadde 53, og jeg stod nede på der, jeg husker ikke nå hvor langt, men jeg var nede på listen. Men jeg kom jo inn – godt inn, og ble også valgt inn i formannskapet i Vestvågøy. Og der du, med det samme, det var litt interessant der, for der hadde de ulike støttespillere som stod på topp for Arbeiderpartiet, av folk der, og det var folk som var interessert i fiskerinæringen rundt omkring, både inne i Valberg og Buksnes og oppe i Borge. Det var jo Valberg, Borge, Buksnes og Hol som dannet Vestvågøy kommune. Og der var jo, det var for så vidt interessant de var med. Så der klarte vi – Arbeiderpartiet da, jeg må nå tenke meg om. Nei, vi kom i mindretall. Vi fikk en høyreordfører da som var der, for Vestvågøy kommune fungerte i ett år og ut året 1962. For vi hadde kommunevalg i slutten av 1962. For da begynte det en ny periode fra 1963, og da måtte vi ha nytt valg igjen.

Og vi kom inn der, i det valget der, der fikk Arbeiderpartiet stor tilslutning. Så vi fikk ordføreren i Vestvågøy kommune da. Og Walter Tjønndal ble valgt til ordfører. Han ble jo senere stortingsrepresentant og ble kastet ut i forbindelse med nominasjonen da jeg kom inn. Da ble han hevet, for Arbeiderpartiet i Nordland kunne ikke ha to fra Vestvågøy på stortingslisten. Det var argumentasjonen. Så vi kom inn der, og du, med det samme så bygde vi oss opp inne i Vestvågøy kommune der når det gjaldt fiskerinæringen. Den var vi opptatt av. For vi var klar over det at den hadde stor betydning for, som de sa framover, økologien. Det er jo dere som har brukt begrepet økologi. Det har ikke jeg gjort. Jeg visste jo ikke hva det var for noe. Men jeg skjønner jo nå i ettertid hva det er.

Men nå var vi opptatt av, altså da Vestvågøy kommune, da fra de begynte å virke – så de opprettet midt i 1962 – og var den første kommune i dette landet som hadde opprettet en fiskerisekretær. De opprettet en stilling til en fiskerisekretær, og du kan skjønne, det ble jo spurt hva i all verden kan det være den karen skal gjøre? Vi som var i kommunestyret, var sentrale, og her er det du har deler av det som dere har vært borti her, segmentering. Dette med å ha kontakt med deler ute i det daglige liv, næringsvirksomhet. Og her har innpå, for de har ikke peiling på –, for du skjønner det at når vi ble en storkommune der, med de fire, og jeg

hadde vært formann i den kommunale fiskenemnda i Hol. Så jeg ble sentral inne i det her spørsmålet da jeg kom inn i kommunestyret og kom inn i formannskapet i Vestvågøy. Og jeg ble valgt til formann i den kommunale fiskenemnda i Vestvågøy og innpå der. Og der la vi opp til at – vi så at der var behov for – den gangen da var det slik at det var formannen i den kommunale fiskenemnda som bar ansvaret for fiskeriutvikling, særlig på flåtesiden. Han var jo han som hadde ansvaret for Statens Fiskarbank, og etter – det var sånn det var.

Der fikk jo jeg en masse arbeid. Jeg satt jo mange ganger – jeg rodde jo om vinteren og rodde fiske, og jeg satt jo mange ganger på kveldene og arbeidet med spørsmålene. Da kunne jeg skrive og få det –. Det er borte nå. Klokka ble både ett og to, så skulle jeg opp og på havet klokka fem–seks om morgenen. Og da var vi innpå her, så jeg fikk en hel del oppgaver å gjøre med å bygge opp argumenter for å få ansatt en kommunal fiskerisekretær som skulle ta seg av – han skal være sekretær, men ta seg av dette arbeidet for den kommunale fiskenemnda, og for alle fire kommuner. Og der var vi jo klar over – vi hadde jo oversikt over hvor mange båter det var, hvor mange fiskere det var, hvor mye fisk som ble ført i land i Vestvågøy, og alt det der der. Det hadde vi oversikt over. Det var ikke så lite arbeid det. Og der tror jeg han ga meg en god pluss.

Så kom vi så langt at vi skulle diskutere dette der her med å opprette en sånn ny stilling i kommunen. Sånn der med en fiskerisekretær – han var jo rent kommunal før du – vi hadde ikke fått noen retningslinjer. Den var jo et ukjent begrep for samfunnet før det. Så de ville jo ha formannskapet med på det. Så hele byrden hvilte på meg, der, å forklare dem hva han skulle gjøre, den der. Og vet du da at det til min store glede, nærmest forbauselse, så godtok hele formannskapet Bolle sin orientering. Den var god. Det var det de sa. For jeg fortalte jo i formannskapet der, og du vet, når formannskapet har godtatt det, ja, så godtok kommunestyret det og. Det var, ja, det var selvfølgelig debatt der. Og det var jo den første fiskerisekretæren som ble, han var rent kommunal. Så fikk du dette her her med hvordan myndighetene tok dette med rettledningstjenesten. Det ble jo rett kalt for rettledere, og da bygget de på deler av det, og så fikk vi – det ble vedtatt av kommunestyret at ok, vi ansetter en fiskerisekretær, og han skulle begynne ifra midten av 1962, da skulle han tiltre.

Og så ble det da alt det der, du vet, da fikk vi jo beskjed om at vi måtte utarbeide – det ble jo stilt spørsmålet, ja, men dere må definere hva han skal gjøre. Han må ha noe å arbeide – han må ha noe å gjøre. Han må ha noen pålegg, så det må jo utarbeides en instruks for den her karen. Ja, det måtte – det får dere i den kommunale fiskenemnda ta dere av. Det var vedtaket fra formannskap og kommunestyre. Og vi hadde en rådmann i Vestvågøy da, som var ansatt. Han var jurist. Jess D. Glad het han. Han kom ifra Oslo.

For du, da vi holdt på å arbeide med å etablere Vestvågøy kommune, inne i her, så vet du her, de borgerlige – vi hadde i Hol, der hadde vi en dyktig kontorsjef. Hol hadde kontorsjef, men de andre ikke hadde noe. De hadde en formannskapssekretær. Men det var alt de hadde av administrasjon i kommunen. Så her ble det – og da insisterte de sterkt på det første året der, for du vet da var det de borgerlige som hadde flertall i Vestvågøy, de insisterte på at de skulle ha rådmann. Og vi var for så vidt imot det med rådmann. Vi mente vi kunne klare oss til å begynne med med en kontorsjef i toppstillingen i administrasjonen i kommunen. De skulle ha rådmann, og han skulle være jurist. Og det skjønte vi hva var. Det var for å kutte ut den kontorsjefen vi hadde, for han var sosialøkonom, Hans Wilhelm Henriksen. Han var opprinnelig altaværing. En flink mann – som vi hadde, nei. Og da ble det jurist, så det var det han ble han Jess Glad, som var jurist. Og han skulle være i lag med oss.

Så du skjønner det at, du, der inne på der, helsike og, så utarbeide instruks til fiskerisekretæren. Det fikk vi i oppdrag, at nemnda skulle gjøre. Så vi kunne ikke møte bare i nemnda og så sitte der hele nemnda sammensatt der. Fiskerinemnda da hadde en 12–15 stykker, og så sitte og diskutere det der, hva skal det være i instruksen? Vi måtte jo ha et forslag, et opplegg i instruksen. Og du der, vi hadde jo da – vi var ikke kommet lenger enn – så da hadde de her, når det gjaldt administrasjonen til fiskerinæringen på sentralt plan, så hadde du en fiskeri – hva ble det kalt for? Han Gjerde? I Nordland. Fiskeriinspektør. Det var det eneste de hadde. Han satt der. Han tilhørte Nordland fylke. Da hadde de opprettet en fiskeriinspektør. Ellers så hadde de ikke noen som jeg kunne henvende meg til.

Men jeg snakket med han Gjerde. Tok telefonen og pratet med han, og fortalte han hvilken oppgave vi hadde fått, og snakket om det der med å utarbeide instruks. Han syntes det hørtes forferdelig interessant ut. Får dere til det her? Det var helt noe nytt ute i Vestvågøy, så det er interessant. Så jeg konfererte med han, hva skal vi bygge inn i instruksen til han? Hva skal han gjøre? Jo, jo, jeg laget et forslag. Og det ble kalt for han Bolle som lagde instruksen. Fiskerinemnda vedtok den. De bøyde seg bortsett fra noen små forandringer. Vi hadde rådmannen i lag med oss og fiskeridirektør Jørgen Jentoft. Og den instruksen, den ble brukt som et grunnlag da de begynte å arbeide med fiskerirettledere. Du har jo han Arnt Hagen, han ifra Møre som var, de satte jo ned en nemnd. Det var i Borten-regjeringen sin tid, og begynte å utarbeide det der med fiskerirettledere rundt om i kommunene. Og det var jo han– nei, hva var det han het? Han var senterpartimann fra Møre. Det var han som var formann i den nemnda. Han ble oppnevnt av Borten-regjeringen, han. Og de brukte jo den instruksen som vi hadde, den vandret jo rundt omkring på andre steder. Så de tok utgangspunkt i den. Så det synes jeg er litt artig. Det ligger her i dokumentene hos den kommunale fiskerinemnda her i

Vestvågøy, så ligger det en kopi av den instruksen som vi foreslo for formannskap og kommunestyre. Og de godtok den. De godtok den. Så vi hadde jo stor nytte av den. Så det var nå i grunnen en del av det her, du., som hadde sammenheng med min politiske gangsti for å si det sånn, inni der.

Pål Christensen: Det var jo en del stridigheter, kan vi si, innenfor fiskeripolitikken da du var ung, da. Og en strid var jo knyttet til Lofoten, den her ”notstriden”. Så vi lurte på om du kunne fortelle litt og hadde noen synspunkter på det?

Eivind Bolle: Jo, du vet, vi fikk jo det her her med nota i Lofoten. Så var det var i begynnelsen av 1950-årene. Og på den tida var jo det et veldig effektivt redskap. De førte jo i land en masse fisk, som hadde stor betydning innpå. Men dere vet, der var sterk motstand. Og der må jeg ganske enkelt si at jeg var med i den motstanden og brukte argumentene. Og jeg fikk også, du, jeg skryter nå til dere, det hører jo ikke hjemme, jeg fikk også kommentar til at de beste argumentene for å forby nota på Lofothavet, det kom han Bolle med. Det var da jeg satt i landsstyret i Norges Fiskarlag. For det var jo flere der nede, møringene var med i det der, vestlendingene, sogn- og fjordingene og hordalendingene. Det var en som het Ole Nakken der nede. Du har sikkert skrevet om han. Han var lenge medlem av landsstyret – han er jo far til han Johannes Nakken. Ja. Og han var jo på Lofothavet der og drev notfiske.

Det var bare noe forbanna tull at de skulle få lov til å holde på med nota på Lofothavet. Du skjønner at når jeg argumenterte med at det var motstanderne, for det at nota på Lofothavet, den var verre den, synes jeg, enn snurpa. For du vet, den kunne begynne borte på Hølla og så sluttet den om kvelden borte med Reine. Den hadde dratt over hele Lofothavet. De drev jo nesten gjennom der, inni der. Og du vet da var jo de til stor sjenanse for oss som lå med faststående redskap. Det var et argument mot de der. Og det var han Ole Nakken. Det var et argument som han godtok. Han godtok det argumentet som jeg brukte. Vi burde jo ha funnet –, det var en av årsakene til at de hadde motstanden til not. Også var det det at nota, den – vi la jo merke til også, for vi registrerte at når nota kastet på fisk, da var det fisk som stod framme, jeg sier jo fesk, ikke fisk, som stod framved Lofotveggen. Så når de kastet borte på en stor klump med fisk, så forsvant den jo derifra. Den for jo sin vei. Og sånn – det var årsaken til at de kunne begynne borte på Hølla om morgenen, når de kom ut, også endte de borte med Reine på slutten av kvelden, for den hadde skvettet seg unna. Og de for og jaget den på der de. Så det var motstanderne imot.

Og det siste året det var not på Lofoten, var jo i 1958. Det var det siste året, og da var jo han Nils Lysø fiskeriminister. Da han satt, det var siste året der han satte forbud og stoppet den. Men da var Lofotfisket, de forholdene der, de var tynnet sånn ned, for det var jo lave kvanta som var der, som ble ilandført, lave lofotkvanta. Så i 1958 – i 1957, da var det nesten ikke fisk som stod her. Det var skrei som stod på innersiden av Lofotveggen. Annet stod ute ved Røst, ute i Skomværhavet, og der fikk ikke nota ta. Det var for ekstreme forhold for den. Men så stod den inne med innlandet. Ved Hammerøya. Der var det en hel del som samlet seg da. Så du vet, det her ble jo da sterke argumenter mot å stoppe nota på Lofothavet. Og så ble den borte. Så der var fiskerne som lå med og –, men du vet vi fikk jo stor konflikt for eksempel, i Fiskarlaget. Også fylkesfiskarlaget, for der var jo mange som var interessert i not. Du hadde jo alle de der karene på Helgeland, de der som lå og styret med, nå har jeg glemmt navnet på dem som hadde, de var jævla flink og tok mye fisk.

Pål Christensen: Torris-folket?

Eivind Bolle: Ja. Han Torris, han var ikke så veldig opptatt av det her. Men det var flere – noen andre, en Branum og noen av dem fra Rødøya som var der nede, og du har noen andre der jeg har glemmt, som var her oppe og fisket godt med not. De var flinke til å få det der til. Og det var jo noen her ute i Lofoten som så gode forhold i notfisket.

Edgar Hovland: Men –

Eivind Bolle: Så, altså vi fikk ganske sterkt – og her fikk du strid i fiskarlagene og over til fylkesfiskarlaget og over til Norges Fiskarlag. Da – jeg kom jo inn i landsstyret i Norges Fiskarlag i, det måtte være 1965. Du vet, da hadde nota forsvunnet. Men jeg var jo med og drøftet det der på forhånd inni der og deltok i landsmøtene til Norges Fiskarlag og var med der. Så jeg argumenterte jo sterkt imot det der med – men der var stridigheter, men der hadde vi i – det var fiskerorganisasjonen og næringen selv. Men vi hadde vel ikke så veldig mye om at det politiske blandet seg inn i. Fra Arbeiderpartiets side, vet du, lå der jo ennå inni der, de var sluttet å tenke, eller de hadde ikke begreper om hva vern var for noen ting, det var vekst.

Pål Christensen: Men du snakket så vidt i går kveld lite grann om han Reidar Carlsen. Han var jo en minister som med stor vekt gikk ut når det gjaldt modernisering av næringen og utbygging av filetindustrien og slippe trålerne til og så videre, og en strid mellom Reidar

Carlsen og Jens Steffensen. Var det liksom noe – eller du var jo ganske ung da han Reidar Carlsen gikk av.

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, ja. Du, det var jeg det. Jeg var jo ganske ung. Vi var også her både som fiskere, næringsutøvere og også partipolitisk, så var vi ikke tilfreds med han Reidar Carlsen og hans fiskeripolitikk. For du vet, det var jo han som kom og lanserte tanken om hekktrålerne. Og brukte argumentasjon på, som de bruker i dag også, at fiskerne som skal ro, de må jo ha det sånn at de kan henge opp dressen sin i skapet, sånn at de kan få lov til dusje. Og det fikk de jo ikke på forhånd med å være i en liten sånn fiskerbåt på en 40–50 fot. Der gikk de så skitne som bare juling – hele sesongen. Og jeg har jo inntrykk av at – og her innpå, her – han Jens Steffensen og Reidar Carlsen, de var jo som to røde kyr mot hverandre, når det gjaldt denne her, både den her i fiskerorganisasjonene, men også i Stortinget, etter det jeg oppfattet. Så der var det. Men den som hadde tilslutning fra allmennheten, eller som hadde styrke bak seg, det var han Jens Steffensen, for han var jo mer småfolkets talsmann, han. Han Reidar Carlsen, han var mer som hva det var, ja, det har vi hørt han Reidar Carlsen sa når det gjelder fiske, så satt der en idiot i den ene og en torsk i den andre, de satt med juksa.

Pål Christensen: En tosk i begge ender.

Eivind Bolle: Ja. Det gikk så langt at idioten satt oppe attmed torsken, det er det. De vil ikke noe annet. Da fikk du den her. Men de hadde han Reidar Carlsen inne i den, han hadde jo tilslutning også ifra industrien og ifra de som var interesserte i, og vi hadde jo flere folk som jeg registrerte i fiskerorganisasjonen, som var enige i utviklingen av trålerne. Selvfølgelig var vi da noen som var sånn høvelig moderate også til det her, fordi vi så at kystflåten, den lille kystflåten, altså da tenker jeg på de små fartøyene, de hadde veldig vanskeligheter for å dekke hele havområdet sånn at vi hadde oversikt. Det var noen ting som lå i bakhodet på oss, sånn at vi av den grunn kunne akseptere en variert sammensetning av flåten, og at vi da måtte ha noen trålere som var ute i havet. For du vet, du hadde til å begynne med inne i –, utviklingen i næringen så hadde du der ute i 1950-årene, du, jeg var jo med på, jeg, i sin tid her i Lofoten – når det gjelder fiskerinæringen, så var jeg med på, på høsten, å gå på Øst-Finnmark med line. På de små båtene. Og det var noen harde tørner det, oppe i der. Svart høst, sånn som nå. Nå er det mørkt hele døgnet. Det var mange harde tørner der, å ligge nede på banken med line, men det var jo fine turer, for det var mye fisk i havet. Og da hadde du jo det her her som bygde seg opp, de her som de kalte for stubbere. Det var jo særlig opp i Troms.

Pål Christensen: Bankline?

Eivind Bolle: Ja, bankline. Det var bankline. Vi kalte det det, du vet det gikk ut to agn, men så stubbet-engte de lina om bord. Og så fylte de båtene med fisk å komme inn med, de her karene her. Og noen av de her karene som holdt på her, de beundret han Reidar Carlsen, de karene også. De måtte få lov til å fortsette. For han forbasket seg på det, husker jeg en gang i en debatt, så forbasket han seg på at de karene her, de har stått og slingret om bord på for der var jo båter på en 70–80 fot, det var jo store båter da. Så han beundret de der skipperne der. De så ikke ut i det hele tatt når de kom i land. De var så forsjevt i kropp og sjel, eller i kroppen, så de gikk og keisa for de hadde slingret utpå og slitt på kroppen. Så de var virkelig –, men han beundret de, det var flinke folk. Så her var hans sterke argument innpå her.

Men du vet, og hvor det var, jeg husker ikke du, det var i en debatt i Nordland fylkesfiskarlag, der var både han Jens Steffensen og han Reidar Carlsen. **Og Jens Steffensen klådde på han Reidar Carlsen til han [utydelig 01:04:13]** det her innpå her. Og han Reidar Carlsen, han hadde et innlegg der, og han Jens, han satt nå så rolig og hørte på det, også etterpå han Reidar Carlsen hadde hatt det, eller om det var ikke akkurat umiddelbart etter, men så var det han Jens som skulle få et innpass. Da var han Reidar gått. Han hadde forlatt møtet. Og det registrerte jo han Jens Steffensen. ”Men der for jo han Reidar,” sa han, skulle klå han. For da var han gått, han gikk bare derifra, for han ville ikke høre på han. Det registrerte jo de som satt i salen, at han Reidar Carlsen var så feig at han bare gikk. Men du, ei anna historie fra, du vet du har jo han Brofoss, han var jo i det utvalget som kom der ut i – det var vel ute i 1950-årene –

Pål Christensen: Ja.

Eivind Bolle: At de kom med den innstillingen om utvikling av fiskeriene her. Og det Brofoss-utvalget var jo han Jens Steffensen svært negativ til fordi at han –. Så hadde de et representantskapsmøte i Råfisklaget oppe i Tromsø. Og jeg var ikke på det møtet der, jeg var ikke kommet med da, men der fikk jeg fortalt ifra. Der var han Brofoss og orienterte om innstillingen til det Brofoss-utvalget, og hvor godt det var og alt innpå der. Og etterpå at han, altså Jens Steffensen, han var da formann i Råfisklaget. Så du vet han var og klådde på han Brofoss. Han var dypt uenig i Brofoss-utvalgets opplegg. For det har jo med havfiske, trålere, og industri i land, filetindustri. Da tenkte de ikke så mye på filetindustri, frossen filet, at den

skulle distribueres rundt hele verden. Den var jo pinadø tint før den kom til Oslo. Det var jo noen ting.

Men det som virkelig gikk an å distribuere rundt hele verden etter min oppfatning, det var tørrfisk. Klippfisk og saltfisk, og nydelig god mat. For du måtte jo ha en frysekjede hvis du skulle fryse ting – for å få den rundt om i hele verden. Og jeg opplevde jo da, da jeg satt i regjeringen, du vet vi hadde Kirkens Nødhjelp, og oppe i Finnmark produserte de jo en hel del tørrfisk som de ikke fikk solgt. Det var jo min skyld fordi de ikke fikk selge. Det var da Loppa Arbeiderparti ville ha meg fjernet. Og da produserte de tørrfisk, men så hadde vi Kirkens Nødhjelp som kjøpte opp en hel del av det. De hadde penger, de. Og ut til mat i distriktene. Men skjønner du, vi registrerte jo pinadø det at det ble jo sendt noe tørrfisk både bort til Asia og ned til Afrika. Så de som mottok det, de visste ikke hva det var for noe, de brukte det jo til å bygge veier med, tørrfisken. Så det er klart det, den var jo har så det holdt. Vi fikk aldri noe mer informasjon om det. Det er greit at dere kjøper opp tørrfisk og sender nedover så de der folkene der får noe å spise. Det er næringsrik mat, som de trenger. Men dere må jo lære dem å tilberede den. For ellers så hiver de den inn i noen huller der de har i veien, for den er jo – for tørrfisken den var jo hard så det holdt. Så det var litt av hvert ved den.

Pål Christensen: Ja, men da tar vi en pause.

Pause

Hallvard Tjelmeland: Men disse diskusjonene om Brofoss-utvalgets innstilling og de konfliktene du beskriver nå, var det noe som du deltok i, som fiskere generelt sett var opptatt av på 1960-tallet –?

Eivind Bolle: Nei, nei.

Hallvard Tjelmeland: Eller var det noe som foregikk primært på fiskarlagsnivå?

Eivind Bolle: Ja, ettersom jeg forstod. Partipolitisk så registrerte vi Brofoss-utvalgets innstilling, for vi var jo mange som hadde en holdning som var negativ til den der utviklingen. Og den ble argumentert imot, og det ble den også i fiskerorganisasjonen sentralt. De var ikke så innstilt på Brofoss-utvalgets innstilling, for de syntes den vandret for langt. Men Brofoss – det var jo arbeiderpartiregjeringen som satte ned Brofoss, og han Reidar Carlsen, han stod jo bak der han også, i det her. Så jeg har inntrykk av at de var negative til Brofoss-utvalgets – ikke inntrykk, men det var det i næringen, av de folkene som dominerte næringen. Det var jo fiskerne, da. Men du vet, i industrien, de var jo positive i mange tilfeller til at det kunne være en utvikling som kunne ha noe for seg i framtida. Og her har du jo inne i der som jeg også har møtt, når jeg var der nede og satte meg og fikk godt kjennskap til. Du har jo alle organisasjonene blant annet i LO, du har jo NNN med han Hysvær. Hva var det han Varmann sa om han Hysvær? Han Varmann var jo fylkesmannen oppe i Finnmark.

Hallvard Tjelmeland: At han var ei rotte.

Eivind Bolle: Ja! Han trodde jo ikke det gikk ut på eteren. Han Hysvær, den rotta!

Han trodde ikke det gikk ut på eteren, men det gjorde jo det. Så alle hørte det. Jo, du har jo det her, og du vet der har du jo et ganske stort press fra NNN og delvis også Sjømannforbundet. Det der var jo folk som jeg traff i lag med Fiskarlaget, jeg var jo i LO-forbundet som – eller LO som presset på, de her følte seg jo trygge. Og vi hadde jo inne i Sjømannsforbundet du, der han altså var formann for Sjømannsforbundet, det var han Aasarød, og han hadde jo ikke peiling på fiskeri. Det var jo han nestformannen –

Pål Christensen: Haugen, var det det?

Eivind Bolle: Neida, nestformann i Sjømannsforbundet. Han var fra Brønnøysund. Det var han som hadde med fiskeriene å gjøre. For han Aaserød, han hørte jo til handelsflåten, han var jo utdanna stuert. Det var jo hans bakgrunn. Så den fiskerinæringen, den hadde han ikke noen ting med. Men det lot han nestformannen, han var fra Brønnøysund, Kåre Kristoffersen. Han var den som representerte. Men der var jo – vet du Aasarød, han var jo ut gjennom her, han støttet jo Brofoss-utvalget, og han så jo en utvikling i – fordi de der i de der organisasjonene, de var innstilt på en arbeidsgiver- og arbeidstakersituasjon. Det var det de var innstilt på, for de skulle få organisere arbeidstakerne, folket på båtene innpå der.

Og du, jeg fikk jo en oppringning da jeg ikke hadde vært så lenge i regjeringen og sittet i departementet, men jeg hadde med meg mine politiske medarbeidere Birger Larsen som statssekretær, og han Jan Skrede som personlig sekretær. Det var alt jeg hadde da, ellers så var det jo departementet. Så fikk jeg en oppringning en dag fra han Tor Aspengren, han var jo formann i LO, om at de kunne få komme fra LO bortover og ha et møte med den politiske ledelse i departementet. Tja, det tror jeg da, for jeg har jo allerede fått hilse på han Tor Aspengren. Så du vet, konflikten da, som jeg var inne på, i arbeiderbevegelsens system så lå konflikten der – det var delte meninger på mange områder. Men, men – og du, der har jeg et eksempel på –, så jeg sa ja til han Tor Aspengren, ja, ja, ja, men det var bare – jeg måtte ikke trekke med noen embetsmenn fra departementet, det var bare den politiske ledelsen i departementet de ville ha møte med. Så ja, han har med seg noen fra LO sa han, men han visste ikke hvor mange. Jo, så vi ble enige om møtedag og tid, og så kom de. Han Tor Aspengren, men så hadde han med seg nestformann, hva var det han het, Høydahl, i LO, og så hadde han med seg han Hysvær, og så hadde han med seg han, Kåre Kristoffersen het han nestformannen fra Brønnøysund i Sjømannsforbundet, og så hadde han med seg en Thoresen fra – det dreide seg om industriarbeiderne i sildemelindustrien.

Pål Christensen: I kjemisk.

Eivind Bolle: Kjemisk, ja. Det er hans, de der der. Og så kom de, og så var det bare jeg og han Birger Larsen og han Jan Skrede. De andre fikk ikke være med. Så vi møtte opp, de ville diskutere. For det vi skulle diskutere da, det var partiets holdning til fiskeripolitikken som vi førte da. Det var de du, fordi de hadde fått så mange impulser innpå fra NNN, fra Sjømannsforbundet, som var mektig utrygg på hvor det her skulle havne hen med de der

karene. Fordi det de var opptatt av Sjømannsforbundet, jeg fikk jo konflikter med sentralstyret i partiet når det gjaldt statssekretæren min, han Birger Larsen. De kom jo med og foreslo en annen en. Og jeg ville ha Birger Larsen. Så det var bare så vidt jeg sa til han Trygve Bratteli at hvis jeg ikke får det sånn som jeg vil i regjeringskonferansene, så vil jeg vurdere at jeg tar kalotten min og går.

Og du, da hadde de sittet der, da kom tre – da kom tanken hos meg på tre måneder. Og du. Jo da, nei, så skal du høre. La meg ta for meg de her karene, fordi de ville diskutere, og det var han Tor Aspengren som førte ordet. De andre karene som kom sammen med han der, kom jo med små kommentarer, særlig han Odd Høydahl. Det var han som var nestformann, men han var jo en sånn hvitsnipkar og arbeiderpartitro til de grader. Alt skulle være sånn. Og sånn som de – han var opptatt av det her med en arbeidsgiver- og arbeidstakersituasjon. Ikke distriktspolitikken og bosetningen og virksomhet i det lange landet vårt. Og du, det var veldig interessant det møtet mellom han Tor Aspengren som førte ordet på vegne av de fire, så jeg forklarte så godt jeg kunne til dem når de var der, om hva som var vår holdning når det gjaldt fiskeripolitikken, og at det har mer betydning enn bare en arbeidsgiver- og arbeidstakersituasjon. Vi var enige i at det var noe vi burde se på ut gjennom, med en variert sammensetning av en flåte. Men distriktspolitikken, at det brant lys i lampene langs kysten, ja.

Og ja du, vi hadde jo et ganske langt møte vi satt i, for de var aktive folk de der, som gjerne ville ha oss til å snu lite grann på flisa ettersom vi forstod. Men han Aspengren kom vi godt overens med, eller jeg kom godt overens med, sånn at seinere ut gjennom, han aksepterte det – han skjønnte. Så da fikk vi etter det møtet mer og mer ro fra LO-forbundene. De presset ikke så mye på, for de hadde vært og presset på rundt, tillitspersoner til LO både i NNN og Sjømannsforbundet, så har de på lokalt plan gjort det. For eksempel ute i Vesterålen, ute i Myre, ute på Andenes, så har de vært der og beklaget seg over at vi førte en gal – at de fikk ikke gjennomslag for sin politikk.

Hallvard Tjelmeland: Det møtet var høsten 1974?

Eivind Bolle: Det var i begynnelsen, der var vi i 1974 ja.

Hallvard Tjelmeland: Men hva var foranledningen da, konkret? Altså, var det at de ikke følte at de fikk gjennomslag for trålerutbygging, vertikal integrasjon i industrien, eller?

Eivind Bolle: Ja, ja. Det var forholdene, for altså fra det som hadde vært tidligere, så presset de på for å få en utvikling i industri, filetindustri, og da måtte de ha båter som skaffet råstoff til det. Så det var foranledningen. Det var for liten aktivitet i kystflåten og kystfisket -

Hallvard Tjelmeland: Så trålerkonsesjoner som –

Eivind Bolle: Ja, selvfølgelig også, den lå inni der ja. Der lå det – men da var det jo –

Edgar Hovland: Men var ikke dette også et forsøk på å ta en radikal ungdom fra Lofoten i skole også?

Pål Christensen: Ungdom i 50-årene?

Edgar Hovland: Ja, det er det jeg mener. Som jo bekjente seg til et helt annet evangelium enn Aspengren.

Eivind Bolle: Ja, det var det som var situasjonen, som drev de inn på her. Og hvem er det de hadde – jeg sa i stad hva han heter, Kåre Kristoffersen, ja. Oi sann, jo da. Fra Brønnøysund. Han hadde vært kystfisker han, så han var kjent, og han kunne det der. Så de aksepterte det der med situasjonen, så han var mer moderat innpå her. Men så hadde de en jurist i Sjømannsforbundet, Næss, tror det var det han het den karen, og du vet at han var jo skåren for tungebåndet, og han hadde et mektig argument innpå, med litt av hvert. Så han var ikke så enkel å komme forbi når det gjaldt den utviklingen. Og det var der de ville, hele – du fikk distriktpolitikk, og det var det jeg forsøkte å forklare han Tor Aspengren og folket som han hadde med seg. Han Tor Aspengren, jeg har inntrykk av at etter det møtet så tok han det innover seg, han skjønnte at han Bolle har nok noe rett. Så han kunne ikke imøtekomme, han Tor Aspengren – han ville ikke imøtekomme de krav som de andre hadde med seg. Han Hysvær – jeg har jo avisutklipp hvor jeg og han var i konflikt i avisen, så det har ikke dere tatt med i mappa. Det var en lei tid.

Pause

Pål Christensen: Ja, og da skal vi tilbake igjen til Løvebakken og høsten 1973. Kanskje vi skulle høre litt mer om det – akkurat det statssekretærspørsmålet, for det er jo litt interessant. Du havnet i en konflikt. Sentralstyret ville ha en annen person –

Eivind Bolle: Ja.

Pål Christensen: Hvem var det?

Eivind Bolle: Det var Jan Skrede –

Pål Christensen: Ja.

Eivind Bolle: Han kom fra Sjømannsforbundet han, og du, jeg fikk – han Birger Larsen, han kjente jeg fra før. For du vet, han var jo kontorsjef i Norges Fiskarlag i sin tid, da jeg var medlem av landsstyret. Så vi var godt kjent. Jeg visste han Birger Larsen, hvor han hørte til hen, og hva slags holdninger han hadde. Han er vel utdannet sosialøkonom, han er ikke siviløkonom, nei, jeg tror han er sosialøkonom. Så han kjente jeg altså. Da Bratteli spurte meg om at jeg kunne tenke meg til å ville være fiskeriminister, og jeg svarte ja, så slo det meg med det samme, oppi hjernebarken, at når jeg har sagt ja, så må jeg få lov til å ha en medvirkende innflytelse på hvem som skal være min nestleder. ”Ja,” sa han Bratteli. Ja. Og du vet, dagen etterpå, da jeg var inne hos han, og jeg holdt liksom på og dro i tvil hva jeg hadde påtatt meg, og da var det han sa det at det gikk jo an etter to–tre måneder å trekke seg tilbake. Men det tenkte jeg nei, og da nevnte jeg for han det der med han Birger – at som statssekretær ville jeg ha han Birger Larsen, for han hadde jobbet som kontorsjef i Norges Fiskarlag, men var sluttet da. Han var da og holdt på med en annen oppgave, han arbeidet med noe på si. Og da nevnte jeg det for han. Ja, ja, men så fikk jeg beskjed om at det var greit, men det måtte jeg holde tett med. Jeg fikk ikke lov til å gå ut og si noen ting til han. Nei, det var det klart jeg ikke skulle gjøre. Jeg ga et løfte, og det løftet holdt jeg. Det har jeg forsøkt å gjøre bestandig. Så det var i orden.

Så kan du skjønne, når det gjelder regjeringen, en statssekretær, han er jo embetsmann, han utnevnes jo i statsråd, han. Så hadde jo de holdt på i sentralstyret i partiet og lett etter statssekretærer, også i Fiskeridepartementet. Og det her ble lagt fram i regjeringskonferanse, der som Bratteli kom med da, det var han som var formann da for Arbeiderpartiet. Han la jo fram – og også Fiskeridepartementet, og her med han Jan Skrede. Å nei, jeg protesterte vilt.

Nei, nei, nei, nei, nei. Det ble ikke på tale. Jan Skrede skjønner du, jeg kjente, han kom fra Sjømannforbundet. Og holdningen var den gangen i LO-situasjonen, at jeg som kom fra Norges Fiskarlag og så han Birger Larsen som hadde vært kontorsjef, det gikk jo ikke an. Politisk gikk ikke det an. Det var holdningen inni der, og her er det nå klart òg at her i sentralstyret så hadde de presset på en del det der. Han Birger Larsen for han Jan Skrede, det var greit nok.

Altså, jeg hadde da en statssekretær, han skulle oppnevnes i embete, men personlig sekretær var det partiet som ordnet. Så jeg protesterte vilt i regjeringskonferansen, for du må skjønne de andre regjeringskollegene mine, de satt jo bare og spilte opp øynene, hva er det her for noe? De hadde ikke – så jeg gjorde jo han Bratteli oppmerksom på hva jeg sa da jeg sa ja til å ta på meg oppgaven som fiskerminister og være medlem av regjeringen. Å ja, det hørte han. Og det var ingen andre som tok ordet der. Det var bare jeg som argumenterte overfor han Bratteli, og han førte – men du vet, han hadde jo fått pålegg ifra sentralstyret. Det var jo de som hadde vedtatt det, at de skulle ha – han Jan Skrede skulle være – han Birger Larsen kunne være min personlige sekretær. Men nei, Jan Skrede kjente jeg ikke. Og Jan Skrede, han kom fra Ålesundsområdet og tilhørte Sjømannsforbundet, og han var vel tråleskipper han, men var vel da gått i land og jobbet i Sjømannsforbundet.

Hallvard Tjelmeland: Vet du om det ellers forekom at sentralstyret vedtok å gå inn for statssekretærer i strid med statsrådets synspunkt?

Eivind Bolle: Nei, du det kjenner jeg ikke til. Den der var den eneste situasjonen som oppstod i regjeringen.

Hallvard Tjelmeland: Ja. På det møtet?

Eivind Bolle: Ja. Med den statssekretæren min.

Hallvard Tjelmeland: Ja. Ja.

Eivind Bolle: Og der husker jeg ennå han Odd Sagør, han var jo forbruker- og administrasjonsminister da og var medlem av regjeringen. Han så på meg, og sa: ”Bolle”, sa han – han Bratteli bøyde av, han bøyde av til slutt og godkjente han Birger Larsen. Så sa han Sagør til meg: ”Bolle,” sa han, ”mektige greier at du kan få han Bratteli og sentralstyret til å

bøye av og få din vilje igjennom.” Det der hadde han aldri kunne ha tenkt seg. Og det samme sa ho Inger Louise Valle til meg òg, ho skjønnte ikke det der. Jeg sa, det er ikke snakk om. For jeg sa det i argumentasjonen, så brukte jeg det at det kunne godt hende, hvis jeg ikke fikk – for det var bruk for han, for jeg har bare 7 års folkeskole, jeg har ikke mer. Jeg kan en del, jeg har en del livs-,– jeg har livets skole, og den er selvfølgelig bra. Men jeg har bare 7 år, så jeg har behov for dyktige folk i lag med meg. For vi skal bestyre departementet. Og da var det Bratteli brøt av: ”Ja men,” sa han Bratteli, ”Bolle, Fiskeridepartementet det er jo et lite departement.” Ja, så jeg var klar over det. Det var mellom 70 og 80 ansatte, men det er over 1200 i fiskeridirektoratet rundt om i landet vårt, og vi skal styre alle. Fiskeridirektoratet, Kystdirektoratet, Havnevesenet, Losvesenet og alle de der vesenene, de lå jo under Fiskeridepartementet hele gjengen. Og det var oppe i – det visste jeg – det var oppe i 1200 stykker det. Ja. Neida, så bøydde han av til slutt. Når han godtok det at Birger Larsen ble oppnevnt som – du vet, for det skulle i statsråd andre dagen.

Pål Christensen: Men du, det var ikke noe sånt tilsvarende som skjedde med de to andre? For du hadde jo Roald Vaage og Ivan –

Eivind Bolle: Nei, nei, nei. Nei, der godtok de det med en gang. Den eneste som jeg har – du vet altså – neida, det var det ikke det, så det godtok han. Og der var altså regjeringsmedlemmene, de som satt og fulgte med der, de var forbauset over at han Bratteli bøydde av.

Hallvard Tjelmeland: Men var han Skrede den eneste politiske sekretæren du hadde i din tid som –?

Eivind Bolle: Nei, nei. Jeg hadde en som het Gunnar Pettersen som kom mens han Skrede, han sluttet. Han ble syk.

Hallvard Tjelmeland: Å ja, akkurat.

Eivind Bolle: Han ble syk, han Jan Skrede, men han var blitt – for der aksepterte Bratteli med – der i det samme ble det vedtatt i regjeringskonferansen Birger Larsen som statssekretær og Jan Skrede som min personlige sekretær. Han snudde det den veien. Neida, jeg hadde han Gunnar Pettersen.

Hallvard Tjelmeland: Men da du fikk ny politisk sekretær, var det en del av en kabal det også, at –

Eivind Bolle: Ja. Ja, nei, men den drøftet – den fikk jeg bare – den godtok jeg med en gang når jeg fikk opplegget ifra partiet med en personlig – det het da personlig sekretær eller politisk sekretær. Så det godtok jeg når de kom med forslaget på han, for jeg visste hvor han kom fra. Og han kom jo i grunnen fra NNN i Nord-Norge, han der karen. Og du vet, det var jo nyttig å ha i lag med seg. Og Jan Skrede var jo nyttig å ha i lag med seg, ingen –

Hallvard Tjelmeland: Så det var ikke noen konflikt der mellom deg og dine sekretærer?

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, ja. Du skjønner, Birger Larsen, også meg, også han Jan Skrede. Vet du, jeg kommer ifra Nord-Norge, og han Birger Larsen, han kom jo helt nede fra Sørlandet, området der, av de her folket, og så fikk vi da han Jan Skrede fra Møreområdet. Så du vet, vi hadde jo mye vi kunne bearbeide han Jan Skrede med når det gjaldt trålere og de der greiene. Men det var jo ikke like enkelt.

Pål Christensen: Men var det noen kritikk når begge kom fra Nord-Norge? Jeg tenker på den siste perioden da han Ivan Kristoffersen –

Eivind Bolle: Ja, når han Ivan kom, ja. Ja, nei, det ble ikke det. For der lette jeg lenge etter han Roald Vaage, for han kom jo etter han Birger Larsen. Og han var oppe i Trondheim, han, og han var direktør for Norges fiskeriforskningsråd.

Pål Christensen: Ja.

Eivind Bolle: Hva het han der? Så sluttet han, og så satt jeg fri for statssekretær en god stund. Og du, skal du ha det med? Da var jeg – jeg lette med lys og lykt, hvor i Guds navn skulle jeg – jeg må jo ha en statssekretær, så jeg har noen som hjelper meg her. Og var ute der og antydet, for det var en gruppe i partiet som tilhørte sentralstyret, og der var han Ragnar Kristiansen den ene, også var det en arbeiderpartirepresentant fra Møre. Hva var det han het, han? Han var også negativ til utviklingen i distriktspolitikken og fiskeriene. Det der var jeg og antydet til at han ifra Tromsø –

Hallvard Tjelmeland: Ivan?

Eivind Bolle: Nei, ikke han Ivan. Nei, nei, nei. Du vet, jeg hadde en stor konferanse også med han Halstein Rasmussen om å få han til statssekretær. Nei, han var ikke villig for han hadde fått den politikken som regjeringen hadde når det gjelder dette her med at de var motstandere av mer sånn desentralisering. Han var opptatt av sentralisering – at vi kunne være mer moderate da, når det gjaldt politikken – distriktspolitikken. Så han sa nei. Men han Bjørn Hansen –

Hallvard Tjelmeland: Han journalisten?

Eivind Bolle: Ja, ja, ja. Du vet, han var jo fra Tromsø. Og han var jo og foreslo at han – de der to karene som lå der framfor, der var han Kjell Kristensen med, der kunne han være brukbar. For jeg var jo klar over at jeg hadde presset dem første gangen med han Birger Larsen, og at her måtte jeg foreslå så jeg fikk dem godkjent i sentralstyret hvem jeg skulle ha. Så det var jeg som foreslo han Bjørn Hansen, men det sa de pinadø nei til. Og det har vi spekulert på. Jeg vet ikke om dere har sett, det har dere neppe. Han, som jeg sa tidligere, nei – herregud. Nå har dere pumpet meg så mye at nå begynner jeg miste husk.

Hallvard Tjelmeland: Bare ta det helt med ro.

Eivind Bolle: Nei, han er sluttet nå, ja, jeg hadde han jo i lag med meg. Han hadde vært fiskeridirektør etter han Halstein Rasmussen.

Pål Christensen: Han Viggo Johan?

Eivind Bolle: Ja, han Viggo Jan Olsen, han har jo egen spalte i Fiskerbladet der nå i det siste. Du vet, han jobbet jo i Fiskeridirektoratet, men han har jo sluttet der, så har han fått sin egen spalte. Og han ser jeg inni der, han stiller spørsmål i en kommentar han har i Fiskerbladet, han skulle tro hvem som var årsaken til han Eivind Bolle ikke fikk han Bjørn Hansen som statssekretær.

Hallvard Tjelmeland: Akkurat.

Eivind Bolle: Det har ikke jeg peiling på hvem som var årsaken. Men det var i partiet, det. Så jeg fikk nei til det.

Pål Christensen: At han ble ansett for å være for radikal eller noe sånt?

Eivind Bolle: Du, jeg vet ikke hva. Nei, jeg tror ikke han Bjørn Hansen var ansett for å være for radikal, men jeg tror vel han var ansett – innpå her så har det forbindelse med hans utenrikspolitiske holdning. For han var jo mest utenrikspolitisk journalist.

Hallvard Tjelmeland: Ja, i Arbeiderbladet.

Eivind Bolle: Ja, det var der de har vært, det tror jeg det var. Jeg oppfattet det sånn, for de kom og sa nei til meg. Og jeg spurte han Bjørn Hansen, før det at jeg brakte han i forslag og ting. Ja, vet dere, han var jo opptatt av det, men så ble det nei. Så kom han og spurte meg om jeg visste hvorfor de sa nei. Men jeg sa, kjære deg Bjørn Hansen, jeg har ikke fått noen orientering. Men det er noen gjøker der inne som ikke liker deg. Men så var jeg lenge fri derfor, en god stund som jeg var fri for statssekretær. Det var jo litt dumt. Han som jeg hadde som personlig sekretær, fornavnet hans var Gunnar, men han kom etter han Jan Skrede. Og han kom for så vidt fra LO-forbundene her nord og virket oppe i Tromsø. Ja.

Pål Christensen: Men han Ivan, han ble godtatt altså?

Eivind Bolle: Ja, ja. Så kom vi med han Ivan og foreslo han. Jeg spurte jo han Ivan først, internt. Jeg snakket med han på telefonen. Ja, det kunne han tenke seg til. Han var jo da redaktør – sjefsredaktør for Nordlys.

Hallvard Tjelmeland: Nei, han var redaksjonssekretær.

Eivind Bolle: Nei, var han ikke redaktør?

Pål Christensen: Nei, han ble det etterpå i 1982.

Eivind Bolle: Var det etterpå det?

Pål Christensen: Du vet, vi har skrevet Nordlys' historie.

Hallvard Tjelmeland: Han hadde på det tidspunktet vært engasjert i havrettsforhandlingene og skrevet veldig mye om det.

Pål Christensen: En bok han skrev om –

Eivind Bolle: Han Ivan, ja. Ja, ja, ja, ja. Ja men, du, var ikke han – var det etterpå at han var blitt statssekretær at han ble redaktør for avisen Nordlys?

Hallvard Tjelmeland: Ja, året etterpå.

Eivind Bolle: Å, var det det. Å ja, dere husker mer enn meg, jeg har ikke fulgt så mye med. Jo han ble godkjent han. Han godtok de. Hvorfor de gjorde det, det har jeg ikke fått med meg. De godtok han Ivan Kristoffersen da jeg kom med forslag på han. Men jeg tror nok der at de har innpå i sentralstyret eller i partiet sentralt, inne i her – for han skulle jo også oppnevnes av Kongen i statsråd, så der tror jeg nok – for der var vel i sin tid inne på det her at – Valter Gabrielsen var vel inne på og la et godt ord inn for han Ivan. Han mente at han Ivan var en dyktig kar å få, og det var han Ivan. Jeg kom godt ut av det med han, men han ble jo karakterisert som Ivan den grusomme da han begynte å ville legge ned noen av fiskeriproduksjonsanleggene oppe i Finnmark og Troms. Ja, i Nord-Troms er det her som han ville legge ned, for det var jo noen som ikke gikk. Det var ikke mulig til å få til, for du vet de produserte noe som ikke var salgbart, de der anleggene som var bygd opp der i forbindelse med Finnmark og Nord-Troms fiskeindustri. Det var fisk de hadde fisket inne på fjordene der inne, og de har jo liggende husene der fulle av fisk som de ikke fikk solgt.

Det var da Kirkens Nødhjelp kom inn i bildet og kjøpte opp noe. Det var jo han der Knutsen oppi Loppa, som ville ha meg til å gå av fordi jeg ikke sørget for at de fikk selge. Jeg traff han i Stortinget. ”Ja men, faen,” sa jeg, ”du kan da før – Knutsen, dere produserer jo noe som ikke er salgbart. Dere må jo ta og produsere noe som det går an å selge”. Ja, ja, salgbart, men det skulle jo jeg sørge for. Og det var bare så vidt han – han Konrad Knutsen ikke sant, han fikk jo fortalt om at han – han var jo opptatt av Finnmark Arbeiderparti. Og så fortalte han jo på et møte oppe i Finnmark Arbeiderparti da, at i Loppa, der fattet de gode vedtak om både fiskeripolitikken og Arbeiderpartiets politikk og sendte inn til partiet sentralt. Men det er

med det som, sa han, hvis du går ut om kvelden og pisser i motvind, så får du det i øynene. Du, vi har jo noen sånne mektige typer inne i den politiske virksomheten, de fant jo på de merkeligste argumentene å bruke. Tenk deg at du skulle gå trappa og stå sånn i motvind, det var ikke så mange som gjorde det. Han hadde funnet det ut, han hadde prøvd ja. Du får det tilbake i øynene. Du får det i øynene igjen. Så det blir ingen resultat av det. Så sånn –

Pål Christensen: Du, nå tenkte jeg at vi skulle dreie samtalen over mot noe virkelig stort, som skjedde i din tid, og det er jo havretten. Altså, du startet jo som statsråd akkurat samtidig som åpningssesjonen av den tredje havrettskonferansen i New York. Den fant jo sted høsten 1973. Og du gikk vel av like før traktaten ble slutført i 1982, men du var jo med hele veien både frem til etableringen av 200-mila og sonen rundt Jan Mayen og gråsonen og alle de her sentrale – og vernesonen. Sånn at det arbeidet med havrettstraktaten og samarbeidet med Knut Frydenlund og Jens Evensen og sånn – det er veldig interessant å høre mer om – liksom fra innsiden av departementet.

Eivind Bolle: Ja. Ja du vet, i det spørsmålet der så ble jo Fiskeridepartementet dratt sterkt inn i bildet. Og det er klart at departementets sjef var jo også med, og jeg kjente til – jeg var jo opptatt av disse her spørsmålene inne i her. Og Jens Evensen var jo handelsminister til å begynne med, men han fikk jo i oppdrag å være forhandlingsleder i havrettskonferansen. Den mest sentrale var jo den som var i 1974 i Caracas. Han hadde jo ofte konferanse med oss i Fiskeridepartementet, og der trakk jeg med både den politiske ledelse som jeg hadde i lag med meg, og embetsverket i Fiskeridepartementet. Det var klart, for du vet det her var ting som jeg fikk opp ifra gamle gode Bratteli. Det var jo en flott type mann, som kunne alt dette her. Og han sa ganske enkelt til meg sånn, for han var klar over at jeg var kanskje litt hjelpeløs, for det hadde jo jeg forklart han. Jeg var ikke redd for å fortelle han det sånn som jeg nå har fortalt dere, hva jeg føler. Så sa han til meg, ”Ja, men Bolle,” sa han, ”du må ikke gjøre noe i departementet som du ikke har konfrontert ledelsen med, av embetsverk. De må vite av hva du gjør, for det kan godt hende at du gjør noe riv ruskende galt, og de kan rette deg på vei.” ”Og hvis ikke de vet det,” sa han, ”så blir det enda verre.”

Og det var klart embetsverket i Fiskeridepartementet ble dratt med, og vi var jo i mange konferanser med Jens Evensen mens han var handelsminister, med embetsverket i Fiskeridepartementet og la opp til spørsmålene i forbindelse med havrettskonferansen, og Utenriksdepartementet, og selvfølgelig også Forsvarsdepartementet. De kom jo inn i bildet. Så der var det en veldig aktiv virksomhet, og på sommeren i 1974, det var jo da du hadde den

havrettskonferansen som var borte i Caracas. Det har vel jeg fortalt før, men det er jo så med det. Da var jeg hjemme og hadde ferie, og Jens Evensen med sin delegasjon er borte i Caracas. Så får jeg telefon ifra han derifra, hjem til Mortsund, og så sier han ganske enkelt det at, "Bolle," sa han, "du må komme bortover, vi trenger hjelp i forbindelse med –" Hva slags hjelp jeg kunne gi han? Så sa jeg: "Hva slags hjelp kan jeg gi deg?" "Ja, ja, ja," sa han. "Du må ta med en dyktig en fra Fiskeridepartementet, en dyktig person, og så komme bortover." Ja, greit, det er i orden det. Du kan skjønne jeg skal komme bort.

Og så ble det kontakt med Fiskeridepartementet, med ekspedisjonssjef Gundersen, han ble jo senere departementssråd. Men han var jo svært aktiv innpå alle disse spørsmålene i departementet. Så jeg tar jo kontakt med han, og så måtte jo vi ordne oss for å reise bortover dit til Caracas og delta i den konferansen. Det var der Jens Evensen var. Men du vet, der kom jo jeg bortover og møtte på språkproblemer. Jeg kunne jo ikke språk. Jeg kunne jo så vidt norsk. Folk flirer av meg. Du flirer av meg. Jo, men de var veldig flinke. Vi hadde en som het Tresselt ifra Utenriksdepartementet, og de orienterte meg. Han var underdirektør, og de var veldig flinke å gi meg informasjon om hva som skjedde der borte. Når de andre hadde innlegg, så satt han og oversatte for meg, når vi satt og hørte på når de hadde møter i plenum. Men det var jo han Jens som dominerte og styrte. Også hadde han jo han Arne Treholt i lag med seg der. Han var jo hans personlige sekretær da, eller han var jo statssekretær, så han pleide jo å følge han.

Og så kom vi jo inn i der, og der var det jo en hel – akkurat de der argumentene der, så var vi med og hjalp til. Jeg hadde Gundersen i lag med meg. Jeg tok ikke Birger Larsen, men jeg hadde bare Gundersen med meg, for han Gundersen var flink han, synes jeg. Dyktig ekspedisjonssjef. Så han hadde god oversikt han, og i samråd med embetsverket fra Utenriksdepartementet. Jeg kan ikke huske at han Jens Evensen hadde med seg noen fra Handelsdepartementet, det tror jeg ikke han hadde. Han hadde altså Arne Treholt. Men det var en Hatlem fra Forsvarsdepartementet som var med der.

Pål Christensen: Men ideen om 200 mil, var den – altså du hadde jo dette her med 50 mil og aksjonen "Kyst-Norge 50 mil nå", men så dukker ideen om 200-mils økonomisk sone opp.

Eivind Bolle: Du, på det tidspunktet så var det 200-mila som stod sentralt, den stod sentralt. 200-mils økonomisk sone inne i her. Og vi så jo for oss utvidelsen av territorialgrensene våre, til Norge, når vi fikk 200-mila. Så det var den som stod sentralt da, men så vet du – så fikk du det her her når du er inne på det her, de kom – som kommer fra her, det her med 50-milene

og. Men vi var i lag med de der, og vi drøftet det der. Det var også folk borte i Caracas fra Norges Fiskarlag, Birger Olsen –

Pål Christensen: Birger Olsen, ja, og Kåre Blakstad.

Eivind Bolle: Ja, vi var i lag med dem derifra. Så de representerte, og de gikk inn for 200-mila. Det der med 50-mila, det skjøv de vekk, de. Så det lå ikke så sentralt der inne da, men du vet oppe i Finnmark, eller om det var Troms, og Nord-Norge, der var de opptatt av 50-mila. Og det var jo årsaken til at jeg – jeg var jo der borte i lag med dem og hadde jo en del oppdrag i lag med Jens Evensen. Men da i embetsverket, ikke i forhandlingene, det tok Jens Evensen seg av, det med de andre nasjonene der, og hvor landet lå hen der. Der fikk vi orientering ifra han, så det styrte han med. Og det ga vi han Jens Evensen vår fulle tillit til. Men det var 200-mila som vi var opptatt av.

Pål Christensen: Men var det de her problemene med på den ene siden kystflåten og på den andre siden fjernfiskeflåten i Norge, og rettigheter som de kunne gå glipp av for eksempel i britisk sone og de tingene der, som – altså forholdet mellom kyst og hav og –

Eivind Bolle: Nei du, det som lå viktigst inn fra – som jeg så som veldig viktig og positivt for landet vårt og fiskerinæringen, det var dette med hvordan – at de snakket inni der om økologi, verne ressursene og berge det. For vi hvis ikke får til et forsvarlig beskatningsmønster, så er det en internasjonal trålerflåte på over fem hundre fartøy som var telt oppe i Barentshavet – Orion-flyene telte jo, vi fikk oppgaver over det, som kom inn til Fiskeridepartementet – som lå inne der og beskattet torsk. Det var jo selvfølgelig en god del – det var en internasjonal flåte, de hadde rømt oppover der. Nå var jo selvfølgelig – de beskattet jo der nede – jeg kan tenke meg at den trålervirksomheten som da var, den var ineffektiv. Den var ikke så effektiv som den er nå, nå går de med tre tåler bak en enkelt tråler, gjør de ikke?

Pål Christensen: Ja, noen gjør det i rekefisket, men dobbeltrål er i hvert fall vanlig.

Eivind Bolle: Jada. Men du vet, så det var det her, og da så vi 200-mila, og dette med –. Men du vet samtidig hadde de jo der oppe i nord, de hadde krevd 50-mila, og det hadde sammenheng med konflikten på Stordjupta, som vi hadde der før. Og der fikk jo jeg en hel oppgave å reise oppover dit etter at de utenlandske trålerne hadde drevet og knust en hel del

faste redskaper oppe i Stordjupta. Det var vel i begynnelsen av 1974. Og jeg reiste opp til Finnsnes og hadde møte med senjaværingene om det her spørsmålet. Og innpå her, for de hadde jo tapt mye redskap, for trålerne de knuste jo en hel del, så der oppstod konflikten. Og de insisterte på at hvis vi får til 50-mila, så jager vi trålerne utenfor.

Men du vet, det var ikke nok. Vi så ikke nok, fordi dette med økologi, eller å verne om ressursene, stod i forsetet i hvert fall hos meg. For det var det som jeg sier i dokumentene her, det jeg kom inn og snakket mest om til media, det var jo det som hadde betydning for norsk fiskerinæring og den virksomhet den skulle skape langs den lange og vidstrakte kysten vår i framtida. Og jeg tror det er rett også. Hvis du ikke har noe å beskatte i havet, at du ødelegger det, ja, da begynner du ikke noe innpå der. Så derfor så vi 200-mila som svært viktig og var klar over at innenfor 200-mila, så har vi – Norge som kyststat – det som kalles for full jurisdiksjon. Vi har herredømme over de levende ressurser i havet, på havbunnen og under havbunnen innenfor 200-milsgrensen. Utenfor er der – og 50-mila var ikke nok da.

Men du, når vi nå var der nede i Caracas i 1974, så ble det diskutert, og vi så langt fram til 200-mil. Altså, den konferansen var ikke kommet så langt at vi kunne begynne å trekke noen slutning om 200-mila, så da ble det drøftet i fellesskap med Jens Evensen, embetsverket i Utenriksdepartementet og i Fiskeridepartementet dette med trålfrie soner. For det var konflikten på Stordjupta som lå – kunne vi få til det, så var det et godt steg framover, og da fikk vi heller skyve 50-mila bak oss.

Men så kom jo jeg tilbake ifra Caracas, og i regjering og konferanse etter det. Jens Evensen, han var igjen der nede, han, for konferansen var ikke avsluttet. Og da lå det jo som et sterkt krav dette her med 50-mila, og jeg var innstilt på at kanskje vi kan utvide til 50-mil. I alle fall fra Lofoten og nordover, så holder vi nå, for å si det beint fram, så holder vi nå kjeften på de der karene som roper og skriker. Så jeg la fram et sånt notat, til regjeringskonferanse, om dette med 50-mila fra Lofoten og nordover, for da skulle det være årsmøte i Finnmark Fiskarlag. Og jeg skulle reise oppover dit, vi var invitert og hadde sagt ja til å komme. Og det var jo dette her spørsmålet som stod sentralt der. Men jeg fikk jo tilslutning til det i regjeringen at vi skulle gå inn på 50-mila. Men jeg – det var jo Bratteli som styrte, men Bratteli sa: ”Bolle, du kan jo bare reise opp og si at du er innstilt på 50-mila, at du vil arbeide for det. Det er nok. Men vi kan ikke – regjeringen går ikke inn for det.” Det var jo nok det, jeg for, og det var de tilfreds med finnmarkværingene, at de hadde en fiskeriminister som ville gå inn for 50-mila. Jeg forstod dem sånn, men det ble jo ikke det. Så fortsatte dette, det gikk jo veldig fort. Det der var jo i 1974, og da ble det jo drøftet videre igjen i regjeringen da Jens Evensen kom tilbake, og i Utenriksdepartementet, dette med den trålfrie tretrinnsraketten,

trålfrie soner, 50-mil og 200-mil, og lagt fram i – og det ble vedtatt av regjeringen. Det har dere i dokumentene.

Hallvard Tjelmeland: De trålfrie sonene, var det begrunnet ut fra ressursforvaltningshensyn, eller var det brukskollisjon som –

Eivind Bolle: Brukskollisjon, det var brukskollisjon, ja. Og så ble jo den norsk-sovjetiske fiskerikommisjonen opprettet i den her situasjonen. Den den hvilte jo på meg i Fiskeridepartementet i samråd med Isjkov. Vi la det fram for de sovjetiske myndigheter der å opprette et sånt. For vi begynte å se at her er det antakelig en utvikling som går i den retning at det blir kyststatene som får rettigheter over de levende ressurser i havet, og da er det vi og Sovjet som er kyststater oppe i havet der, og vi må forsøke å finne oss fram til et samarbeid som gjør vi at vi kan regulere og beskatte og forvalte dette på en forsvarlig måte. Og det var Irskov enig i, og derfor fikk vi opprettet den norsk-sovjetiske fiskerikommisjonen, og den ble opprettet i midten av 1974. Jeg tror det var rundt om sankthans, jeg reiste bort til Moskva med en delegasjon da. Jeg fikk til og med lov til å ta Olga med meg bortover dit. Det var jo en flott tur, det var jo en opplevelse, kan du skjønne. Vi var oppe i Murmansk, og rundt der. Vi var der borte i åtte dager, det var virkelig en opplevelse. For vi hadde fått invitasjon fra Irskov til å komme bortover, for han hadde vært her på vinteren på besøk, og jeg tror det er VG som har det. Mens han var her, nede i Oslo, der har de en konkurranse på ski, det var noen russere med. Hva var det det het for noe? Ikke –

Pål Christensen: Holmenkollen, eller?

Eivind Bolle: Nei, det var ikke oppe i Holmenkollen, det var nede i en park.

Pål Christensen: Å ja, Monolitten.

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, det var det. Og der var vi jo og så på det, og der var Irskov i lag med oss på dagen. Vi stod og så på det der, Jens Evensen og jeg og Irskov. Og der er det jo VG jeg har, jeg har det utklippet også, at de der statsrådene stod der og så på det her med et sånt glis. For du vet, de hadde passet på å ta bilde av oss da vi stod og flirte til de der karene som for og gikk. For russeren var jo framme der og heiet på sin. Han Oddvar Brå var jo med der. Det var jo han som braut av staven. Ja, ja, ja. Det kommer nå av og til. Han var med, jada. Så der var

vi jo, og da hadde vi allerede kommet så langt at ok, nå har vi omtrent opplegget til den norsk-sovjetiske fiskerikommisjonen. Du vet, da het det Sovjet. Så jeg var der borte på sommeren i 1974, da sluttførte vi forhandlingene. Og da var vi rundt omkring, vi var jo nede i byen til tsaren.

Hallvard Tjelmeland: St. Petersburg, altså Leningrad. Leningrad.

Eivind Bolle: Ja. Nei! Det heter ikke Leningrad nå.

Hallvard Tjelmeland: Nå heter det St. Petersburg.

Eivind Bolle: St. Petersburg, ja. Det var jo en fantastisk opplevelse å komme dit ned og gå rundt der. Så vi ble jo vist rundt av de sovjetiske myndigheter. Irskov var i lag med oss der, og det var virkelig en opplevelse for oss å komme bort der, så jeg har jo opplevd mye. Og så var vi oppe i Murmansk. Der overnattet vi. Da vi for opp dit etter at – og ambassadøren der borte i den norske ambassadøren, han var forbauset over at Irskov stilte spørsmål til når jeg kom på besøk dit bort, om jeg hadde noen ønsker som han kunne oppfylle. Ja, det er klart jeg har. Jeg vil jo fare oppover til Murmansk, for der ligger jo fiskeriet. Nede i Moskva hadde de jo ikke noe sånt. Så jeg ville gjerne ta dit. Ja, det skulle jeg få lov til. Og da hadde de stengt den ordinære flyplassen oppe i Murmansk, men de hadde en flyplass som Forsvaret brukte, og den hadde de åpnet så vi fikk lov til – og ambassadøren borte i Moskva, den norske ambassadøren vår, han var forbauset over at de hadde sånn imøtekommenhet – å lande på den flyplassen der borte. Og der var vi, og da vi kom dit, så var det jo en visefylkesmann for Murmansk, eller for området der oppe, ikke bare for Murmansk, men for Kola var det vel det var, som var vert for oss. Et kvinnemenneske, riktig kraftig gamla.

Pål Christensen: Men du, det er noen sånne forskere som har sett på dette med havretten og 200-mila, og mener at Fiskarlaget var for tamme, at det gikk for sakte, at de kunne ha vært mer pågående og liksom kanskje oppnådd å få 200-mila raskere på den måten. Selv er jeg litt skeptisk til det synspunktet. Men har du noen kommentarer til hvordan Fiskarlaget fungerte i denne prosessen?

Eivind Bolle: Du, det har jeg ikke noen andre kommentarer til. Fiskarlaget var jo med der i 1974, og vi fikk jo opprettet –. Når vi begynner å se på fremgangsmåten, fikk vi jo opprettet

200-milssonen fra 1. januar 1977. Bare i løpet av to og et halvt år fikk vi gjennomslag for det der. Og der var Fiskarlaget – jeg har ikke inntrykk av at de var noe tamme inne på 200-mila. Men selvfølgelig Fiskarlaget, det var jo krefter i Fiskarlaget som var opptatt av dette her med gjensidighetsavtaler. Ikke bare – ja, altså gjensidigheter for dem, det var jo krefter i Fiskarlaget som var opptatt av dette med 200-mil her, så var det jo også noen nede i Nordsjøen, og der dreiv de –

Pål Christensen: Som ble utestengt, ja.

Eivind Bolle: Ja. Og likeens borte ved Grønland og bort igjennom der, og bortover på New Foundland og de områdene der. Så gjensidighetsavtaler – sånn at hvis vi lar andre nasjoner få komme og fiske innenfor 200-mila, så måtte jo vi få rettigheter i de sonene der som tilhørte dem, at vi forhandlet oss fram til det. Og det her, det var jo noen ting som også Jens Evensen var. Så ble det jo inne i denne her, etter 1974, så ble jo Jens Evensen oppnevnt som havrettsminister, at han var bare det. Og da ble han – da gikk han ut, han – det var en annen en, som er handelsminister da.

Hallvard Tjelmeland: Var det ikke Harald Bakke som ble handelsminister?

Eivind Bolle: Nei. Nei, nei, ikke da. Det var en annen en. Nei, du det var en annen en. Navnet kommer nok senere, men Jens Evensen var, og det var et opplegg. Da var vi i lag i Finnmark, jeg og han Birger Larsen og han Jens Evensen og han Arne Treholt, vi var i Finnmark, oppe i – vi var vel i Honningsvåg, på et møte der og drøftet dette her med 200-mila, dette med en utvidelse av fiskerigrensene våre. Og på turen hjem, i flyet, så kom vi fram til i drøftelser at vi skulle foreslå overfor partiet at Jens Evensen fikk – at man opprettet en egen havrettsminister, som tok seg av –. For det var for mye, han kunne ikke ha både Handelsdepartementet og de spørsmålene. Og det ble klekket ut på flyet fra Finnmark og ned til Oslo.

Og så, da vi kom ned der, så la Jens Evensen det der fram for Bratteli, som var både regjeringssjef og selvfølgelig også da sjef for Det norske Arbeiderparti. Og han godtok det. De fant ut at det der var brukbart. Vi måtte gjøre det sånn, for det var såpass viktig, men det var ikke lagt fram og drøftet med Norges Fiskarlag, det. Det var vi som fant ut det der her, på turen nedover. På flyet. Og da fikk jo han Jens Evensen den myndighet han trengte til å videreforshandle eller arbeide med havrettsspørsmålet. Så jeg kan ikke akkurat si at jeg synes Fiskarlaget var – men bortsett fra at jeg registrerte at de var engstelige for at ikke for

eksempel Møre-området og Vestlandet skulle få rettigheter der de hadde vært før. Det var de nå, og de var litt betenkt over dette her med 200-mila, men de var ikke innstilt på 50-mila, den var verre.

Hallvard Tjelmeland: Har et spørsmål når det gjelder 50-milskravet. Altså den uenigheten mellom deg og utenriksministeren på det punktet, var det mer til innvortes bruk, hadde jeg nær sagt, eller var en reell uenighet som gikk på at du tenkte en totrinnsrakett med 50-mil først og så 200-mil, eller var det mer det at du ville signalisere velvilje – mente at en skulle signalisere velvilje overfor det kravet?

Eivind Bolle: Du, det var i grunnen – fordi jeg fikk jo, da jeg hadde vært i Finnmark – mer for å imøtekomme kystfiskerne i Nord-Norge, og at jeg kunne gå inn for å arbeide for en 50-milsgrense fra Lofotodden og nordover. Og det ble jo slått opp i media.

Hallvard Tjelmeland: Men det var ikke noe du kjørte – det var ikke et viktig spørsmål for deg?

Eivind Bolle: Neida, det var ikke noe som var drivkraften i meg. Jeg var mest innstilt på 200-mila, for jeg så jo de fordelene der. Men det som jeg sa til han, han trubaduren som vi har oppe i nord.

Hallvard Tjelmeland: Jack Berntsen.

Eivind Bolle: Ja, du så det? Det var jo jeg som var ansvarlig, og han har agitert for 50-mil, han òg. Det var ikke noe som vi skulle ha noe særlig mye med. For det var bedre med 200-mil enn sånn 50-mil, og det var han jo enig i. Og det var det som lå inne i hele det her. Så jeg var mer opptatt – jeg var ikke så entusiastisk, men bare for at det kunne – du vet, politikk er jo politikk – ligge noe inne i her, sånn at jeg kunne tilfredsstillte dem overfor det presset som kunne komme på Arbeiderpartiet med at ja, ja, fiskeriministeren han er innstilt på 50-mil ifra Lofotodden og nordover. Og du vet, da var senjafiskerne, hvis de fikk det, det var de som var drivkraften der, da var de tilfreds.

Men du, de der trålfrie sonene, de var jo interessante. Og det har sammenheng med vern av faststående redskaper, for vi la opp til det her. Vi har jo en der nord, på Nordbanken, også hadde vi en på Hjelmsøybanken, og så har du den nedenfor Senja. Og vi har tegnet inn

de her her, og det var mitt opplegg å drøfte med for eksempel Sovjet i den norsk-sovjetiske fiskerikommisjonen dette med trålfrie soner. Og da var Irskov på besøk hos oss, det var samtidig med at vi undertegnet den norsk-sovjetiske fiskerikommisjonen, og så la vi fram for han det her spørsmålet. Og da hadde vi tegnet inn, med kompetente folk her i departementet og i direktoratet, de trålfrie sonene, den på Nordbanken, du vet da for jo vi langt østenfor sektoren, langt utenfor på den trålfrie sonen. Og så la jeg det fram for Irskov for å få han til å godkjenne. Nei, det satte han fingeren på. Nei, det der kunne han ikke godkjenne, for nå hadde vi jo kommet langt inn på deres område.

Pål Christensen: Altså innenfor sektorlinja?

Eivind Bolle: Ja

Pål Christensen: Å ja.

Eivind Bolle: Og vi var jo kommet – det var sektorlinja. Vi hadde ikke tenkt på det her grensespørsmålet da, mellom Norge og Sovjet. Så han sa nei, det der kan jeg ikke være med på, den måtte vi flytte vestover. Ja, ja, ja, du. Da gikk det opp for oss. Jeg gikk inn på mitt kontor, statsrådets kontor, vi hadde kartet liggende foran oss der, og Irskov var i lag med oss. Og, hvis jeg ikke husker helt feil, så var han Vartdal, det var jo han som var fiskeridirektør da, og embetsverket. Nei, så det måtte vi flytte. Ja, ja, du vet vi fjernet jo med en gang vestover.

Pål Christensen: En liten tabbe der?

Eivind Bolle: Ja, det var det. Men likeens, det kunne han godkjenne. Og så bar det vestigjennom med oss. Hjelmsøybanken kunne han godkjenne, også var det nedfor Senja, det kunne han godkjenne, også for han med fingeren sin, den butte fingeren sin nedover kartet der. Men så fant han ut at vi måtte jo ha en sånn trålfri sone i forbindelse med Lofoten. Ja, for vi skulle jo verne fisken i Lofoten når den dro for å gyte, det var hans argumentasjon. Så han kom nedover på Jennegga, de områdene der, og jeg stod jo og så på det der, så jeg var med pennen med en gang og slo en ring rundt fingeren hans, han stod og holdt den nedpå Jennegga. Jada, det var i orden det, vi skulle prøve. Men du vet, der protesterte vesterålingene. De ville ikke ha noen trålfri sone der. Så det ble ikke noe, det ble de tre.

Hallvard Tjelmeland: Å ja, så det ble ikke noe av den siste?

Eivind Bolle: Nei, de ville ikke ha han, for du vet det var noen småtrålere som drev der utenfor, som allerede var kommet seg til ute på Myre, som lå og drev. Og de brukte jo Jennegga, de ville tråle der. Så det ble ikke noe av den. Vi behøvde ikke å dra den, men Irskov ville ha den, han pekte på den. Så da godtok han dette her. Men det var han Jens Evensen som måtte ut og drøfte med de andre nasjonene.

Hallvard Tjelmeland: Men da dere trakk den trålfrie sonen vest for sektorlinja, var en da oppmerksom på problematikken om forholdet mellom midtlinje og sektor?

Eivind Bolle: Nja, jo, den lå jo i hodet på oss, men vi var ikke inne på –

Hallvard Tjelmeland: Så det var ikke noen diskusjon om det da?

Eivind Bolle: Nei, nei, ikke da. Nei, ikke da –

Pål Christensen: Men det var jo tatt opp fra norsk side allerede i 1967, første gang – nesten at man ønsket å starte forhandlinger. Og de startet vel formelt sett på 1970-tallet, eller det første møtet var i 1970, og så startet vel formelle forhandlinger i 1974, tror jeg. Men kanskje vi skulle gå litt inn på delelinjespørsmålet og gråsonen, for det var jo det eneste havrettspolitiske spørsmålet som det faktisk var stor strid om. Altså, alt det andre var jo enstemmig vedtatt i Stortinget, men delelinja var jo bare med fire stemmers overvekt.

Eivind Bolle: Det var det strid om, ja.

Pål Christensen: Og Jens Evensen han hadde jo en litt spesiell posisjon, i og med at han både var statsråd og leder av forhandlingene. Det var det jo kritikk av fra borgerlig side på at han ved å si: ”Det her er det beste vi kan oppnå” i Moskva –

Eivind Bolle: Ja.

Pål Christensen: – bandt regjeringen sånn at enten måtte regjeringen godta det, eller så måtte jo han gå av.

Eivind Bolle: Ja, jeg vet at han sa jo det at det var – han ga jo uttrykk for at det var det beste resultatet man kunne regne med å få innpå der da i de forhandlingene der. Og her var det jo ifra Fiskeridepartementets side – jeg har jo ikke navigasjonsutdannelse, men lærte meg det selv – så vi fikk jo koordinatene oppgitt ifra Jens Evensen – de kom jo på teleks til oss – når det gjaldt gråsonen. Så vi tegnet det jo inn på kartet med en gang og så jo med en gang at den karen her, han ligger jo pinadø bortpå norsk område. Hva er det han Jens har styrt med, tenkte jeg.

Pål Christensen: Altså den lange –

Eivind Bolle: Ja, ja, gråsonen. Du vet, han lå jo langt vest om sektoren. Og han var jo bare med en liten snipp bortpå Skolpenbanken, Skolpenbanken der oppe ligger jo innpå russisk sone, det ligger jo til og med øst for midtlinja. Bortpå der.

Pål Christensen: Det var vel 23 000 km² som var på ubestridt norsk område og 3000 km² på ubestridt sovjetisk –

Eivind Bolle: Det stemmer nok det. Han var liten bortover der. Men du, da så jeg det med en gang at dette her her, det kan jeg ikke, det var da svært – Men det som var drivkraften hos oss i Fiskeridepartementet, og som var min drivkraft der i forbindelse med gråsonen – det ble jo drøftet da vi hadde fått de der koordinatene og opplegget og tegnet dem inn på kartet, drøftet i regjeringsskonferanse der og. Og da var Jens Evensen, han var jo borte i Moskva. Og han Arne Treholt kom reisende hjem og skulle presentere resultatet. Og det ble jo med en gang stor negativ holdning i regjeringsskonferansen til det her. Hva er det der for noe, det går ikke an. Men det var jo telefon – samtaler med Jens Evensen. Han satt i Moskva og snakket med han Knut Frydenlund, om han ville ha det, og så ville han snakket med meg, og fortelle om forholdene. Så han anbefalte sterkt å godta gråsonen.

Pål Christensen: Nei, eller den gråsonen.

Eivind Bolle: Omforlatelse, ja, gråsonen, ja. Og der du, bare tilbake til det, så ble det jo ganske sterk motstand imot den, at her hadde vi gitt fra oss områder der i denne gråsonen. Men det som i grunnen var holdningen i Fiskeridepartementet og for øvrig min holdning,

departementet på den tid var for så vidt preget av den holdningen, det var ganske enkelt det at her har vi et område i forbindelse med utvidelse 200-mil fra 1. januar 1977. Her har vi et område som vi må sette alt inn på å få regulere fisket her, beskatningsmønsteret. For du kan tenke deg det, utenfor Vardø, jeg har vært der når de har fisket der oppe, så jeg var jo grunnkjent for å si det sånn, oppe i Vardø, og visste at det kunne være –. Så hvis vi i de områdene der, hvis vi har en plass hvor du ikke kunne sette grenser og forsøke å regulere fisket, ja, så fikk du en uholdbar holdning. Du fikk en uholdbar utvikling. Så det var det, den var skeiv den der gråsonen, ja.

Pål Christensen: Ja, hadde det egentlig noen betydning rent fiskerimessig om sonen var sånn eller sånn? Man var jo enig om at man deler ressursene 50/50, og det var lov til å fiske av russiske fartøyer i norsk sone og vice versa, og sånn at det var vel mye viktigere i forhold til olje og –

Eivind Bolle: Ja, ja, ja. Du vet, etter vår oppfatning så har ikke det noen betydning, størrelsen og utstrekning hvor han var, bare vi kunne få makte å regulere fisket. For du vet du har jo loddefisket der oppe, du har vårtorskefisket, og du har litt av hvert oppe i de områdene der, og dette måtte vi få lov til å regulere, eller hva slags forhold hadde vi fått hvis det ikke var noen regulering i det området der?

Pål Christensen: Så det var de mer utenrikspolitiske og sikkerhetspolitiske kreftene, eller da Knut Frydenlund og kanskje forsvarsministeren og Forsvarsdepartementet, som var skeptiske, går jeg ut ifra.

Eivind Bolle: Ja, innenfor at vi ga for mye ifra oss. Og jeg har jo inntrykk av at de også tenkte på senere, når det gjaldt delelinjen, midtlinjen og sektoren, altså når vi skulle til å dele dette.

Pål Christensen: At det ga noen slags føringer i retning av en dårlig –

Eivind Bolle: Ja. Ja, selvfølgelig. Det var det som var holdningen til dem. Her ga vi ifra oss for mye landområde som var vårt. Mens vi gikk bortover til midtlinja, vet du, så var det jo et svært område som var norsk. Og særlig når vi gikk bortover til sektoren, det var jo Sovjet som i sin tid har trukket opp den der sektorlinjen.

Pål Christensen: Men hvordan ser du på dette her i ettertid?

Eivind Bolle: Du, jeg ser det jo – etter det jeg har maktet å registrere, så har ikke denne gråsonen påført oss noen vanskeligheter. Det som selvfølgelig er igjen, det er å klare å finne en delelinje. Det ser jeg de skriver i avisene, om at nå driver de på og skal løse det.

Pål Christensen: Det har de sagt lenge.

Eivind Bolle: Det tar tid.

Hallvard Tjelmeland: Men hva er årsaken til den spenningen da, mellom den utenrikspolitiske delen og den fiskeripolitiske? Er det omsynet til olje – fremtidige oljeressurser eller –

Eivind Bolle: Du, så vidt jeg kan huske, så var den – Men husk på, du, at dette var i den kalde krigens tid. Der kom man og var engstelig for at Sovjet kanskje kunne komme, hvis det utviklet seg videre, i og med at de hadde fått godkjent det her som deres område – som et område som vi ga avkall på, så kunne de komme lenger.

Hallvard Tjelmeland: Jo da, men ble det brukt som et argument?

Eivind Bolle: Nei, nei, det ble ikke framført. Så vidt som jeg kan huske, men jeg har på følelsen at det var det som var årsaken til at de var negative.

Hallvard Tjelmeland: Det ble jo sett på som en sovjetisk ekspansjon.

Eivind Bolle: Selvfølgelig, innpå her. At i ettertid, når de kom, så kunne vi til da russerne, og jeg fortalte dere jo i stad om at jeg var med i lag med han Hovengen på de her bureisningssbrukene som er etablert. Og der registrerte jeg, inne i det arbeidet der, at både han biskop Berggrav, Eivind Berggrav, også er det en til, oppe i Troms, en fremtredende forsvarsmann, hva er det han heter, under krigen.

Pål Christensen: Alfred Henningsen eller?

Eivind Bolle: Nei, han var – neida, neida. Neida du. Så la han –

Hallvard Tjelmeland: Fleischer?

Eivind Bolle: Nei, ikke det heller, en annen en. Men hør etter – Og de hadde altså uttalt til både biskop Berggrav og så han her fra Forsvarsdepartementet –

Hallvard Tjelmeland: Ljungberg?

Eivind Bolle: Nei, ikke det heller. De har uttalt til myndighetene da de holdt på å legge opp til dette her med bureisningsbrukbyggingen, at de var engstelige for at østfinnmarkfolket skulle få for store rettigheter inne i dette med bureisningsbruk, og at myndighetene førte over for mye midler til å etablere. For de kunne være – de var russisk eller finsk innstilt, sånn at til slutt ble det der noe som de ervervet. Det lå i de tankene da.

Pål Christensen: Den finske fare og –

Eivind Bolle: Ja.

Pål Christensen: Den russiske fare.

Eivind Bolle: Ja, de var engstelige for det. Det hadde jo både biskop Berggrav og så han der forsvarsmannen som hadde dominert ganske sterkt under krigen i –

Hallvard Tjelmeland: Otto Ruge.

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, Otto Ruge ja.

Pål Christensen: Men du har jo det her med at det har vært et generelt norsk utenrikspolitisk syn i forhold til Sovjet at man ikke har ønsket noen slags form for fellesstyre. For eksempel på Svalbard så har det vært et press fra Sovjet om at Norge og Sovjetunionen skal liksom stå for et slags fellesstyre, og det har jo Norge avvist for å ikke komme i et slags avhengighetsforhold til en supermakt og så videre, og da har man gått inn for å ha andre parter inne i bildet. Og sånn sett så var jo gråsonen og for så vidt også fiskerisamarbeidet med Sovjetunionen et brudd på en sånn generell forsiktighetslinje med å ha separatavtaler med –

Hallvard Tjelmeland: Men problemet med det er at da hadde jo allerede en norsk-russisk fiskerikommisjon – det var allerede innledet et samarbeid, og for det andre så kunne – hvis det var et poeng, man vel bare gått med på det russiske kravet, sektorlinjen, så var det ikke noe samarbeid.

Pål Christensen: Ja, jo, det er klart, men det ønsket man tross alt ikke.

Eivind Bolle: Ja, men du vet at ifra norsk side så hadde man ikke vært innstilt på å godkjenne sektorlinjen. Vi hevdet jo som prinsipp overalt midtlinjeprinsippet. Og det ville vi jo gjerne, for der oppe hadde det jo stor betydning, dette med midtlinjen.

Lunsj

Pål Christensen: Ja. Ja, jeg tenkte vi skulle fortsette litte grunn med et par havrettspolitiske aspekter, og vi kan jo dra vest i havet, til Jan Mayen. Der var vel ikke Fiskarlaget i hvert fall helt fornøyd med den løsningen man kom frem til, at islendingene var ganske påholdne, og det gikk på det her med midtlinjepriippet og å fravike det. Så jeg vet ikke om du kan kommentere litt sonen og forhandlingene med Island om sonen rundt Jan Mayen.

Eivind Bolle: Jo, det tror jeg nok. Du vet, det er jo en sone rundt Jan Mayen, det er jo ikke noen økonomisk sone. Det er en fiskerisone det er lagt opp til det som er der. Og der var jo jeg i lag med Knut Frydenlund og Jens Evensen. Vi var på Island og drøftet det med dem, på sommeren i – nå må jeg tenke meg om og ikke være et surrehode, ja, var det i 1980?

Pål Christensen: Det ble vedtatt i 1980, ja, til slutt.

Eivind Bolle: Vi var der på sommeren, og det stod jeg kikket på nettopp i den boka som Jan Arill har skrevet. Der for vi bortover med – til Island, til Reykjavik – med et Orion-fly ifra Fornebu. Jens Evensen, Frydenlund, jeg, også hadde jeg med meg en embetsmann, en underdirektør Rossack fra Fiskeridepartementet, og så var også Mads Bjørnerem fra Norges Fiskarlag med.

Pål Christensen: Nestformann, ja.

Eivind Bolle: Og vi var der borte og drøftet med dem de her spørsmålene her. Og du vet, der har du jo midtlinjepriippet, og du har jo akkurat det, for det som var situasjonen, var jo det at i 1979 så var jo Meløyvær-snurperen der borte. Ja, med han Odd Torris om bord, som var der borte og tok inn storfangsten. Og du vet at da ble det liv i Fiskarlaget og hele snurpe-ringnotgjengen der nede. Da måtte jo vi legge ut med en gang sone rundt Jan Mayen, og flere lotter så at de fikk ta også. Og da var vi inne på altså, det du snakket om variasjon i argumentasjon og holdninger. Når vi drøftet deling av kvoten med Sovjet, så skulle vi hevde med styrke dette med historiske rettigheter med Sovjet når det gjaldt, for eksempel ikke torsken, men loddefisket oppe i Barentshavet. Og det var jo Norge som har fisket lodde, så vi skulle forlange 75 prosent av dem, mens det lå inne i alle disse drøftelsene, der lå det jo der, hva er det heter – ja, ok, altså, 50/50. Det ligger jo i disse havrettstraktatene. 50/50 mellom kyststatene. Det har vel et annet begrep, og det glemmer jeg.

Og der, når vi kom bortover til Island og skulle drøfte Jan Mayen med islendingene, så hevdet de med styrke at nå skulle vi – og islendingene vet du, de bruker jo historiske rettigheter når vi skulle dele kvoten. Det var ikke kvoter ved Jan Mayen. Så vi brukte det historiske, men da kom Fiskebåtrederens forbund og de kreftene der, og da skulle vi ta i, da skulle vi ta midtlinjeprinsippet, det er det det heter. Altså, vi skulle dele – vi skulle ikke imøtekomme islendingene med historiske rettigheter, nei, her skulle vi bruke midtlinja, altså midten. Et annet begrep, men det kan være det samme. Men altså 50/50 mellom kyststatene hevdet de med styrke innpå der. Da gikk de bort fra den argumentasjonen som de brukte –. Ja, men i all verdens navn, nå hevder dere det her, men da vi forhandlet med Sovjet, da brukte dere noe annet, da brukte dere historiske rettigheter. Så islendingene har jo rett til historiske rettigheter. Så der ble det altså med resultatet.

Og jeg husker ennå da vi kom hjem fra Island, den turen, Knut Frydenlund, Jens Evensen, jeg og Mats Bjørnerød, han hadde vært i lag med oss der borte. Vi hadde jo god kontakt ut gjennom hele tida der med han Knut Frydenlund og ho Grethe. Så ho Grethe, ho hadde snakket med ho Olga på telefon, og rett som det var, var ho Grethe oppe hos oss, oppe i leiligheten der vi bodde. For ho Grethe hadde snakket med Knut når han kom, ”dere må være snille med islendingene”. De der stakkars islendingene. Dere må ikke innpå og kreve så mye, la dem nå få sine rettigheter. Det var hennes kommentar. Og det der syntes han Knut Frydenlund var godt, at ho hadde den holdningen innpå. Så det ble resultatet der. Og vi så jo bort fra midtlinjeprinsippet. For å si det sånn, jeg har jo sagt det en annen plass – at fra norsk side var vi jo en del sjenerøse med islendingene og lot dem få når det gjaldt. Vi har jo bare – 15 prosent skulle vi ha av loddekvoten ved Jan Mayen.

Pål Christensen: Men de mente vel egentlig i utgangspunktet at vi ikke hadde noen rettigheter i det hele tatt til å ha noen sone rundt Jan Mayen ut fra at det var en klippeøy uten fast bosetting.

Eivind Bolle: Det de brukte som et argument innpå –

Pål Christensen: Og den bosettingen var jo ikke veldig fast, det kan man vel ikke si. Altså, det var jo en meteorologisk stasjon, og det har vært litt fangst, og Forsvaret var der så vidt det var, men –

Eivind Bolle: Ja, men du vet det var jo likevel – Jan Mayen var jo norsk eiendomsrett.

Pål Christensen: Ja.

Eivind Bolle: Det var jo med den som med Rockall.

Pål Christensen: Men det lå noe inne i havrettstraktaten om at det skulle være fast bosetting for å kunne kreve en 200-milssone?

Eivind Bolle: Vi brukte det, men likevel så bøyde de etter der, og da var Jens Evensen i lag med oss, men Jens Evensen var ikke havrettsminister da.

Pål Christensen: Nei. Men var det et – la oss si at vi hadde fått en konflikt med Island og håndhevelse, altså veldig langt bort for kystvakten å kunne ta en strid. Var sånne argumenter inne i bildet i overlegningene, eller var det her med at Island – Altså at vi hadde oppnådd enormt mye, vi hadde oljen, vi hadde en enormt svær 200-mil, altså norsk økonomisk sone, at hvis liksom striden ble tatt til Haag, så ville vi antakeligvis stå svakt, og at det var en nordisk nabo og forholdet til NATO, Keflavik.

Eivind Bolle: Ja du, jeg har jo inntrykk av at her var det sterke – gode argumenter som kom fra norsk side. Vi fra Fiskeridepartementets side vi var jo mest opptatt av dette med å skaffe norske fiskere en mulighet til å fange etter råstoff, altså at vi kunne få en del av den loddekvoten som stod borte ved Jan Mayen, eller den lodden som vi var klar over, det er jo Islands lodde. Den hører til Island. Men likevel – kan vi få 15 prosent av den kvoten, ble vi ble enig om, så var vi tilfreds med det. Og likeens å la islendingene se bort fra midtlinjeprinsippet og la islendingene få en del av havområdet der borte som de har råderetten over og bestemmer. Det var i grunnen det som var vår holdning til det. Det andre var vel – jeg tror det nok lå innpå, du skal ikke se bort fra at det ikke gjorde det, dette du nevner her med nabostat og med NATO og utenrikspolitikk og sikkerhetspolitikk og alt dette her. Det lå nok inne i, men det ble ikke fremført som jeg kan erindre i drøftelsene.

Pål Christensen: Nei.

Eivind Bolle: Men drøftelsen var ganske enkelt de levende ressurser i havet som vi var opptatt av. Og jeg ser det spørres jo inne i her, hvilken påvirkning jeg kunne ha på dette her i

den politiske virksomheten i regjering og i partiet, gjennom de tidene der. Jeg tror det har en viss påvirkning der, den argumentasjon her innpå. Og så det her, at ok, la nå de der fattige ringnotsnurperne på Vestlandet få lov å fare bortover og fiske litt lodde. At det har en viss påvirkning, og likeens at vi også var imøtekommende med Island som nabostat.

Pål Christensen: De var faktisk ganske fattige akkurat da.

Eivind Bolle: Ja, ja.

Pål Christensen: Nå er de jo søkkrike, men på det tidspunktet så stod det ganske dårlig til –

Eivind Bolle: Det gjorde nok det.

Pål Christensen: Med ringnotflåten.

Eivind Bolle: Det gjorde nok det, ja.

Pål Christensen: Men vil du si at det var en sterk motstand i Fiskarlaget, og at de var veldig misfornøyd?

Eivind Bolle: Islendingene?

Pål Christensen: Nei, Fiskarlaget, med den avtalen man til slutt kom frem til.

Eivind Bolle: Nei da, til slutt så hadde vi inntrykk av at de aksepterte den.

Pål Christensen: Akkurat, så du fikk ikke så veldig mye kjeft?

Eivind Bolle: Nei, ikke der. Nei, nei, nei, jeg gjorde ikke det du. Bortsett fra at jeg synes jeg hadde – jeg var i kontakt med vestlendingene, møringene, var jo de ringnotsnurperne, og jeg brukte til argument akkurat dette her med historiske rettigheter og dette her med deleprinsippet, 50/50-prinsippet, og det brukte jeg som argumenter, og så har jeg inntrykk av at de dempet seg. De var nødt til å ta det innover seg, at de har nok litt feil.

Pål Christensen: For det var vel sånn at en grunn til at ikke Jan Mayen kom med i første omgang, var jo at man ikke trodde at det var noen ressurser der, at det var tilfeldighet at Meløyvær gjorde den fangsten. Og de var jo faktisk ikke på jakt etter lodde heller, de var vel på jakt etter kolmule eller noe sånt mer –

Eivind Bolle: Jo, de var vel på tur borte igjennom der.

Pål Christensen: Ja, de hadde faktisk støtte fra Fondet for fiskeleting og forsøk for å lete opp nye ressurser, men –

Eivind Bolle: De hadde jo flaks som kom borti og fikk den fangsten. Du vet da oppstod det jo med en gang den situasjonen. Men det var vel i grunnen det at fra norsk side var ikke – Jan Mayen lå der inne i på samme måte som eventuelt Svalbard lå inne i at det er jo norsk område. Men altså akkurat dette med hva gjør vi med de levende ressursene – jeg har inntrykk av, det var ikke fra fiskerimyndighetenes side, for vi har ikke vært der borte og fisket og fanget noe av betydning. Regnet ikke med at der var noe som hadde noe verdi for Norge, så derfor ble det liggende.

Pål Christensen: Men når det gjaldt Svalbard, så var man på en helt annen måte klar over at der var det verdier, og det var et oppvekstområde, og der hadde det jo vært fisket i hvert fall rundt Bjørnøya helt siden i mellomkrigstida. Det er vel den delen av det norske havnåmet, hvis man skal bruke et sånt uttrykk, som er mest omstridt, og det er liten oppslutning om det norske synet internasjonalt. Det er bare Finland og Canada som er enig med oss. Men det hadde vært veldig interessant å høre om det noen gang var overlegninger i retning av å bruke traktaten?

Eivind Bolle: Nei, ikke det jeg registrerte.

Pål Christensen: Nei.

Eivind Bolle: For det at jeg har inntrykk av det – det der med en vernesone rundt Svalbard, han var jo flink, synes jeg, etter mine begreper på det, han Jens Evensen sin idé, for han så at vi kan ikke opprette noen økonomisk sone rundt Svalbard, og vi kan heller ikke trekke inn Svalbardtraktaten i samtale der, det blir altfor komplisert for oss. Men hvis vi oppretter en,

så fant han ut som den jurist han var, at med en vernesone har Norge som nasjonalstat rett til å verne om og regulere beskatningen i Svalbardsonen. Og det aksepterte vi. Og det ble akseptert for så vidt også i regjeringen. Jeg har ingen som jeg kan huske, som snakket imot at ikke vi skulle bruke Svalbardtraktaten – eller argumenterte for Svalbardtraktaten.

Pål Christensen: Ja, nei, for det er jo en miljøparagraf i Svalbardtraktaten slik at det hadde vært mulig å forby fiske, så lenge du gjorde det likt for alle borgere. Men det du ikke kunne gjort, det var jo å si at her får Norge fiske og Russland fiske, men her får for eksempel ikke Spania eller –

Eivind Bolle: Men du vet, hvis du skal bruke – jeg har inntrykk av at det ble såpass mye drøftet også fra embetsverket i Fiskeridepartementet, så i samråd med embetsverket i Utenriksdepartementet i den her forbindelsen, at hvis man skulle begynt å regulere dette ut fra Svalbardtraktaten, så hadde du fått et fantastisk opplegg. For du, er det 44 stater du har der? Svalbardtraktaten –

Pål Christensen: Ja, det er –

Eivind Bolle: Som har rettigheter.

Pål Christensen: Island har jo kommet med så sent som på 1990-tallet.

Eivind Bolle: Jo, jo, men det er mange land som har rettigheter der, og det beste var – at Jens Evensen som er jurist, han fikk jo god støtte fra fremtredende jurister i Utenriksdepartementet på den ideen der.

Pål Christensen: Men man prøvde seg vel på en, skal vi si, en slags gummisålepolitikk, at man ikke stilte saken på spissen og når det gjaldt håndhevelse og –

Eivind Bolle: Det kan nok hende det. Du har sikkert studert det der bedre enn jeg.

Pål Christensen: Ja, nei, problemene oppstår jo, kan du si, i første rekke etter at du sluttet. Det var Spania som faktisk var det landet som – og det var vel kanskje sånn rundt 1980 og fremover, men –

Hallvard Tjelmeland: Jeg lurte på om jeg kunne stille et spørsmål om den sikkerhetspolitiske dimensjonen ved alt dette her. Ivan Kristoffersen, for eksempel, har sagt at 200-milssonen handlet om – altså, det var også noe som handlet om å sikre bosetting i Nord-Norge, og det hadde òg en sikkerhetspolitisk dimensjon. Det samme blir framhevet i den avhandlingen om Finotro som Bjørn-Petter Finstad har skrevet, at han spekulerer i om satsingen på Finotro også var begrunnet sikkerhetspolitisk, for å sikre bosettingen og at det skulle styrke Norges posisjon i forhold til Sovjetunionen. Og du sier også noe lignende i det intervjuet med han Skogholt at det kan ha vært sikkerhetspolitiske begrunnelser bak distriktpolitikken.

Eivind Bolle: Jo, jo, jo.

Hallvard Tjelmeland: Selv om du òg sier at satsingen i Nord-Norge også hang sammen med at det var sterk velgerbasis der for Arbeiderpartiet. Men det jeg lurer på, er om slike sikkerhetspolitiske begrunnelser både når det gjelder fiskeripolitikk og distriktpolitikk i den perioden du satt i regjeringen, ble det noen gang tematisert? For det er jo problemet med sånne teorier at du finner aldri skriftlige dokumenter, men var det synspunkter som ble fremmet som argumentasjon i regjeringsforhandlingene?

Eivind Bolle: Ja, du, vi drøftet jo en del, og det fører meg nå tilbake til at jeg erindrer at jeg drøftet en god del i regjeringen, kan du skjønne det, med distriktpolitikk. Det stod jo sentralt –

Hallvard Tjelmeland: Ja.

Eivind Bolle: – i Arbeiderparti-regjeringen, dette med å desentralisere og sentralisering innpå her. Og her husker jeg vi var inne på, det har sammenheng med sikkerhetspolitikk – da husker jeg at jeg jo selvfølgelig deltok i diskusjonen i regjeringen. Og her var det jo, som jeg sa i går til dere, som det kunne være i sånne regjeringsmøter, ganske heftige diskusjoner og delte meninger innpå der. Men når du til slutt kom fram til at møtelederen, statsministeren som det den gang var, trakk en konklusjon ut ifra synspunktene som var kommet fram, så godtok man den alle sammen, uten å gjøre noen innsigelser mot det. Altså på den måten så var det nokså jovialt det der. Men jeg husker inne i det her med da vi drøftet distriktpolitikk, og her kom jo

sikkerhetspolitikken og det med overvåkning av vår råderett og overvåkning av våre grenser, så brukte jeg som argumentasjon den gangen i det, og det aksepterte han Nordli som statsminister. Jeg brukte som argumentasjon at hvis nå vi for eksempel slutter her å tilføre midler som kan brukes i distriktspolitikken, du har jo DUF som vi hadde på den tida, du har Industribanken, du har – hva er det det heter det fondet? Det var flere fond som det skulle bevilges midler til.

Så tok jeg utgangspunkt i at vi har jo liggende på den sårbare kysten vår, langt ute i havet, der har vi Værøy og Røst. Hvis vi ikke forsøker å bistå med å opprettholde en bosetning der ute, for disse folkene som bor der, de utnytter en ressurs og skaper en verdi som ikke vi har oversikt over, vi – du får det ikke nedført på papiret, og hvis det var fraflyttet, ja, hva da? Hva gjør vi da? Inne i, og likeens de der her, de har et våkent øye med det som skjer omkring dem, og de folkene som bor der ute, det bor jo bare en 16-, 17-, 1800 mennesker til sammen på Værøy og Røst, og det ble akseptert der. Han Odvar sa, ”Bolle”, sa han, ”det der var god argumentasjon.” Så det godtok de, så der inni ble det lagt inn i de her spørsmålene her, og drøftet – eller lagt inn i vurderingen fra regjeringen. Du vet, det var jo både Kommunaldepartementet, Industridepartementet, Fiskeridepartementet inne i bildet her, og Sosialdepartementet. For ikke å snakke om han Per Kleppe som var finansminister, for han var jo redd for pengene. Og det visste vi, han ville ikke være med og bevilge noe, han, for det var jo det som lå inni der, årsaken til at vi kunne ha sånne drøftelser i regjeringen.

Så der har du liggende – den argumentasjonen der har du i sammenheng med dette med at det er overvåkning, ubebodd, langt ute i havskjæret, i rokk og vær for å si det sånn, der ute, og fulgte med på hva som skjedde omkring dem. Så etter min oppfatning lå det en del av – og det her det var noen ting som regjeringen for så vidt var opptatt av. Og når han Odvar trakk slutningen, da han sa adjø for han sa det, for jeg sa ganske enkelt da jeg sluttet: ”Ja,” sier jeg, ”statsminister, det her er mitt bidrag til det vi drøftet nå.” ”Ja, men Bolle” sa han, ”det var et godt bidrag.” Og du skjønner, jeg var jo kry av min argumentasjon. Så det der kan jeg fortelle deg om, så det lå nok inne i bildet der, ja.

Pål Christensen: Skal vi bevege oss over i et nytt tema?

Edgar Hovland: En ny sone.

Pål Christensen: Ikke noen økonomisk sone. Jeg tenkte at vi skulle gå litt mer konkret på fiskeripolitikken, og det var jo en ting som var veldig nytt i din statsrådperiode, og det var det

arbeidet med langtidsplanen. For det var aldri laget noe sånt før, og vi er også interessert i å høre om det politiske arbeidet med langtidsplanen i forholdet også med embetsverket og om du kunne si litt om selve prosessen med utformingen av planen. Det var jo en del stridigheter rundt planen også i Fiskarlaget, og det var motstridende syn på en del punkter mellom nord og vest kan vi si, og på det her med sentralisert eksport og –

Eivind Bolle: Ja, jeg skjønner hva du er ute etter. Du, jeg bare aksepterer det at den langtidsplanen var det et helt arbeid med. Men det er klart at den planen – jeg er enig i det at den kom for sent, for den lå først inne i programmet til Arbeiderpartiet i den perioden.

Pål Christensen: At det skulle gjøres ja?

Eivind Bolle: Ja, at det skulle utarbeides en langtidsplan for norsk fiskerinæring, for fram til da så hadde de jo ensidig behandlet enkeltutspill fra næringen, hvor de har overført midler til dem. Og dette her syntes de selvfølgelig fra Arbeiderpartiets side var for enkelt, eller det var for ensformig, så vi måtte jo ha – for å utvikle fiskerinæringen til den betydning den kan ha for bosetting og virksomhet langs kysten, så bør vi ta og utarbeide en langtidsplan som legger opp – hvordan skal den virke? Og det var jo selvfølgelig vi som fikk det oppdraget. Men det kom altfor sent etter min mening, den kom for sent. Det var en god plan, den fikk sin tilslutning i Stortinget, så fikk den tilslutning i regjeringen da vi var ferdig med den. Men den kom for sent. Det skulle ha kommet lenge før å utarbeide en sånn langtidsplan. Den ble jo utarbeidet i 1977–78 og lagt fram da. Når jeg nå ser på det senere, så er jo jeg litt forbauset over at vi – for vi ble forheftet med planen.

Edgar Hovland: Ja, hvorfor det?

Eivind Bolle: Hva?

Edgar Hovland: Hvorfor ble dere forheftet med planen? Var det i departementet det –

Eivind Bolle: Vi hadde stridigheter i departementet. Skal dere – skal universitetet – skal dere ha opplysninger om det?

Pål Christensen: Gjerne det.

Eivind Bolle: Nei, men du har jo lovt meg at jeg skal få se så jeg kan stryke det jeg vil.

Hallvard Tjelmeland: Nei, men det er jo et viktig spørsmål som vedrører forholdet mellom politikerne og embetsverket, så det har stor sånn prinsipiell rekkevidde.

Eivind Bolle: Ja, det var spørsmål. Det dreide seg om strid – eller konflikten, uoverensstemmelsen i departementet. For vi insisterte på fra den politiske ledelse i departementet at vi skulle ha ansvaret for langtidsplanen, mens departementet mente at embetsverket skulle ha det. Og da fikk du den striden. Og det der uthalte tida i over et år før vi kom oss i gang.

Hallvard Tjelmeland: Men kunne ikke du som statsråd satt skapet på plass?

Eivind Bolle: Slå gjennom? Jo, jo, men du vet, jeg var –

Hallvard Tjelmeland: Du var jo sjef.

Eivind Bolle: Han Birger Larsen, han brukte å si til meg, han var den mest pådrivende i det her, for vi var enige om at han Birger Larsen skulle ha ansvaret for at vi skulle sette ned et utvalg, men da skulle vi trekke næringen med. Mens embetsverket, og særlig Gundersen – ekspedisjonssjef Gundersen, det skulle være embetsverket som skulle utarbeide, og de skulle ikke ha næringen med. Det var de som skulle gjøre det. Det var vi dypt uenig i, for vi var ikke enig i alle holdningene til dem, og Birger Larsen var – Så dermed fikk vi en konflikt, og det uthalte arbeidet med langtidsplanen et år.

Pål Christensen: Men hva ble realiteten, hvem var det som førte planen i pennen?

Eivind Bolle: Det var – planen, det var Birger Larsen som hadde ansvaret for den, og vi hadde et utvalg som var nedsatt med representanter fra Fiskarlaget, særlig Martin Dahle stod jo sentralt inne i dette. Han var da journalist og redaktør for MEA i Fiskarlaget og hadde sine bestemte synspunkter på hva som måtte skje. Så der – men resultatet ble at det ble han Birger Larsen som har ansvaret for å utarbeide planen. Og han førte en god del av den i pennen. Men selvfølgelig var jo jeg den som hadde ansvaret for hele planen inne i og bidro med så langt

som jeg hadde evne til det. Men, så fikk vi en konflikt, så jeg måtte – det var du som sa hvorfor kunne ikke du som sjef. Jo, jo, selvfølgelig kunne jeg – jeg måtte jo gjøre det til slutt. Jeg måtte gjøre det til slutt. Jeg innkalte ekspedisjonssjef Gundersen, han var en stridig kar han, han Gundersen i departementet, og hadde sine meninger.

Nei, for du vet at jeg har inntrykk av at de hadde en statsråd som de liksom kunne gjøre med som de ville. Så jeg visste ikke av det mange ganger, jeg satt inne på mitt kontor i dypt arbeid, så hvis ikke han Gundersen kom fykende inn døra, oppkavet og begynte å diskutere med meg forskjellige ting. Da var det ting inne i her som han var uenig i, som han hadde registrert at vi hadde en annen holdning til. Og der var min metode, du, innpå til Gundersen, det var ganske – ja, ja, ja, jeg måtte bare dempe han ned. Så sier jeg: ”Gundersen, gå nå ut også slapp av. La oss få litt tid til å tenke på det her, så skal vi se om vi kan imøtekomme deg på noe.” Da for han, ferdig med det. Så det gikk bare godt oppe igjennom.

Jeg hadde jo selv gjort meg opp i tankegangen min hva holdningen min var. Og du, jeg har jo forskjellige – i departementet så lærte jeg meg det, vi var jo en hel del med konsulenter og sekretærer hos oss, som var ansatt der. Og når vi hadde tatt opp spørsmål som vi skulle utrede i departementet, så gikk vi til – du vet, vi måtte jo gå tjenesteveien, vi gikk jo til embetsverket, og Gundersen var jo som regel en av dem som var innpå, han var ekspedisjonssjef for utredningsavdelingen der. Og der hadde han i lag med seg underdirektør Rossack, og de der to, de gikk i spann, i lag de. Så visste jo jeg at det var ting som var tatt opp – spørsmål som de skulle utrede til oss. Og du vet da la vi det fram for Gundersen og sa: ”Ser du det her, det må du gjøre. Ta og utred dette her, vi har bare heading på det.” Men så var jeg klar over at det lå ute i departementet, det lå hos noen sekretærer eller konsulenter der ute, som satt lenger ned, og de satt og arbeidet med det. Så jeg lærte meg som metode, jeg forstod at når de kom inn med noe, så skulle de utrede, og de skulle legge fram sitt forslag og sin konklusjon til embetsverket, til Gundersen. Og så kom han innpå. Det kunne jo være riv ruske galt. Så lærte jeg meg – jeg skjønnte det at disse folkene her – da forstod jeg det at hvis vi må ta og forandre på det og bruke sterke argumenter overfor Gundersen og sa til han at du får gå ut, og så får du ta og forandre på dette her, du må gjøre det på en annen måte.

Noen konkret sak kan jeg ikke henwise til her nå, men altså det var en metode som vi hadde. Så oppdaget jeg at de her karene som hadde sittet og arbeidet med det på grunnplanet, de ga uttrykk for at ”ja, men, når det blir forkastet, så gjør jo ikke vi meningsfylt arbeid”. Og det skjønnte jeg, det var pinadø galt at de skulle få oppfatte det sånn. Så da jeg ble mer vant til departementet, så brukte jeg å gjøre meg turer på dagene når jeg ikke var opptatt med noe annet, ut gjennom departementet, i korridorene, og jeg visste jo hvem som satt og arbeidet

med det. Så slengte jeg meg inn på kontoret til den personen, pratet med han lite grann, slengte ræva opp på skrivebordet hos han også førte det inn på det her spørsmålet. Og så begynte vi å prate om det, og da begynte jo jeg liksom å fortelle han hvordan vi hadde tenkt, og da var tonen noe langt annet. Da var tonen noe langt annet, for da følte han altså – for de satt jo der nede og var ukjent med det.

Det var et par stykker fra Meløy kommune som var der i departementet, som hadde juristutdannelse og var ansatt som sekretærer og satt og jobbet der. Og de der karene, de satte jo stor pris på at jeg kom ut på kontoret, de fikk besøk av statsråden. Jeg hadde en der nede, Bertnes var ekspedisjonssjef for administrasjonsavdelingen i departementet. En flott mann. Han var jo jurist han. Og en av de guttene, han var fra Meløy, han hadde søkt om å få forlenget sommerferien sin med en uke. Det måtte han søke om. Han hadde tre ukers ferie han, men han hadde søkt om å få forlenget sommerferien sin med en uke, og argumentasjonen var den at han skulle hjelpe foreldrene med slåtten oppe i Meløy. Og Bertnes turte ikke gi han lov til det, han sendte saken opp til meg. Så jeg fikk den på bordet og så det. Hva i Herrens navn, tenkte jeg, Bertnes, kunne ikke du gi han lov? Nei, i reglementet så hadde han ikke anledning til det. Så han fulgte det. Så du skjønner, jeg ga forværelsdamen beskjed om, jeg hadde glemt navnet på han, si til han at han kommer inn på kontoret til meg. Ja, ja, ja, ho ga han beskjed. Og du skjønner, han var på tuppa. Han var innkalt på kontoret hos statsråden, hva i all verdens navn var det. Sleipnes het han der, nede fra Meløy-området der. Og kom inn der og var på tuppa, han trodde jo at han skulle få all verdens refs, eller at jeg ville si han opp eller noe sånt. Så kom han inn, og jeg pratet med han litt. Så sier jeg: ”Du, jeg har liggende,” jeg fortalte han at da at jeg hadde søknaden, ”kan du skjønne du skal få forlenget ferien din, det er ikke noe problem. Jeg synes det er så flott av deg at du skal fare hjem og hjelpe foreldrene dine med slåtten og samle sammen mat til kreaturene”. Ja, men kanskje han hadde vært ute og flakset, for det ble noe annet enn det han trodde han var innkalt for. Så sånn fungerte det etter hvert.

Hallvard Tjelmeland: Men du nevnte at – altså en ting her er spørsmålet om hvem som skulle drive arbeidet, om det skulle drives politisk eller på embetsmannsnivå. Det andre er at du antyder at det var andre politiske holdninger i embetsverket enn i den politiske ledelsen.

Eivind Bolle: Nei, jeg oppfattet det ikke sånn at – det du er ute etter, er at det kunne være politiske holdninger. Ja, det kunne nok ligge uten at det kom fram så jeg registrerte det. Men at de hadde visse næringspolitiske holdninger til det.

Hallvard Tjelmeland: I embetsverket?

Eivind Bolle: I embetsverket, ja. Å ja.

Hallvard Tjelmeland: Som var forskjellige fra de holdningene som du hadde som statsråd?

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, selvfølgelig. For jeg var kommet på kant med dem. Og du vet, der inne i, bevilgningene til fiskerinæringen da, det lå under Forbruker- og administrasjonsdepartementet og der nede, de folkene der. Og så var det en Haslerud fra Finansdepartementet, som var med når vi forhandlet om støtte til fiskerinæringen, og du vet de var jo – nei, det skulle ikke bevilges noen ting. Næringen, den skulle klare seg selv. Så der var vi, der måtte jo jeg ta de der gjøkene som hørte til Fiskeridepartementet som var med i forhandlingene. Det var som regel Gundersen og Rossack som var med der. Og han Bjørge kunne være med i det fra Fiskeridepartementet, og fortelle at der skal skapet stå.

Pål Christensen: Men embetsverket i departementet, var det folk som stort sett var fra Oslo-området, altså for så vidt langt fra kysten –

Eivind Bolle: Ja, de var jo en del, men de burde jo ha god kjennskap til kysten og det levende livet der utpå, for de var jo mye ute og satte seg inn i ting og forholdene som var, og reiste rundt omkring.

Pål Christensen: Men de hadde vel ikke noen – altså, Fiskerihøgskolen var jo nettopp opprettet sånn at det var ikke noen utdanning de kunne ha med tanke på, ja, fiskerifag – altså sånn faglig bakgrunn som er mer naturlig i dag.

Eivind Bolle: Nei, det var vel ikke det, du. Det var jo –

Pål Christensen: Så det kan jo ha en betydning. Hvem var det som var departementsråd?

Eivind Bolle: Vi hadde ikke departementsråd.

Pål Christensen: Hadde dere ikke det?

Eivind Bolle: Nei. Vi hadde tre ekspedisjonssjefer – det var de som var sjefer for departementet. Administrative sjefer. Det var Gundersen, det var Bertnes –

Pål Christensen: Bjørge?

Eivind Bolle: Også var det – hva?

Pål Christensen: Karl Bjørge?

Eivind Bolle: Nei, nei. Han Bjørge kom senere. Også var det, tror du jeg husker det, Rokstad.

Pål Christensen: Jaha. Men kom departementsrådsfunksjonen inn i din tid, var de –

Eivind Bolle: Nei, nei, nei –

Pål Christensen: Kom etterpå?

Eivind Bolle: Nei, han kom etterpå. Han kom etterpå. Departementsråd, det er jo Gundersen som ble departementsråd i det her. Det kom etterpå. Det kom vel her i 1990-tallet eller i slutten av 1980-tallet, så oppnevnte de departementsråd. Og det ble Gundersen, for han hadde sterke meninger om – det hadde han ikke bare til meg, men til de andre statsrådene som kom i departementet.

Pål Christensen: Var det spesielt for Fiskeridepartementet eller var det generelt for alle departementene at det ikke var noen departementsråd eller sånn øverste leder av embetsverket?

Eivind Bolle: Du, jeg tror nok at de hadde det i andre departement, så hadde de departementsråd. Men det var uteblitt i Fiskeridepartementet, fordi du vet, Fiskeridepartementet var jo et nytt departement. Det ble opprettet i 1946. Det var jo for å ta deler av det ut fra Handelsdepartementet og føre over en avdeling, og der var det vel at ekspedisjonssjef Rokstad ble med. Og hva var det de fortalte om Rokstad – til å begynne med så var han statens leder for Forhandlingsutvalget fra staten over til næringen. Og da var jeg i

landsstyret i Norges Fiskarlag. Så forteller Rokstad at han hadde lagt fram det de skulle drøfte, og så sa han at han hadde lagt fram at han støttet fiskerinæringen, og fiskerne de behøvde ikke tjene mer – de ville heller ikke få tjene mer enn alderspensjon – alderstrygd. Må ligge på det nivået, noe mer penger kunne de ikke få. Og du kan skjønne, de folka fra Norges Fiskarlag de var jo rasende forbannet, for å si det sånn, på han Rokstad, at han kunne komme med et sånt tilbud, og feiet han vekk. Jo, jo, neida, der var de der.

Nei, jeg har inntrykk av at – de hadde en mektig type som var departementsråd i Landbruksdepartementet. Du vet, han der karen, for han gamle Torstein Treholt var jo landbruksminister det første, og den departementsråden, husker ikke hva han heter, men en mektig dyktig type. Og han var full av all slags sykdommer inne i seg, kreft og greier, men han hadde forbannet seg på, sa han til Torstein Treholt, at det var ingen som fikk lov å skjære i han. Han skulle slites med det han hadde til han forsvant her ifra, så sta var han.

Pål Christensen: Men litt tilbake til langtidsplanen. Jeg har lest selvfølgelig det dokumentet, og på en måte så kan jeg være litt enig i at det kom sent, fordi det var et dokument som på en måte tilhørte en annen tid –

Eivind Bolle: Ja.

Pål Christensen: Altså med et veldig sterkt innslag av styringsambisjoner, og det her var jo like før man på en måte dempet styringsambisjonene i retning av mer markedsbaserte løsninger. Jeg ble forbauset over for eksempel den sterke tendensen til sentralisert eksport og sånn som lå i planen. Og det var en posisjon da, som ikke lot seg opprettholde på lang sikt i hvert fall, og som ble forlatt. Men så hadde du jo selvfølgelig også det at det var lagt forutsetninger til grunn på ressursiden som sviktet.

Eivind Bolle: Jo, du vet, det lå jo sentralt inne i, det var jo sterke krefter for så vidt ute i næringen som gjerne ønsket en sentralisert eksport. Og vi drøftet jo dette og la det opp og fikk for så vidt tilslutning for planen i Stortinget. Det var jo et flertall som sluttet seg til det. Og da fikk du dette her du, da hadde vi allerede fått dannet Nordic Group og Frionor, det hadde vi, og Findus. Så vi la jo opp til det i drøftelsene. Og vi hadde det nært på, og det her, jeg skjønnte jo – jeg registrerte jo sterkt motstand. Jeg var borte på Møre, da hadde jeg lagt opp langtidsplanen og lagt ut der borte i Ålesund. Det var handelsstanden der borte som hadde lagt opp den konferansen, og der var jo han Thorvald Tande i lag med oss og argumenterte. Det

var langtidsplanen og det de var sint på, det var jo sentralisering av eksporten, for de var jo sterke motstandere – det var de som kunne det, ikke noen andre. Frionor, de kunne jo ingenting. De bare ødela for dem.

Men så hadde de fått dannet Nordic Group og der innpå, og da hadde jeg i lag med meg ifra Frionor han Birkeland, han var underdirektør i lag med han Arne Asper i Frionor. Han var i lag med meg, det var den eneste støtten jeg hadde, ellers var det bare motstand. Og han Birkeland, han hadde jo flere innlegg i lag med meg borte i der. Det var han Hågensen som ledet møtet, på Jangaard. Og det var jo en av våre folk, sier jeg, som var klar over at de tilhørte Arbeiderpartiet, og de var motstandere av alt det der, og særlig det der her med sentralisering av eksporten. For det var de som kunne, og la ut. Også han Birkeland, han trakk den konklusjonen på sitt siste innlegg at han var nå spent på hva statsråden kom fram til etter det her, med den diskusjonen. Da hadde de lirt av seg bare galskap. Også tenkte jeg, hva i pokker skal jeg si? Hva er det for slags konklusjon han Birkeland vil ha fra meg? Du, det var ikke så greit, for der møtte jeg sterk motstand fra næringen – og særlig det partipolitiske òg. For det var fremtredende Arbeiderpartifolk der og, som snakket imot det her, for de var så redde Frionor. De var så redde for dem.

Pål Christensen: Redd for nordnorsk dominans og –

Eivind Bolle: Ja, ja.

Hallvard Tjelmeland: Var Frionor for –

Eivind Bolle: Hva?

Hallvard Tjelmeland: Var Frionor tilhengere av planen om –

Eivind Bolle. Ja, ja, ja. Ja, er du gal. Frionor var tilhengere, for de så muligheten i at de skulle begynne å få hånd over at vi skulle sentralisere eksporten. Og så skulle de få hånd over en hel del av den, Frionor som eksportorgan. De var jo eksportorgan for frossenfisk.

Hallvard Tjelmeland: Når jeg spør, så er det fordi jeg tror det var i Bjørn Petter Finstads avhandling det står at Frionor mente at det ikke var realistisk.

Eivind Bolle: At de?

Hallvard Tjelmeland: At Frinor på det tidspunktet mente at det ikke var realistisk å få en sentralisert –

Eivind Bolle: Du, det klarer ikke jeg og i alle fall ikke ledelsen i Frinor. Jeg tror nok han Finstad der var – det var nok krefter ute i Frinor som var negative. For du vet de kreftene ute i Frinor har jeg inntrykk av – de gikk over til Nordic Group.

Hallvard Tjelmeland: Akkurat ja.

Eivind Bolle: Men det vi la opp til igjen, vi måtte jo dempe ned en del av dette her i ettertid der, og la opp til at vi skulle få til et samarbeid mellom Frinor, Nordic Group og Nestlé-Findus.

Pål Christensen: Men hva slags konklusjon dro du på møtet da?

Eivind Bolle: Du, der dro jeg et ganske enkelt ja. Og da løp det gjennom hodet på meg, du store verden, Eivind, hva du kommer bort i. Gjorde ganske enkelt, jeg sa til dem at ”jeg har vært her på konferansen om langtidsplan, og disse få konkrete tingene er lagt fram. Og jeg har altså ikke registrert at dere har framført et eneste argument som gjør at jeg kan få snu på meninga mi”. Så sa jeg ikke mer til dem. Det ble stille i salen. Jeg regner med at det var nok. Og det gjorde jeg ikke heller den stunden jeg satt igjen der, men den langtidsplanen, da jeg fikk den havnet den i skuffen.

Hallvard Tjelmeland: Du sa at langtidsplanen kom for sent –

Eivind Bolle: Ja.

Hallvard Tjelmeland: Hva legger du i det?

Eivind Bolle: Det legger jeg i han burde ha kommet – det der var jo i 1970-årene, han burde ha kommet i 1960-årene ut igjennom. Da du fikk hovedavtalen mellom staten og Norges Fiskarlag, da burde planen ha kommet. Så jeg begynte å utrede, og da for eksempel Brofoss-

utvalget var inne i bildet, de burde ha vært med på å utarbeide langtidsplanen etter mine begreper. For da var det bruk for han, og lagt opp til kanskje – etter mine begreper på det – en annen utvikling i næringen.

Hallvard Tjelmeland: Hva er det du tenker på da?

Eivind Bolle: Ja, det legger jeg i – vi kunne ha hindret den utviklingen du har fått nå i senere tid.

Pål Christensen: Overkapasitet for stor oppbygging av –

Eivind Bolle: Ja, du har jo alt det der. Du vet der har du jo – selvfølgelig den teknologiske utvikling kunne vi ikke ha hindret, men ellers kunne du ha bidratt til at det hadde gått roligere for seg. Og det har jo stor betydning det der i filetindustrien, hvor de hevdet med styrke at den var framtida. Men det måtte jo få –

Hallvard Tjelmeland: Men hvis den hadde kommet på 1960-tallet, ville det ikke vært enda sterkere satsing på filetindustrien da?

Eivind Bolle: Det kan godt hende at du kunne ha fått det da, men du vet det kunne man ha dempet, tror jeg.

Hallvard Tjelmeland: Tror du det?

Eivind Bolle: Ja, for det var så mange andre ting inne i planen. For det man satset på med planen, det var ganske enkelt det der her med kystfiskets betydning, kystfiskets betydning for bosetning og lys på kysten.

Hallvard Tjelmeland: Ja, men var ikke det fiskeripolitiske klimaet annerledes på 1960- og begynnelsen av 1970-tallet enn på det tidspunktet den planen ble lagt fram, i 1977?

Eivind Bolle: Ja, det var nok det. Kan nok tenke meg at det var det. Men jeg mener at det likevel har vært nyttig å få lagt fram en sånn plan.

Hallvard Tjelmeland: Ok.

Eivind Bolle: For da var du inne i – for eksempel når arbeiderbevegelsen var opptatt av planlegging. Men du vet senere, når du kom ut i 1970-årene, så var dette med planlegging, det var jo fy-fy.

Pål Christensen: Men det er klart at hadde du laget en sånn plan på 1960-tallet, så ville du neppe ha tenkt noe særlig på at ressursene var begrenset og –

Eivind Bolle: Neida, nei selvfølgelig.

Pål Christensen: For det –

Eivind Bolle: Du hadde neppe fått det der spørsmålet med vern av ressursene. Det hadde du neppe fått med da, for da var det bare å øke beskatningen og trekke opp av havet alt levende liv. Det heter jo innpå der at Norges Fiskarlag var jo med overalt. Det var alt ifra størst til minst.

Hallvard Tjelmeland: Men det du fikk på 1960-tallet, var jo en lov om konsesjon for filetindustri, frossenfisk –

Eivind Bolle: Ja, ja.

Hallvard Tjelmeland: Den ble vel ikke anvendt? Jeg så òg i noen tall fra Finstads avhandling som viser at det var en veldig vekst i filetindustrien også siste halvdel av 1970-tallet, samtidig som fangstmengden gikk ned, slik at overkapasitetsproblemet ble forsterket.

Eivind Bolle: Ja.

Hallvard Tjelmeland: Var det noe dere var obs på, eller vurderte dere å være strengere i forhold til bruken av konsesjonslover?

Eivind Bolle: Ja, vi var nok – ikke i detaljer som jeg kan peke på. Men du vet du har jo dette her med konsesjonsloven, frysekonsesjonsloven –

Hallvard Tjelmeland: Ja, det er den jeg tenker på.

Eivind Bolle: Ja. Det var jo den som lå inne i. Og den var ikke vi ment på å oppheve, vi syntes jo vi hadde behov for den, for etter den kunne du jo regulere virksomheten i fryseindustrien.

Hallvard Tjelmeland: Men den ble vel ikke anvendt?

Eivind Bolle: Den ble opphevet den, Listau opphevet den straks han –

Pål Christensen: Men det han spør om, er om den ble brukt til å stagge eller bremse –

Eivind Bolle: Ja, ja, ja.

Pål Christensen: Eller om den var –

Eivind Bolle: Ja, ja, ja. Vi brukte konsesjonsloven, ja, ja, for du vet at det var ikke anledning til, du måtte jo søke – få tillatelse til å sette inn et fryseskap. Og når ikke vi ga tillatelse, du, så ble det vurdert etter min oppfatning på det, ut gjennom der. Embetsverket – eller i fiskerinæringen så ble det vurdert det der, og der har vi jo i grunnen – Du har jo konkurransespørsmålet i næringen som lå der da også, hvor det var delingen ute i næringen som hadde dette her med fryseindustrien, så de var redd for at naboen skulle få for mye frysekapasitet og sa nei. Og vi kunne mange ganger følge opp det der. Så det ble nok tatt med det, så vidt jeg forstod det – sånn som vi forsøkte å hevde det og snu dette der.

Edgar Hovland: Hvis du da ser på langtidsplanen, det som er spennende med det, det er jo at den trekker opp et rammeverk og på en måte forteller hva bør du gjøre i visse situasjoner hvis det og det inntreffer, altså man ser tingene inn i en sammenheng. Og da har jeg lyst til å spørre: Synes du at den rammen der ga deg tilstrekkelig mulighet til å påvirke i en positiv retning, etter at planen var kommet? Grep du hardt nok til, fikk du det inn i det sporet som du gjerne ville?

Eivind Bolle: Nei, du, jeg tror nok ikke det at jeg klarte å få til det. Jeg må være så mye ærlig å innrømme at det ble vel ikke – Men du vet, vi arbeidet jo også med en rullering av langtidsplanen, og den ble jo lagt fram også fra vår side i regjeringen. Men ikke inn for Stortinget. Så den rulleringen – og der inne i gikk vi gjennom og rullerte en hel del av dette her, og for så vidt omarbeidet der inne i. Og det var jo det som – jeg så i grunnen fram til – det var det siste jeg sa til departementet, så vi la jo den rulleringen fram i regjeringen, det vil jeg tro at det var i begynnelsen av 1981 den ble lagt fram. Så her hadde vi muligheten til å kunne forsøke å styre det her i en bedre retning enn som det var den opprinnelige langtidsplanen. Jeg var klar over at det var noen ting som manglet inni der, da de satt og drøftet de her tingene. Det var jo et spørsmål innpå som var nokså kontroversielt inne i hele langtidsplanen, dette med næringen og den utviklingen næringen har fått fram til da.

Edgar Hovland: Jeg har lyst til å spørre deg om – jeg ser jo at du brukte den direkte metoden rundt hos dine konsulenter for å skal vi si gi fiskeripolitiske signaler under arbeid, og at det kanskje var en viss sånn spenning mellom deg og disse toppfolkene i departementet. Men hva med Fiskeridirektoratet, var de trukket inn i planarbeidet, og hva slags forhold var det mellom statsråden, departementet og direktoratet i denne fasen hvor dere satte en – ja, jeg vil i alle fall ikke kalle ham sosialdemokrat som fiskeridirektør?

Eivind Bolle: Ja, det var en senterpartimann som fiskeridirektør.

Edgar Hovland: Ja.

Eivind Bolle: Han Vartdal.

Edgar Hovland: Ja.

Eivind Bolle: Jo, det er klart, altså det lå jo visse bestemte spilleregler inne i hele dette systemet når det gjelder utviklingen av næringen. Så Fiskeridirektoratet hadde vi ganske god kontakt med. Og det var rett som det var at de var inne til konferanse, fiskeridirektøren, han Knut Vartdal og Halstein Rasmussen, han var assisterende systemdirektør han. Så de var inne til konferanse – da var det jeg som var i konferanse med dem, inni der som vi ble enige om. Men der var det ting som de kunne peke på du, særlig Vartdal. Han kunne ha en annen holdning. Du vet, han var jo møring og mer opptatt av dette her med havfiske og den

utviklingen der, så det var ting som jeg kan erindre at Vartdal – og Halstein ga han sin tilslutning til, som jeg lyttet til – jeg tok med i vurderingen. Så der hadde vi for så vidt – men du vet vi hadde jo andre folk borte i Fiskeridirektoratet også, Fiskeridirektoratet var jo ganske stort. Men det var jo den ledelsen der i Fiskeridirektoratet som vi hadde med å gjøre.

Pål Christensen: Var det du som utpekte Halstein som etterfølgeren til han Vartdal, var det ikke det?

Eivind Bolle: Ja, det var han som kom etter han. Men, nei, det var vel ikke –

Pål Christensen: Mens du hadde han Vartdal hele tida mens du var statsråd?

Eivind Bolle: Ja, jeg tror det. Du, det klarer jeg bare ikke å huske så jeg kan svare på om han Halstein. Så vet du, så kom jo han Viggo Jan etter han Halstein –

Pål Christensen: Jeg tror han Halstein overtok i 1978.

Eivind Bolle: Halstein, han var jo borte i Amerika.

Pål Christensen: Ja, jeg vet det.

Eivind Bolle: Og var fiskerikonsulent der. Men jeg kan ikke huske – ja, var det han, var det jeg som utpekte han Halstein, at han ble –

Pål Christensen: Ja, jeg tror det må ha vært deg altså, for jeg tror ikke han satt så veldig lenge, han Vartdal.

Edgar Hovland: Jeg kan ikke huske nøyaktig når Vartdal gikk av som fiskeridirektør. Jeg lurer på om ikke han satt i to perioder.

Pål Christensen: Jeg lurer på om han kanskje satt til 1978 eller noe sånt, Vartdal.

Edgar Hovland: Nei –

Pål Christensen: Ja, ja. Det finner vi ikke ut av. Hadde jeg hatt boka her nå, så står det der.

Eivind Bolle: Det var klart, da hadde det stått der ja. Der har du det.

Pål Christensen: Men du, jeg lurte på om vi kunne svitsje over til et annet uhyre sentralt felt, nemlig hovedavtalen, som vi har vært lite grann innom, da vi snakket om dette her med at det vel egentlig da forhandlingsmessig hørte inn under et annet departement. Og vi har vært inne på embetsverket. Du hadde jo en byråsjef som uttalte seg litt friskt om hovedavtalen og støtte, jeg tenker på han Bjørn Brochmann.

Eivind Bolle: Han Brochmann, ja. Ja, var det – ja.

Pål Christensen: Av hensyn til intervjuet så kan vi jo da si hva han sa. Han sa vel noe sånt som at istedenfor at staten betalte ut masse støtte til næringen og bygde opp overkapasitet, så var det bedre at fiskerne satt på trappa og solte seg og fikk penger for det. Og da tror jeg du måtte dykke ut i felten og drive litt brannslukking, stemmer ikke det?

Eivind Bolle: Ja, det stemmer nok det, du, det stemmer nok det, du. Brochmann var og uttalte det der. Brochmann var jo en dyktig, flink embetsmann.

Pål Christensen: Økonom, var han ikke det?

Eivind Bolle: Jo. Han var dyktig og flink, han. Så hadde jeg mange ganger, det var noe som jeg steilet på, for du vet han var ikke – så måtte jeg be Brochmann komme inn til meg så jeg fikk spørre han til råds. Og det gjorde han. Så jeg måtte jo ut der som brannslukker og slokke når han hadde vært og uttalt det her. For du vet der ble det reist i bust ute i næringen, og ho Hanna, ho Hanna kjørte meg jo i Stortinget.

Pål Christensen: Ja.

Eivind Bolle: Ho ville jo ha greie på om jeg skulle si ja eller nei til Brochmanns uttalelse. Nei, det vridde jeg meg ifra på Stortingets talerstol, å si direkte nei og ikke sa jeg ja heller, men jeg forsøkte å bortforklare det der emnet. Ho Hanna godtok det der til slutt. Men da fikk jeg en –, for ho Hanna mente at det var meg som skulle uttale meg, man skulle ikke la

embetsverket, noen ifra departementet gå ut og si noe sånt. Det var jeg. Og det var det ho ville ha meg til, så fikk jeg en lapp, det var på pulten jeg satt på nede i Stortinget – det mange opplevelser som kommer fram – fikk jeg en lapp lagt på pulten ifra han Guttorm Hansen. Han var jo president. Og på den lappen lå der skrevet at innenfor SV, der var de jo ikke negative til at ikke folk skulle få lov til å uttale seg. Han mente det var et argument som jeg kunne bruke, men det brukte jeg ikke. Så han hjalp meg der, på en måte, og du vet, han beroliget meg. Men jeg brukte ikke den uttalelsen, det var en tjenesteperson i departementet – en av betjentene, som kom og la lappen på bordet til meg. Han Guttorm hadde skrevet den, han satt der framme og hørte på ho Hanna når ho holdt på og tjuvkjørte.

Hallvard Tjelmeland: Men Brochmanns uttalelse, den var vel minst like mye rettet mot havfiskedelen av næringen, altså at det var der overkapasiteten lå og –

Eivind Bolle: Ja, du det var vel gjerne det totalt, men akkurat det der her med å bevilge penger over til næringen, det gjaldt også kystfiskerne. Slik oppfattet vi det.

Hallvard Tjelmeland: Hovedavtalen ja.

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, ja.

Pål Christensen: Men selve den her grunntanken som på en måte kom til uttrykk fra hans side, altså på den ene siden, staten har hovedavtalen med Norges Fiskerlag og betaler overføringer til næringen fordi næringen har ikke en økonomisk evne til å gi et utkomme for næringsutøverne, både på sjø og land som tilsvarer det man tjener i andre sammenlignbare næringer, i landbruk, industri og så videre. Det er jo ett av prinsippene bak, men på den andre siden gjennom måten støttesystemet fungerer på, ikke sant, som veldig mye er prisstøtte, så går de overføringene til investeringer i nye fartøyer, nytt bruk, mer effektiv teknologi, og når ressursene er begrenset – og så må staten samtidig bruke en del støtte til kondemnering – altså til å ta ut teknologi og senke fartøyer og så videre, så er det der et system som ikke går helt i hop. Og hvilken grad var – du kan jo si at det er en av begrunnelsene for at støtten til slutt forsvant. Det andre er jo selvfølgelig at det ble umulig å opprettholde ut fra internasjonale forhold og EFTA og GATT og sånne ting, men jeg lurer på, skal man si den dysfunksjonelle måten som støttesystemet fungerte på, var det noe som det var diskutert innad i departementet, eller så dere at det fungerte negativt på den måten?

Eivind Bolle: I grunnen, det var vel – jeg skjønner hva du er ute etter, for Brochmann sier jo også en plass at overføringene gjorde næringen ulønnsom. Den er jo det. Det ble ikke diskutert.

Pål Christensen: Nei.

Eivind Bolle: Det var et emne eller et spørsmål som vi ikke var inne på i departementet, i alle fall ikke som jeg registrerte at det var. Det kunne vel være krefter, men uten at de kom sånn direkte fram med det. Det kunne vel være krefter som følte noe. Og du vet – men jeg ser jo det i ettertid – du vet der ute igjennom i 1980–81, å ja, det var vel etterpå Listau kom over de største overføringene som var til norsk fiske. Over en milliard for året. Inni der. Og der var det jo, du, jeg la jo fram en del av det de forhandlet her om, om støtte til næringene, for det var forhandlinger med Norges Fiskarlag, de brøt jo sammen. Ikke i akkurat der i 1980 og 1981, men før den tid, det var jo i 1979. Da ble det jo brudd i forhandlingene. Og det var da de laget til bråk og streik omkring der, LO. Det var jo Annemarie Lorentzen som var forbruker- og administrasjonsminister da. Da var det jo en debatt der. For det var jo da han Valter Gabrielsen skulle fortelle ho Annemarie. De var jo fra Finnmark begge to. Og han skulle fortelle henne, Valter Gabrielsen var jo formann i sjøfarts- og fiskerikomiteen, da var han jo hos Annemarie, for det var ho som hadde ansvaret for forhandlingene da, da de ikke ble enige. Så var jo han og skulle fortelle henne, ho Annemarie, ho jaget jo han Valter fanden i vold inn på kontoret. Han kom og fortalte meg det etterpå. Han hadde vært hos Annemarie og se hva ho sa. Og Annemarie, ho sa det, ho bare viftet etter meg og Valter: ”Det blir streik, det blir streik!” Også for han. Han var oppkavet.

Nei, da inni der du, men jeg er jo enig i det du, du vet i 1980, 1981, når vi fikk de der milliardene som ble overført, det hadde sammenheng med at næringen, da, særlig Norges Fiskarlag i sitt opplegg, hadde ganske store krav til lønnsomheten i næringen. Og jeg er enig i det i ettertid, da var det Andreas Cappelen i regjeringen som bistod meg med at vi fikk de bevilgningene. For han var justisminister, og han syntes han kjente noe til fiskerinæringen. For Andreas Cappelen han var jo nede fra Stavangerområdet, så han var jo formann i et sånt reguleringsutvalg, eller erstatningsutvalg, i forbindelse med oljevirkosomheten i Nordsjøen.

Pål Christensen: All oljen ja.

Eivind Bolle: Ja.

Hallvard Tjelmeland: Ja, ja nettopp.

Eivind Bolle: Da var det han som ledet det. Og da har jeg inntrykk av at han har satt seg godt inn i hvor fattigslig det var med fiskerne, så de måtte jo få mye penger. Og da vedtok de, det var jo Sand som var finansminister, da hadde Per Kleppe dratt, han var sluttet som finansminister. Og det der ble jo overført, og Listau fulgte det jo opp i begynnelsen av 1980-årene, 1982 og 1983, med ganske store overføringer til næringen, som han fikk Stortingets tilslutning til. Men at det der var med på, slik Brochmann sier det, å gjøre deler av næringen for næringsutøverne ulønnsom, det er mye mulig det. Jeg skal være så mye ærlig og innrømme det i ettertid, hvis det hadde vært nå, ja, nå har jeg nå ikke evne til noen ting, men jeg hadde aldri kommet til å gå inn for en sånn overføring. Nå hadde jeg villet tatt det på en annen måte.

Hallvard Tjelmeland: Du, et spørsmål i forbindelse med den forbannelsen som rådde i 1978-79, da Ytre Loppa arbeiderlag krevde din avgang og –

Eivind Bolle: Å ja.

Hallvard Tjelmeland: – og Nordland fiskarlag også var kritisk. Hva bunnet det i? Det får ikke jeg helt tak i –

Eivind Bolle: Du tenkte på –

Hallvard Tjelmeland: Du var jo kystfiskets mann, og jeg skulle tro at du ville få støtte ifra Nord-Norge, hva?

Eivind Bolle: Jeg la ikke loven imellom for dem, selv om jeg var kystfiskets mann. Du, hvis du tenker på Loppa arbeider-

Hallvard Tjelmeland: Ja, for eksempel.

Eivind Bolle: Knutsen – og de skulle ha hodet – at jeg måtte trekke meg tilbake, det hadde sammenheng med, det var jo i 1979 –

Edgar Hovland: Det var vel i januar 1979.

Eivind Bolle: Ja, de kom med det her utslaget. Du, det var ganske enkelt det som vi har vært inne på før, at fisket har produsert en del produkter som de ikke fikk solgt. Og det var min skyld at de ikke fikk solgt. Jeg skulle bevilge midler til det, særlig gjennom Kirkens Nødhjelp. Jeg vet ikke, du, om jeg fortalte dere om at jeg var i Stortinget, så jeg tror det var i 1979. Der var det regjeringskonferanse, så fikk jeg tidlig om morgenen, på mandag, telefon fra han Willy Wold, han var senterpartimann fra Værøya i Nordland, om at han hadde sett i Lofotposten at det var en britisk tråler som hadde vært og fisket noe ulovlig som den hadde levert i land som de hadde kontrollert, noen ulovlige sorter, allerede da. Og han kom til å stille et tilleggsspørsmål ved Stortingets slutt, om jeg var villig til å komme og svare på det. Ja, så sa jeg, ”Willy det må jeg vel gjøre, det.” Så han orienterte meg om hva det var det dreide seg om, der så noenlunde.

Og så kalte jeg inn han Birger Larsen, for jeg skulle gå i regjeringskonferanse, jeg, og der i regjeringskonferansen, der skulle vi velge ifra et forslag ifra UD om ti millioner til kjøp til Kirkens Nødhjelp, det var tørrfisk det stod i. Og det der hadde jeg lyst til å være med på, og Knut Frydenlund, han hadde bedt meg: ”Bolle, nå må du hjelpe meg å argumentere for det”, for det disponertes under – når det er Kirkens Nødhjelp, det var UD som bevilget de pengene, men de stod der, de. Og da måtte staten bevilge penger til å få solgt dette der her. Og så kom vi i regjeringskonferanse, du, og satt der, så får jeg midt ute i konferansen –

Jo, jeg sa jo ja til han, jeg bad han Birger Larsen – jeg satte han inn i hva det dreide seg om, han og så ho Kirsti Grøtnæs, ho var ikke byråsjef, men ho hadde jobbet i departementet som en aktiv konsulent, et kvinnemenneske det, ho var jurist. Jeg hadde satt dem inn i forholdet, ba dem undersøke hva det er med den der tråleren, og så møte opp i Stortinget og la meg få en lapp på det, så jeg kan finne ut hva det dreier seg om. Ja, det var i orden. Også satt jeg i regjeringskonferanse, og så dro det ut for den der saken. Knut kom, og Stortinget var ferdig for de begynte å slutte – så får jeg telefon, lagt en lapp på bordet der at Stortinget holdt på å slutte, jeg måtte komme. Nei, jeg måtte jo vente, jeg måtte jo være med på å bestemme den her bevilgningen av de her pengene. Så jeg ble noe sen bort i Stortinget. Og da jeg kom i vestibylen i Stortinget, så står det to betjenter der, en på hver side av meg, og leier meg bortover– og så i en heis der nede i vestibylen, og så opp i tredje etasje. Og inn, og

da kunne de fortelle meg at Stortinget ventet på meg. Da hadde de holdt på – Stortinget ventet, han Willy Wold, han hadde stilt spørsmålet og ingen fiskeriminister der.

Så drev de sånn filibustertaktikk borte i Stortinget, for å vente på at jeg skulle komme inni der. Og jeg kommer inn døra på den siden som pressefolket går inn, men på andre siden i diplomatlojken, der satt han Birger Larsen med dokumentet. Han hadde undersøkt hva det dreide seg om, det fikk jo ikke jeg tak i. Så med det samme jeg kommer inn døra, så sier presidenten, det var han Per Karstensen ifra Mo i Rana som fungerte som president. ”Ja, der kommer jo fiskeriministeren. Vær så god, fiskeriministeren har ordet.” Og jeg måtte jo bare gå fram på talerstolen og svare på et spørsmål jeg ikke hadde hørt. Hva? For en situasjon. Men jeg hadde fått såpass mye tak i det som Willy Wold fortalte meg, at det ble nå sagt noe fra min side, bla bla bla. Også gikk jeg ned og satte meg på den første benken nede i, og ventet – jeg var jo klar over at han Willy Wold, han fikk jo tilleggsspørsmål. Og der borte i andre siden der satt han Birger Larsen, han hadde laget et helt utskrift om hva det dreide seg om. Det var for det meste det som stod i avisene og bare tøv, men det var jo ikke jeg klar over.

Og mens jeg sitter i benken der, så kommer han Georg Jacobsen, han var stortingsrepresentant fra Bergen, bort til benken. Og så sier han: ”Bolle, du må be Stortinget om unnskyldning for du var for sen.” Og så så jeg på han Georg, han var forvirret. Så jeg skal be dem om unnskyldning, det er jo de som skulle ha bedt meg om unnskyldning for at de holdt på med sånt tull. Nei, nei, nei. Det går bra. Og så, vet du, var han Willy Wold fram på med tilleggsspørsmål, og det hørte jeg jo. Ja, da måtte jo jeg gå fram på Stortingets talerstol og svare på det tilleggsspørsmålet. Og du vet, det rente meg jo i tanken at jeg skulle jo ha gjort det med det samme, så jeg bad jo Stortinget så pent om unnskyldning for at jeg var for sen og var blitt heftet ved. Det gikk bare godt. Men da ble det skrevet, det står i boka, der sånn. Der står det. Han gjøken i Dagbladet, hva var det han het, som hadde skrevet om at jeg kom inn der i Stortinget og svarte på spørsmål som jeg ikke hadde hørt. Det var opplevelser. Jo jo. Men det gikk nå – jeg fortalte jo ikke hva som var årsaken til at jeg var for sen, men de kom jo og spurte meg der om at jeg hadde sittet fast i trafikken ute. ”Jada,” sa jeg, ”vi ble stoppet her nede i Grensen”. Det godtok de. Ikke Stortinget, men stortingsrepresentantene, for de synes jo det var rart at jeg ikke var møtt opp når jeg skulle gjøre det.

Pål Christensen: Du, hvis vi kan svitsje over til et annet tema. I partiet så hadde dere jo et fiskeripolitisk utvalg som var oppnevnt av sentralstyret. Og jeg hadde lyst til å høre litt om –, altså det var jo ganske bredt sammensatt, og for eksempel han Toft satt jo der i masse, masse

år, og det var veldig mange sentrale aktører som satt der. Jeg hadde lyst til å høre litt om hvor ofte det utvalget møttes, og om det var på en måte et slags koordineringsorgan, og hvilken betydning det hadde for selve politikktutforming.

Eivind Bolle: Jo, et koordineringsorgan var det. Og det jeg kan klare å huske, så hadde vel fiskeriutvalget møter cirka to ganger for året –

Pål Christensen: Ja, ok.

Eivind Bolle: Og var ganske godt i sammensatt – sentrale og flinke arbeiderpartifolk, som var i det. Og det var jo der jeg ganske enkelt vil si at jeg for min del har min skolegang. Det var jo blant det her folket. Albert Jensen oppe i Troms, og ellers Toft og unna for unna nedigjennom for å nevne dem opp her. Og der ble det drøftet grundig fiskeripolitiske spørsmål, og de her spørsmålene her, det var også Bratteli opptatt av, fiskeriutvalget, så han ga uttrykk for hvis det var noen ting. Bratteli, der har jeg inntrykk av, du, at han holdt en vernende hånd over meg når jeg var i regjeringen, for han visste hvor jeg kom ifra, enkle kår og kunne ingen ting, for å si det sånn. Så han holdt en vernende hånd over meg. Så når jeg snakket med han Bratteli – når det var sentrale spørsmål, så tok jeg dem opp med han Bratteli direkte hvis jeg skulle legge dem fram i regjeringen. Så hvis jeg fikk hans tilslutning til det, for han spurte som regel når vi var ferdig, så enten kunne han si: ”Ja, men du Bolle, dette må dere behandle i fiskeriutvalget.” Ok, ferdig med det. Så gikk jo bare jeg til formannen da, og i den tida jeg var der, var formannen i fiskeriutvalget, det var jo han Valter Gabrielsen.

Pål Christensen: Ja.

Eivind Bolle: Han var jo samtidig formann i sjøfarts- og fiskerikomiteen, så jeg gikk bare til han Valter med spørsmålet og sa: ”Valter, det der spørsmålet må du ta.” Enten kunne arbeidsutvalget i fiskeriutvalget behandle det eller så fiskeriutvalget, men det var jo et stort og tungrodd utvalg, som de la ned på slutten.

Pål Christensen: Ja, så det eksisterer ikke lenger?

Eivind Bolle: Neida, det er borte det.

Edgar Hovland: Hendte det at utenriksministeren og havrettsministeren også møtte i det utvalget?

Eivind Bolle: Ja, hvis det var bruk for dem. Særlig han Jens, da han holdt på å arbeide med 200-mila. Jens Evensen skulle møte og orientere om det. Men det var som regel bare fremtredende arbeiderpartipolitikere ute fra næringen som møtte. Knut Hoem var i lag med dem. Og han var jo en dyktig mann han, etter mine begreper på det.

Pål Christensen: Så det ble lagt stor vekt på det som kom frem der?

Eivind Bolle: Ja, det ble det lagt vekt på. Det ble trukket opp som i grunnen partiets fiskeripolitikk, og der kom det fram deler av det der også med langtidsplanen inne i fiskeriutvalget, og det ble drøftet innpå der. Og det var mange aktive møter der, og der kunne det jo være nokså – ikke komplisert, men inne i diskusjonene om spørsmålene så kunne det være delte meninger. Men i det som jeg har sagt tidligere her, at når det ble trukket en konklusjon – og det kunne jo bli en konklusjon som gikk ut på et kompromiss. Så i fiskeriutvalget etterpå, så var de enige i det. I grunnen, etter mine vurderinger, var det en styrke for partiet.

Pål Christensen: Ja. Vil du si at det var en styrke for deg som statsråd også, å kunne spille på og bruke utvalget for på en måte å føle deg frem til hva som var ulike synspunkt i –

Eivind Bolle: Ja, uten tvil. Utvalget – uten tvil. Hvis du hadde fiskeriutvalget bak deg, at de hadde behandlet det og gitt det sin tilslutning eller andre spørsmål de hadde tatt som jeg kunne spille på, sånn partipolitisk så var det en styrke.

Hallvard Tjelmeland: Det ble lagt en del kompromisser som –

Eivind Bolle: Ja.

Hallvard Tjelmeland: Spenningene mellom Vestlandet, Nord-Norge og –

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, det ble det også. Og mellom Norges Fiskarlag og LO.

Hallvard Tjelmeland: Ja, nettopp.

Eivind Bolle: Organisasjonene, de møtte jo der.

Hallvard Tjelmeland: Alle de interessene var representert?

Eivind Bolle: Ja, ja, ja. Ja visst var de det. Det sørget sentralstyret for, i partiet, at de hadde folk valgt inn i der, og du vet, det ble alltid ifra noen som var med der, fremmet forslag om – .Men de må være med, og de må være med skal vi få med alt. Så der var mange – og der var det jo møter som var nokså aktive – eller det var –

Pål Christensen: Høy temperatur?

Eivind Bolle: Livlig diskusjon, ja, og høy temperatur kunne det være. Særlig mellom nord og sør, imellom hav og kyst og trålere.

Hallvard Tjelmeland: Ble dere normalt enige da på møtene eller?

Eivind Bolle: Nei, vi behøvde ikke å bli enige, men du vet at hvis møtelederen hadde en evne til å trekke et kompromiss utav det her, inne i her, så sluttet de seg til – alle aksepterte, så var de enige, det var det blitt enighet inni der.

Edgar Hovland: Ble det ført protokoller i de møtene?

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, er du gal, det ble ført protokoll. Der var formann og sekretær og alt det der, og partikontoret førte – så de skrev ut protokollen, og den fikk vi jo tilsendt.

Edgar Hovland: Var den en ren vedtaksprotokoll, eller ble synspunktene referert i protokollen?

Eivind Bolle: Ja, deler av synspunktene ble tatt med, men som regel var det jo bare en sånn – så var det ikke alt som ble sagt. Vi drøftet det. Argumentasjonene ble jo ikke ført i protokollen, men de ble med der inne i – du vet vi som var partifolk og jobbet både i regjeringen og delvis også i Stortinget, du vet jeg har jo fire år i Stortinget etter at jeg hadde

kommet ut av regjeringen, så jeg var jo med der inni der. Så vi har jo denne der her, og kunne dra slutninger og føre fram at det er sagt der og der, og det ble for så vidt akseptert partipolitisk at der var stridigheter. Og det dere er ute etter, før og nå, så har jeg inntrykk av at nå er det jo ingenting, for de la jo ned det fiskeriutvalget.

Pål Christensen: Husker du når det var?

Eivind Bolle: Hva?

Pål Christensen: Når det skjedde?

Eivind Bolle: Det var i begynnelsen av 1980-årene, men det var etter 1985.

Pål Christensen: Ja, riktig.

Eivind Bolle: Og da fant de ut at de hadde ikke behov – partiet hadde ikke råd til å ha fiskeriutvalget, det var for dyrt å sammenkalle til møter. Men altså Arbeiderpartiets fraksjon til sjøfart- og fiskerikomiteen var nok som kunne trekke opp. Og så la de jo ned sjøfart- og fiskerikomiteen også. Der var det jo en fraksjon, borte var det. Alt var borte.

Pål Christensen: Var det noen av de andre partiene som hadde noe tilsvarende, vet du det?

Eivind Bolle: Nei, ikke som vi fulgte med at det var. Jeg tror nok de hadde, men ikke så aktive som Arbeiderpartiet. Og det der ble vel trukket opp i Arbeiderpartiet der i og lagt opp til slik jeg oppfattet det. Og det er klart at jeg fulgte med i 1930-årene, fordi da Nygaardsvold var blitt – fikk jeg fortalt, uten at jeg egentlig registrerte og hørte det direkte med mine ører – at når Nygaardsvold var blitt statsminister, så ga han uttrykk for – du vet, de holdt allerede på da og krevde støtte fra staten til forskjellig inni der til fiskerinæringen – og da ga han uttrykk for at det var jo uhyre vanskelig, så her måtte jo fiskerne i sin organisasjon slutte seg sammen også komme med et samlet krav som alle var enige i, så var det lettere for dem i regjeringen og ifra myndighetenes side å kunne imøtekomme det. Og da var det vel at du fikk – det var vel i 1926 du begynte å få Norges Fiskarlag.

Edgar Hovland: Det stemmer vel. 1926 eller 1928.

Pål Christensen: 1926.

Pause

Pål Christensen: Da går vi i gang. Jeg tenkte at jeg skulle stille et par spørsmål til når det gjaldt fiskeri, så skal vi gå over til litt mer generell politikk på slutten. Jeg var litt opptatt av det her med reguleringen, og i din tid så kan vi si at den startet for alvor. Og jeg tenkte at vi skulle snakke litt om reguleringen innenfor torskefiskeriene, og der var det jo sånn at vi har snakket om at Norge og Sovjetunionen delte torsken 50/50 i norsk-russisk – eller sovjetisk fiskerikommisjon, og litt til tredje land. Og av den norske kvoten var det jo da en fast kvote til trålerne som var fastlagt, og så kan man si at resten av kvoten gikk til kyst. Det var jo også den regelen eller den bestemmelsen i avtalen med Sovjetunionen om at de faststående redskapene kunne fortsette fisket selv om den norske kvoten var tømt. Og det innebar jo at det ikke var noen kvotebegrensninger på kystflåten. Men på begynnelsen av 1980-tallet så var det veldig god tilgjengelighet for kystflåten og egentlig et stort, stort overfiske, og da ble det nødvendig å innføre de første reguleringene av kystflåten i din periode. Og den aller første reguleringen kom i 1980, det var vel en kort påsestopp, og så var det atskillig mer av samme medisin våren 1981, både med en påsestopp og med en sommerstopp og en julestopp. Men de virkelige problemene med dette her, det kom vel ikke før etter at du var gått av, da i Listaus første tid. Jeg hadde lyst til å høre litt om det med den her regelen om at kystflåten hadde lov til å fortsette å fiske selv om kvoten var tatt. Var det en bevissthet rundt at det kom til å være en midlertidig ordning, eller trodde man at det kom til å vare?

Eivind Bolle: Du, jeg har vel for så vidt oppfatningen av at da det her ble gjennomført, det hadde jo sammenheng med det du har referert til her. For fisket med kystflåten som drev med passive redskaper, de var mer en beskyttelse mot beskatningen enn for eksempel de aktive redskapene som var trål, de fisket på småfisk, de. Og det opplegget var jo i samråd med i den norsk-sovjetiske fiskerikommisjonen, at de godkjente dette, at kystflåten kunne fortsette selv om den hadde tatt kvoten sin. Vi stoppet og gjorde dem oppmerksom på at nå er kvoten tatt, som ble avsatt til kystflåten, men dere kan fortsette å fiske med passive redskaper. Så, det er jo linegarn og jukse, det. Og i alle fall på min tid der, så var dette en tro på at vi muligens – hvis vi klarer å beholde og verne om bestanden, så er det en ordning vi kan få ha framover for å imøtekomme dette med virksomheten i kystflåten, langs kysten, og den betydningen den har. Det var i grunnen en holdning som var – så jeg tenkte i grunnen ikke så mye over at det der kan vi stoppe. Men selvfølgelig, jeg aksepterer jo det at det der var noe som ikke ble godkjent.

Pål Christensen: Men russerne var vel skeptiske til det, i hvert fall når overfisket fikk store dimensjoner –

Eivind Bolle: Ja, da det begynte å bli litt dimensjon av det, så var vel de skeptiske. Det var de som var årsaken til at det ble tatt bort, det ble opphevet.

Pål Christensen: Ja, jeg tror det var høsten 1984 at det første gang kom inn en annen formulering, men det fikk jo faktisk ikke betydning før – for da var jo tilgjengeligheten veldig dårlig utover videre på 1980-tallet, sånn at det fikk jo ikke betydning før i 1989, da fisket ble stoppet 18. april. Men de her tidsreguleringene som du hadde ansvaret for i sin tid, var det store protester mot dem?

Eivind Bolle: Delvis så var det nok det ja. Og særlig dette her med fordelingen mellom hav og kyst, det var jo den som i grunnen skapte en del uenighet eller uoverensstemmelse – de syntes at havflåten fikk for lite i forhold til kystflåten. Så det var nok noen divergerende meninger om det, men i min tid der, vi hadde jo Norges Fiskarlag i grunnen, som vi drøftet disse spørsmålene med, særlig når det gjaldt kystflåten. Så vi ble for så vidt enig om det, det var ikke noe sånt problem.

Pål Christensen: Nei, men det virket vel ikke den der måten å regulere på, det var vel et stort problem at – altså den måten med tidsregulering og påskestopp og julestopp og så videre, det førte bare til at fiskerne da driftet ekstra hardt i de periodene da det var lov til å fiske, sånn at overfisket ble ikke noe mindre, og at det også var en del uønskede effekter med et sånt styrtfiske med hensyn til kvalitet, at man brøt for mye på land på en gang og så videre, og at det var en del rett og slett sikkerhetsmessige – altså at man drev for hardt når det var lov, sånn at det gikk ut over sikkerheten med fare for forlis og helse og –

Eivind Bolle: Du vet, det som var hovedårsaken fra vår side til at vi satte i verk disse, det var – det stemmer det, i 1980 var første påskestoppen. Og i 1981, da hadde vi atskillig lenger påskestopp. Og da fikk jo jeg steikende med juling fordi jeg satte i verk noe sånt. Men det som var bakgrunnen for det, det var ganske enkelt det at Sovjet, de var jo ennå i aktivitet da. De hevdet med styrke at hvis de skulle stoppe beskatningen av småfisker i Barentshavet, så

måtte vi stoppe lofotfisket. Og da kom den der påskestoppen inn i bildet. Og det er mulig, du, det at vi hadde i 1981 – at der var en stopp i torskefisket på sommeren.

Pål Christensen: Ja, det var det.

Eivind Bolle: Ja, det er mulig at du har rett der. Det klarer ikke jeg å huske. For du vet, jeg satt med ansvaret i 1981, satt jo til den 15. oktober i 1981.

Pål Christensen: Jeg husker ikke helt, men jeg tror at det var i hvert fall en viss –

Eivind Bolle: Men det var etterpå, da Listau kom inn og overtok, så fortsatte jo han med dette her. Og han hadde noen stopper utpå, han hadde både en stopp i januar hvor de ikke fikk lov, også hadde han en stopp i – men det kom jo av at forskerne fortalte oss at torskebestanden var så lav at vi måtte beskatte den på en forsvarlig måte. Så det var grunnen. Så jeg kan ikke akkurat – men det jeg fikk nokså mye opptrekk for, det var akkurat den stoppen – påskestoppen i 1981. Ikke i 1980 –

Pål Christensen: Nei, for den var så liten.

Eivind Bolle: Men i 1981. Ja, han var så liten den. Han var bare over de helligdagene der. Men så i 1981, da forlenget vi den i 14 dager og fikk alvorlig med juling. Jeg var jo her oppe i Lofoten, da, og var borte i Flakstad og holdt et foredrag om det her her i lag med et folkemøte der, og borte i Moskenes og fikk juling for at jeg stoppet det, for det var midt i deres tid. De så muligheten til å drive fiske da og tjene noen kroner. Hvis ikke jeg husker mye feil, så varte den fra den 14. til den 28. april.

Pål Christensen: Det gikk jo på at de minste båtene som ikke var i stand til å være på havet tidligere på vinteren når det var mye dårlig vær og strøm og så videre, at det gikk mest utover dem, da. Og så var det alltid sånn at når du brukte sånne tidsreguleringer, så var det alltid noen som ble skjevt rammet ut ifra at fisket slår til på ulike tidspunkt langs kysten og så videre. Men samtidig var det jo en reguleringsmåte som var veldig enkel å administrere –

Eivind Bolle: Ja visst var den det.

Pål Christensen: Ved bruk av kalenderen og så si da og da er det forbudt. Men så var det jo også veldig sterke protester på at trålerne, de hadde jo sin faste kvote, så de hadde lov til å fiske i disse fiskestopp-periodene, og det var veldig upopulært da, selv om –

Eivind Bolle: Jada, jada. Det var mye. Du, jeg brukte jo å si det – Selvfølgelig var det ute i næringen og blant yrkesutøverne, så var der kritikk, sterk kritikk, særlig mot det du sier at trålerne de hadde sin kvote. Så hvis de hadde mer igjen, så kunne bare de fiske i vei, ikke bundet av denne stoppen som vi satte i påsken. Det var bare for dem å fortsette. Jeg brukte å si til folk når jeg var ute, at du skal bare regulere, men du må ikke regulere så det rammer meg. Og det var en holdning de hadde. Men jeg har jo der inne i når – jeg la jo fram delvis disse spørsmålene her i regjeringsnotat til regjeringen, sånn at jeg var sikker på at jeg hadde dem med meg, at de ga sin tilslutning til det som jeg hadde lagt opp der.

Pål Christensen: Men det var vel ikke bare bare å forholde seg til havforskerne? Altså, havforskning er ikke akkurat noen eksakt vitenskap, og de spådommene de hadde kommet med, de har vist seg å være feil noen ganger. Sånn i forhold til på en måte å være ansvarlig for å utforme bestemmelsene og så stadig – altså at det kommer signaler om at kvotene skal opp, og så investerer næringen ut fra de spådommene, og så går det veldig kort tid, og så viser det seg at nei, her tok vi helt feil. Så det var vel ikke bare bare å forholde seg til dette fra politisk side?

Eivind Bolle: Nei, det var klart at det ikke var. Det hadde jo sine svakheter, rent politisk sett å slutte seg til det, og du skulle jo ha ganske sterke argumenter for å forsvare dette her spørsmålet her. Men her ser du jo nå, her har det utviklet seg videre ut igjennom det. Og du nevnte jo den 19. april 1989, det var jo da vi fikk – det opplegget vi fikk etterpå for 1990, det tror jeg, det skar seg, det opplegget. For da har jeg jo hatt inntrykk nå i ettertid at det var jo noen som kunne få registrert kvote på en snøscooter. De hadde ikke noe annet, altså de kunne fortelle at de hadde vært ute og fisket – de hadde ikke noe annet, de hadde vært ute og fisket så og så mye. Du vet det ble jo registrert, og så hadde de bare en snøscooter.

Hallvard Tjelmeland: Isfiske.

Eivind Bolle: Ja. For da fikk du jo alle de der – og de der drev med –

Pål Christensen: Juks og fanteri ja.

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, ja. Uoversiktlig. Og det er jo det det dreier seg om nå, alle de der båtene som fikk tilført kvote nå. Noen av dem hang oppe i nausttakene, de var ikke på havet. Og det kommer de med nå, og nå får de jo i forbindelse med struktureringen, så kommer de og – og dette med, hva er det heter? Det var jo strukturering for å kjøpe kvoter innpå. Så har du det neste her. Nei, jeg må pinadø søke meg tilbake til departementet for å huske på uttrykkene.

Pål Christensen: Enhetskvoteordning, var det kanskje det du tenkte på?

Eivind Bolle: Ja, enhetskvote, det er noe annet. Først har du struktureringen, og så hadde du dette med industrikvote, for at du leier hos naboen.

Pål Christensen: Ja. Driftsordninger heter det visst.

Eivind Bolle: Hva?

Pål Christensen: Driftsordninger.

Eivind Bolle: Ja, driftsordninger, ja. Du leier hos naboen. Neida, jeg har spurt flere av de der karene, så jeg vet det å leie kvote hos naboen, så jeg kan jo betale leien. Nei, jeg tør ikke å fortelle det. Men jeg vet det jo, de betaler halvparten av det de får for fisken. Der sitter naboen og kasserer inn. Og får det uten at han er på havet. Det går jo ikke an. Det er sånn –

Pål Christensen: Men nå tenkte vi rett og slett at vi skulle ta skrittet ut av fiskebåten og gå over på litt mer allmenne politiske forhold i din statsrådsperiode.

Eivind Bolle: Ja.

Pål Christensen: Og, ja, ting som det var uenighet og konflikt rundt.

Edgar Hovland: Ja, en ting som det var konflikt rundt, var selve lederskapet i Arbeiderpartiet. Du har jo gitt uttrykk for at du har en – ja, stor venerasjon for Bratteli. Men kan du si litt om Brattelis posisjon i regjeringskollegiet i den fasen før Odvar Nordli overtok?

Eivind Bolle: Ja du, slik jeg oppfattet det, så oppfattet jeg det som at Trygve Bratteli, han var betraktet som en stødig type som de alle hadde tillit til. Når han la noe fram, de godtok det, sluttet seg til han inni der. Og det ble vel, jeg forstod det sånn, jeg, og følte det også selv sånn, at han Bratteli trakk seg tilbake der i 1976. Det var da han trakk seg tilbake, ja, og han Odvar Nordli kom og overtok. Jeg registrerte ikke noen av mine regjeringskolleger som i grunnen var tilfreds med det. De følte det at dette var litt uheldig. Fordi de hadde sånn –, og det oppfattet jeg, de hadde tillit til Bratteli. Men de hadde vel også tillit til – godtok at han Odvar kom inn. Han Odvar, han ledet da regjerings samarbeidet der, etter mine begreper på det, med ganske god hånd. Men jeg oppfattet han også som at han Odvar var litt utrygg på seg selv noen ganger, i regjeringen. Du vet, der satt jo da etter mine begreper på det, så var det den regjerings sammensetningen som han Odvar overtok, som han Bratteli overleverte til han – så satt det jo mange sentrale og dyktige folk, uten meg selv. Som hadde godt grep på dette med politikken og innpå her.

Jeg har på følelsen av at til tross for at jeg hadde ikke noen problemer jeg med å godta han Odvar, jeg synes han Odvar var en dyktig person, et dyktig menneske, og kunne lede oss innpå. Men det kunne være ganger som vi liksom fant ut – og der har jeg etter mine begreper på det innpå her, så har jeg, Knut Frydenlund og jeg, vi hadde god kontakt hele tida, og det tror jeg har sammenheng med at han Knut, han var jo det gode menneske ifra Drammen. Han ble jo karakterisert som det. Så han visste hvor jeg kom ifra, og han visste min bakgrunn innpå her, hva jeg hadde holdt på med. Så det tror jeg var årsaken til at han Knut var interessert i å beskytte meg, så vi hadde god kontakt. Og han kunne meddele meg hvis det var noen ting som han hadde registrert som var litte grann utenom det vanlige i partiet, som ikke burde være. Og jeg vil ikke her – kan ikke komme på noe sånn direkte og fortelle om det innpå her. Men det var ting som han Knut sånn fortrolig fortalte meg at det her er ikke rett innpå. Og det har sammenheng med den politiske ledelsen i partiet. Du vet, så kom jo han Reiulf inn i bildet –

Hallvard Tjelmeland: Var det slik at det var misnøye i regjeringskollegiet med denne løsningen med at Bratteli ble sittende på vent?

Eivind Bolle: Nei, jeg har ikke inntrykk av at det var noe misnøye med det. Men du vet, det var jo sterke krefter som var i bevegelse i landsmøtet i partiet da de la opp til at han Bratteli skulle være statsminister, og at han Odvar skulle være gruppeleder – eller han skulle overta etter han Bratteli. Det var jo landsmøtet som vedtok det, og så ble det jo selvfølgelig arbeidet med, slik jeg forstod det, uten at jeg var involvert i noe, men jeg forstår det ble arbeidet med at nå må han Bratteli ta og trekke seg. Det var krefter der som ville ha han Odvar inn.

Hallvard Tjelmeland: I regjeringsskollegiet og eller i partiet –

Eivind Bolle: Nei, jeg registrerte ikke noe der. Men ellers i partiet så registrerte jeg det, og ute i – de bare begynte liksom å gå seg lei på han Bratteli ute i partiet i distriktene. Sånn har jeg oppfattet det. Men ikke i regjeringen, der var det ikke noen som presset på, for der var det, som jeg sa i stad, der var de tilfreds med Brattelis holdning, sånn som han turnerte regjeringen.

Hallvard Tjelmeland: Men da Odvar Nordli overtok, så hadde du en konstellasjon da, med Nordli som statsminister –

Eivind Bolle: Ja.

Hallvard Tjelmeland: – og Steen som partileder.

Eivind Bolle: Akkurat ja.

Hallvard Tjelmeland: Var spenningen de to imellom, var det noe som ga gjenlyd i regjeringsskollegiet, eller som det ble snakket om?

Eivind Bolle: Jeg skjønner hva du mener, men ikke noe som jeg registrerte at det var noe spenning mellom de to. Men jeg har jo på sett og vis inntrykk av – du vet, det er så rart med – om du ikke får det fortalt eller får det forklart direkte, så skjønner du at her ligger noe i luften. Det var jo noe som jeg erfarte ifra livets skole. Her er det noe i luften, her er det noe som ikke er rett, som man ikke er tilfreds med. Og det forstod jeg at det var der, i den situasjonen med han Reiulf og han Odvar. Han Reiulf som leder for partiet og han Odvar som statsminister.

Det var vel krefter da, jeg vil tro, slik jeg oppfattet det der inne i, at han Rolf Hansen var med og presset på for å få han Reiulf med i regjeringen.

Hallvard Tjelmeland: I 1979, ja.

Eivind Bolle: Ja. At han kom inn der. For de drev med at hvis det var noen gnisninger, så skulle de legge seg hvis han Reiulf kom med i regjeringen. Og det tror jeg nok det gjorde. Jeg registrerte ikke noe sånt, jeg.

Hallvard Tjelmeland: Da Reiulf Steen kom inn i regjeringen, så forandret ikke atmosfæren seg på noen måte, eller at –

Eivind Bolle: Ja, jeg har inntrykk av at hvis det var gnisninger ute i partiet – ja, altså i partiet sentralt, ikke ute i partiorganene, ute blant fotfolket, men ute i partiet, hvis det var noen gnisninger der – så da han Reiulf kom inn i regjeringen, så mente de det dempet seg. Nå hadde de han i lag med seg, og nå fikk han utfolde seg der, inne i regjeringen med de synspunkter som regjeringen skulle ha når det gjaldt Arbeiderpartiets politikk. Men du fikk jo – som det står i inne i de der, som ho Inger har pekt på her (i dokumentasjonsmappen) – det der at vi fikk en forandring av politikken i slutten av 1970-årene. Altså, i den politiske holdningen.

Hallvard Tjelmeland: Altså, det var jo veldig mange brennbare spørsmål som kom opp da.

Eivind Bolle: Hva?

Hallvard Tjelmeland: Det var jo veldig brennbare spørsmål –

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, ja som kom opp partipolitisk sett ja.

Hallvard Tjelmeland: Ja, og i forhold til regjeringens politikk. Hvordan opplevde du det – de brytningene som var sånn i 1978–79, som medlem av regjeringskollegiet, omkring kriminalitetspolitikk, boligpolitikk –

Eivind Bolle: Du, jeg har vel uttalt meg før om det – I alle fall, de spørsmålene er blitt stilt om akkurat hvordan vi oppfattet det, og hvordan vi følte den situasjonen som var da, så har vel de spørsmålene blitt reist. Jeg for min del registrerte det ikke. Men det kan godt hende. Det var jo min tilbakeholdenhet som gjorde at jeg ikke registrerte noe, at dette var noe som hadde noen innflytelse på regjeringens arbeid totalt.

Hallvard Tjelmeland: Men, det var jo dette her – du fikk jo et veldig svakt valgresultat i 1979, og i partiet ble jo dette knyttet til disse brytningene, til disse store sakene. Hvordan var din opplevelse av valgnederlaget og de lærdommene – altså, var det noen diskusjon i regjeringsskollegiet om sammenhengen mellom valgresultat og politikk?

Eivind Bolle: Jo, det – da tenker du på valget i 1979?

Hallvard Tjelmeland: I 1979 ja.

Pål Christensen: Kommunevalget.

Eivind Bolle: Så visste vi ikke stemningen i Arbeiderpartiet og arbeiderbevegelsen, det gjelder særlig Arbeiderpartiet – regjeringspartiet – hvilken stilling de har ute blant fotfolket. Og selvfølgelig ble det markert og registrert i regjeringen, så det var – Hvis jeg skal uttale om hvordan jeg følte det, så var det der et forhold for en sånn dempet optimisme i regjeringen på det valgresultatet der.

Hallvard Tjelmeland: I 1979?

Eivind Bolle: Ja.

Hallvard Tjelmeland: Å ja.

Eivind Bolle: Etter valgresultatet i 1979 som gjorde at Arbeiderpartiet kom veldig lavt, var det langt nede. Nei, det har du ikke der stående, nei, nei, det var ved stortingsvalget. Så det var nok en dempet holdning, og da var det vi kom innpå en del utav det her her i regjeringen, da var vi inne på det: Hva er det som er årsaken? Er det feilaktig distriktpolitikk? For du vet, vi følte det sånn i regjeringen at det var ute i distriktene de sviktet Arbeiderpartiet. Og da ble

det drøftet det her med distriktpolitikk, og da var vi inne på det som jeg fortalte i sted om, da vi drøftet det ganske grundig – da jeg brukte eksemplet på Værøy og Røst. For jeg fikk jo oversikt over, jeg, fra Nordland Arbeiderparti, hvordan stemningen – hvordan de hadde stemt ute i de enkelte kommunene. Så jeg så jo her at det var ikke noe særlig tilslutning, og det var jo noen som stilte spørsmål om har det sammenheng med fiskeripolitikken som regjeringen fører? Det var jo i grunnen for å gi meg et spark på skinneleggen. Men det var ikke noen som kunne svare på at det var det som var årsaken.

Hallvard Tjelmeland: Nei. Altså, det skjedde jo så veldig mye på slutten av 1970-tallet, endringer i forhold til motkonjunkturpolitikk, og du hadde en ny orientering i industripolitikken med Lied-utvalget. I hvor stor grad var det ting som skapte misnøye, følte du, på grasrota eller i partiapparatet?

Eivind Bolle: Ja, du, det er vel i grunnen ting som ikke jeg akkurat kan gi noen konkret uttalelse om. For å si det ganske enkelt, jeg fulgte vel ikke så mye med, da, og ikke var jeg involvert i noe av dette her. Men vi drøftet, og jeg husker det var jo noe med LOs side, det var en god del misnøye med den politikken som partiet og regjeringen førte da. Så jeg ble anmodet om å komme bort på LO-kontoret til to personer der, jeg har glemt hva de het, og orientere, så de fikk orientere meg om –

Hallvard Tjelmeland: Industrien?

Eivind Bolle: – hvilke feil vi gjorde.

Hallvard Tjelmeland: LO-kontoret i Nordland?

Eivind Bolle: Ja. Nei. LO-kontoret sentralt, ikke i Nordland, i Oslo.

Hallvard Tjelmeland: I Oslo, ja.

Eivind Bolle: Ja, ja, ja, ja. To sentrale personer, LO-medlemmer, som satt på der, og de fikk orientere meg om hva de mente om dette her. Og jeg ble jo også i den sammenhengen innkalt, da var det han Ivar Leveraas som var sekretær for Arbeiderpartiet, jeg ble også invitert til han og komme å fortelle hvordan fiskeripolitikk – de klagene han hadde fått ifra fagorganiserte og

også politisk hold ute i distriktene. Så de òg var misfornøyd med for eksempel fiskeripolitikken. Så han var interessert i om jeg kunne fortelle han hva slags hensikt og tanker vi hadde om fiskeripolitikken. Og det gjorde jeg. Jeg var jo hos han Ivar Leveraas, og han var for så vidt tilfreds. Jeg husker ikke nå hva det var jeg la fram for han, men han var tilfreds med at – han mente at det den politikken vi førte, og som regjeringen førte, var riktig. Det var bare å få den ut til folket.

Hallvard Tjelmeland: Men folk i LO kan jo ikke ha ment at det var fiskeripolitikk –

Eivind Bolle: Hva?

Hallvard Tjelmeland: Folk i LO kan jo ikke ha ment at det var manglende hensyn til de fagorganiserte som –

Eivind Bolle: Nei, du, ikke i LO, men siden jeg var medlem av regjeringen – og så vet jeg svarten ikke hvorfor at de akkurat inviterte meg til å komme dit hen.

Hallvard Tjelmeland: Så du fikk ikke noe svar på det?

Eivind Bolle: Neida, jeg fikk ikke det, for det dreide seg ikke direkte inn på fiskeripolitikken.

Hallvard Tjelmeland. Nei, ok.

Eivind Bolle: Men det dreide seg inn på distriktspolitikk. Og du vet, da ga jo de uttrykk for at de så jo også fiskeriene i sammenheng med distriktspolitikken.

Pål Christensen: Var det noen reduksjon, altså i takt med endringen når det gjaldt motkonjunkturpolitikken, var det noen endring i støttenivået, husker du det? Som kunne ha gitt seg negative utslag.

Eivind Bolle: Ikke som jeg tror det var da i den tida til fiskerinæringen, at det var noen endringer der inne som ga utslag. Nei, det tror jeg ikke.

Pål Christensen: For det var jo noe det var veldig stor oppmerksomhet rundt, i hvert fall i organisasjonen –

Eivind Bolle: Ja, ja.

Pål Christensen: Og stor misnøye hvis man ikke fikk det man forventet.

Eivind Bolle: Ja, det var klart det var.

Edgar Hovland: Men fungerte regjeringen noenlunde som kollegium? Var det et godt og tillitsfullt samarbeid, eller var det stadig spenninger? Det var jo fortsatt elementer av de vekstkåte igjen i regjeringen. Hvordan var forholdet mellom fiskeriministeren og en mann som Bjartmar Gjerde som industriminister?

Eivind Bolle: Oljeminister.

Edgar Hovland: Og som oljeminister.

Eivind Bolle: Ja, der ble nok noe – men vi hadde møter hvor vi drøftet det med den politiske ledelsen som var i lag med han Bjartmar, han var jo da olje- og energiminister. Eller var han industriminister? Og så fra den politiske ledelsen i Fiskeridepartementet inn på der. Og vi har drøftet og snakket sammen. Vi argumenterte jo godt, syntes vi, for de synspunktene vi hadde på fiskeriene i regjeringssammenheng. Han Bjartmar, han godtok dem. Vi hadde ikke noen uoverensstemmelser i den sammenheng.

Pål Christensen: Men hadde ikke han en sånn støtte til skipsbyggingsindustrien som ikke var helt i tråd med fiskeripolitiske prioriteringer, jeg tenker på de her Gjerde-båtene.

Eivind Bolle: Jo, jo, ja. Ja, du er inne på noe der, du. Du vet, det kom av at industrien der, skipsbyggingsindustrien, hadde problemer, også var det om å gjøre å finne oppgaver til dem. Og da kom han Bjartmar til meg, for vi hadde liggende ute i systemet en hel del konsesjoner som var gitt, og som ikke var utnyttet. Det skulle bygges båter både i ringnot og det var vel – ja, det var særlig ringnot det var på. Det der måtte vi gi tillatelse til at de fikk sette i gang, for vi måtte kunne gi tillatelse hvis de der hadde sagt at de fikk bygge. Så det kom av for å få litt

aktivitet i skipsbyggingsindustrien. Og da ble det jo gitt en god del støtte til nokså, så der – men det hadde sammenheng med virksomheten i landet for øvrig, også der i skipsbyggingsindustrien.

Hallvard Tjelmeland: Var ikke det et problem i forhold til politikken om å skjære ned på kapasiteten?

Eivind Bolle: Nei, det var ikke snakk om det. Du vet at her fikk du de der Gjerde-båtene, det ble ikke tatt med i vurderingen det, som jeg kan huske. Det var vel, ok – Altså, vi vurderte, visst jo i Fiskeridepartementet da og vurderte vært enkelt konsesjonsløfte eller konsesjon vi hadde gitt. Hvor var han plassert hen, og skal vi gi tillatelse til, du kan bare sette i gang og bygge hvis du vil, så skal du få konsesjonen din. Altså, det er klart at de der Gjerde-båtene, som de ble kalt, de var jo med og økte kapasiteten. Det innser jeg jo i ettertid at det var vel ikke helt rett. Men hva annet skulle vi sette i verk med? Hva? For at folk skulle få arbeid ute i industrien?

Edgar Hovland: Måtte jo sette i verk en kondemneringsordning parallelt.

Eivind Bolle: For å få dem til å få jobbe?

Edgar Hovland: Ja, for –

Pål Christensen: For at de først skulle bygges og så søkkes?

Eivind Bolle: Jo, jo.

Edgar Hovland: Det som er interessant – unnskyld at jeg spør, men det som er interessant, det er ble ikke disse tingene sett i sammenheng, ble ikke det diskutert i sammenheng? Jeg kan godt forstå at man helt åpent og bevisst gir med den ene hånden og tar med andre, ikke sant, fordi det er nødvendig. Men det måtte jo bli diskutert? Du måtte jo være klar over konsekvensene av disse konsesjonene. Og at du kjøpte det med åpent sinn av hensyn til verftsneringen på Nordvestlandet, det kan jeg forstå, men det måtte jo være diskutert? Var det ikke det?

Eivind Bolle: Ikke mellom regjeringskolleger som jeg registrerte.

Edgar Hovland: Men diskuterte du og Gjerde dette?

Eivind Bolle: Nei, nei, ikke det. Nei, vi diskuterte vel ganske enkelt dette å få i gang virksomhet i skipsbyggingsindustrien, og da kan vi gi en sånn konsesjon. Men altså konsekvensen av det var vi ikke innpå og vurderte på den tida. Men det er klart at –

Edgar Hovland: Dette synes jeg er spennende fordi de nettopp sitter med den fiskeriplanen hvor liksom konsekvenser av ulike tiltak er drøftet veldig nøye -

Eivind Bolle: Ja.

Edgar Hovland: Også går man inn i konferansen, og så lukker man øynene, og så snakker man om skipsbyggingsindustrien separat, og så snakker man neste dag om fiskerinæringen.

Eivind Bolle: Du, jeg tror nok vi skal være så mye ærlig å innrømme at du har særlig i den tida da jeg opplevde å være med på det, så drøftet du det – du så i grunnen – du tok ikke med konsekvensene, hva vil dette medvirke til over tid. Men du så øyeblikket. Og arbeidet. Det var nok en del av det som lå inne i – og du vet her kunne jo jeg registrere at vi hadde sterke krefter i arbeiderbevegelsen, i for eksempel i LO. De var jo svært begeistret for å få i gang, og sånn som jeg har sagt tidligere, LO var jo mer interessert i arbeidsgiver- og arbeidstakersituasjonen.

Pål Christensen: Er det her noe av politikkenes vesen på en måte, vil du si det hvis du ser tilbake på det politiske livet ditt, at –

Eivind Bolle: Ja, det tror jeg det er blitt.

Pål Christensen: – at det blir en tendens til å tenke på neste valg og ikke sånn i et 10–20-årsperspektiv?

Eivind Bolle: Du, jeg tror at det er en del av politikken vesen, og utbyggingen av virksomheten i samfunnet vårt inne i her. Og da kan du se på det som dere pekte på her, at det

er strukturelle endringer i politikken gjennom disse årene som jeg peker på. Ja visst er det det. Det blir ikke å ta feil på at det ikke er strukturelle endringer, og du kommer fram til det også i dag. Nå er det jo noe annet innpå her, synes jeg da, når det gjelder politikk. Så det der her får vi nok å slite med ut igjennom, uansett hvem som sitter og har makt i dette samfunnet her.

Pål Christensen: Men du, vi snakket om både Bratteli og Odvar, men det var jo ei til.

Eivind Bolle: Ho Gro, ja, som kom inn i bildet, jada. Jo, jo, jo, jo. Ho Gro, ho har jeg – da ho kom inn i og overtok, så registrerte vi jo, i alle fall synes jeg det, at det var noe annet som kom inn, for eksempel i dette med å sitte i posisjon og ha makt og myndighet som regjeringen har. Og det kom ganske enkelt fram ved det at ho Gro, ho var selv opptatt av, ho trakk ikke noen slutning før ho hadde fått satt seg godt inn i hva saken dreide seg om, og det synes jeg var positivt. Så derfor var ho Gro opptatt av, når det gjaldt visse ting som hadde med det området som jeg arbeidet med i fiskeriene, da hadde ikke ho noen peiling på fiskeripolitikk, men ho hadde god lyst til å drøfte det grundig før ho ga sin tilslutning og var sikker på at det der her virket slik som det burde være.

Så da kom ho inn i her og ville gjerne ha – det var flere områder der i hennes statsråds tid, hvor ho var nokså sentral. Du har nå det her her med Alexander Kielland og dette med oljevirkosomheten, Bravo-ulykken ute i Nordsjøen og alt dette, så ho var opptatt av de her spørsmålene. Og ho var veldig til å være med og drøfte det grundig og sette seg godt inn i, det var ikke mange gangene at vi satt sammen, at ho ga sin tilslutning nå. Nei det der måtte ho få se på nærmere, sånn at ho var sikker på at ho hadde oversikten, hele den fulle oversikten. Og det var ikke bare med fagdepartementene, i hvert fall ikke var det bare med Fiskeridepartementet, nei, ho måtte ut for øvrig og få nærmere klarhet, for eksempel hos regjeringsadvokaten. Regjeringsadvokaten ja. Ja, det var sentrale spørsmål her, så ville ho ha – så var ho også der ute og drøftet det og la det fram sånn ut ifra sin side. Men ho dro også med seg fagdepartementet, ho dro med seg Fiskeridepartementet.

Og særlig, vet du, det der med Alexander Kielland, det fikk jo jeg på bordet. Da var det jo han som tippet rundt, da de skulle snu han og få stoppet snuingen. Det eneste de fant, ja, da fant de jo årsaken – lovhjemmel for å stoppe snuingen, det fant de i havneloven. Havneloven, den lå under Fiskeridepartementet. Det var jo han Reiulf som førte den over dit hen til meg, så jeg fikk den. Hva i Herrens navn, jeg hadde jo ikke peiling på –! Så det. Men det var jo – ja, en lovhjemmel for å stoppe det, og det var inne her i de drøftelsene. Og her vet du, her kom det jo inne i. Du vet, du har jo de der forsikringsselskapene som kom her og

protesterte vilt på at vi stoppet snuingen den gangen. Da var det regjeringsadvokaten ble brakt inn i bildet, og han forklarte ganske nøye forholdene for henne. Det sugde ho Gro i seg og brukte som et argument. Men det der med stoppingen, han ble jo liggende der borte. Han ble jo liggende til i Willoch-regjeringen sin tid. Ble jo han liggende der med bunnen i været.

Hallvard Tjelmeland: Hvordan ble det oppfattet, denne kampanjen for Gro forut for regjeringsskiftet i 1981? Var Nordli begynt å få en svekket posisjon, følte du?

Eivind Bolle: Ja, du har jo den der òg. Du vet, han Odvar var jo begynt å bli syk, da. Og du hadde jo han journalisten som de var og –

Hallvard Tjelmeland: Vassbotn.

Eivind Bolle: Nei, du har jo han –

Hallvard Tjelmeland: Ja, ja, i Arbeiderbladet ja.

Eivind Bolle: Ja, Arbeiderbladet. Han der karen som vi tørna om natta.

Hallvard Tjelmeland: Ja.

Eivind Bolle: Ja, også hadde vi jo Vassbotn som han Odvar dro inn som statssekretær, som informasjonssekretær ved statsministerens kontor. Og det var det jo en svær kritikk på til han Odvar, og han Vassbotn, han var jo senterpartimann, han tilhørte jo ikke Arbeiderpartiet. Så det var jo en svær kritikk, og det ble jo kritikk i LO om – der har du jo han Rolf Hansen som var innpå, og Tor Aspengren og han Tor – han andre Tor-en. Nå tror jeg vi bør slutte snart.

Hallvard Tjelmeland: Bare et lite spørsmål til, som vedrører en av de mest dramatiske sakene da, i regjeringen omkring 1979–80, som vedrører sikkerhetspolitikken. Var det noe som du – altså om NATOs dobbeltvedtak og invasjonen i Afghanistan, altså endringer i det sikkerhetspolitiske klima. Var det noe som påvirket situasjonen i regjeringen, og som du var opptatt av personlig?

Eivind Bolle: Nei, det var i grunnen ikke det. Du vet, det der her – det er glidd ut, for det har ikke noen ting med det området som jeg hadde ansvaret for, så jeg bare fulgte med de andre, for å være ærlig.

Hallvard Tjelmeland: Ja.

Eivind Bolle: Til det. Så det gjorde ikke det med sikkerhetspolitikken. Du har jo det her med NATO, du har jo alt det der som var aktuelt i den tida. Men alle de der tingene som dere er ute etter og skal høre hvordan jeg reagerte på det, så jeg vil jo da fortelle dere at det er begrenset hva jeg klarte å få med meg i regjeringen, så det her her var noe som – det var mer som han Torstein Treholt, gamle Torstein Treholt. Han var jo medlem av regjeringen. Og når vi hadde regjeringskonferanser, så registrerte vi at Torstein Treholt satt jo og sov. Han sovna av, han ble trøtt. Men hvis det var noen som nevnte landbruk eller jordbruk, da var han våken momentant.

Pål Christensen: Var det sånn med deg også, eller?

Eivind Bolle: Nei, jeg holdt meg våken. Ellers hadde jeg vært sovna av nå også.

Pål Christensen: Tor Halvorsen var det du tenkte på.

Eivind Bolle: Ja, det var han Tor Halvorsen. Det var jo var han som var LO-leder etter han Tor Aspengren. Jo, det var nok det, du. Nei, du, hva du sa til meg – eller satte i brevet at jeg kunne få lov til å bestemme hva tid vi skulle slutte. Jeg vet ikke hvor mye jeg trenger dere mer? Jeg tror vi avslutter nå.

Pål Christensen: Vi begynner vel å nærme oss en finale ja. Hadde du noe –

Edgar Hovland: Nei, tenkte bare jeg skulle spørre at da Gro kom inn i regjeringen, du sier hun var veldig opptatt av å skaffe seg kunnskap innenfor de forskjellige departementene. Hadde du inntrykk av at hun hadde en slags ambisjon om å gjøre Miljøverndepartementet til noe av det samme som Finansdepartementet var, en slags overdepartement?

Eivind Bolle: Nei, ikke da – ikke da ho kom inn som miljøvernminister. Da synes jeg ho Gro turnerte de spørsmålene der som har med miljøet å gjøre, på en fin måte. Jeg var i det vesentlige enig med henne, jeg var opptatt jeg også av miljø. Men så har du jo det her som dere har liggende inne i her, Alta-utbyggingen og alt dette her. Og du, der – der inne i det er jeg enig med regjeringen i at vi måtte bygge ut Altavassdraget. Det var jeg enig i. For det var ikke så, ho Gro var jo motstander av det i sin tid. Der inne i. Jeg er enig i at det var et vedtak regjeringen gjorde som de ikke burde ha gjort. Og det har sammenheng – men her har du når jeg tenker i ettertid på akkurat det, så har det sin store betydning overfor samenes virksomhet og bosetting i landet vårt. Det er fantastisk når vi tenker gjennom hva samene har bidratt til i virksomhet og verdiskapning i dette landet vårt.

Du, for å fortelle dere. Jeg var der oppe på Finnmark en gang, sist i april på en politisk turné, så for vi med ei drosje over ifra Gamvik og skulle over til Kjøllefjorden. Og du vet, da må du opp på vidda der. Og vi kom der en fin vårkveld, der oppe, sola skinner og godt vær, og da vi kom opp på vidda, stille og fint og den hvite fine, og da vi kom opp kjørende der, så med det samme vi kom over en sånn hump oppå der, så har vi på siden av oss et gråbrunt teppe som er i bevegelse. Og bak det der – og ei drosje som kjørte meg, vi var to i lag med drosjesjåføren. Så vi begynte å spørre hva i all verden er dette her for noen ting. Jo, da var det en reinflokk de for med. Og bak reinflokken der satt det tre reingjetere på hver sin scooter og styrte denne reinflokken. Og der fikk vi fortalt, og jeg glemmer aldri det synet jeg, oppe på den sylhvite snøen. Også du vet det var når de beveget seg og for småspringende der, så var det en bevegelse i det gråbrune teppet, og der registrerte vi at de der reingjeterne, de styrte flokken med lyset fra scooterne. Så altså, de hadde en rein som var framme som var leder, og den så vi langt der framme. Så hvis de skulle ha den til å bøye av, så blinket de med lyset på scooteren, så bøyde den av, og det visste sjåføren som kjørte oss, det var. Og da vi kom til Kjøllefjorden, så fortalte vi jo det her til folket vi traff der nede. Joda, det var Polmak-samene som flyttet reinen sin over til Nordkynhalvøya. Og der kunne de fortelle oss, at vi måtte regne med at det var cirka en ti tusen rein i den flokken. Du skjønner det var jo – og de der reinene der, de gikk på en sånn flott beiting oppe på Nordkynhalvøya, det er jo den du får utover fra Eie og over der sånn, der de drepte de der nordmennene i 1945.

Hallvard Tjelmeland: Hopseide?

Eivind Bolle: Hopseide, ja. Det var det det var. For der var det så gode beiteforhold at hver rein har en slakteverdi på borte i, nå må jeg tenke meg om, det var borte i en syv-åtte tusen

kroner. Nei, syv-åtte hundre kroner, hver rein. Også gange det med ti tusen. Det var jo snart en ti millioner som lå i den flokken der. Og det var samene sine, så de flyttet de der. Og så var det dette med samene – så kunne han Anders Aune fortelle meg, han var jo da fylkesmann, han var jo òg stortingsmann, men han var jo fylkesmann i Finnmark. Så hadde jeg drevet og pratet med han Anders Aune om løst og fast, så fortalte han meg, det var i den tida de holdt på med og skulle demme ned Masi. Du, det var òg et sentralt spørsmål. Og så hadde de hatt møter der oppe, fortalte han Anders Aune. Han var jo fylkesmann, og han Anders Aune, han var jo ikke opptatt av vern. Han var opptatt av å bygge ut, så han var enig.

Så hadde de hatt et stort folkemøte oppe i Masi der, og der var det en hel del folk og fremtredende folk ifra utbygningsområdene, kraftverket, å bygge ut og demme ned Masi. Så var de ferdig med møtet og skulle slutte, så var det en eldre kone som var til stede i det der folkemøtet. Ho tok og bad om ordet. Og det var, ja, det var jo merkverdig. Så sa ho det at ”jaha, jeg har nå hørt på,” sa ho, ”at dere er ment på å demme ned Masi, og det er nå så. Vi klarer vel ikke å hindre det, men at vi –”, for du vet de snakket om hvis de fylte opp Masi, så var det bare kirketårnet – kirken stod der – som var overfor vannet. Så altså, ”at vi skal demme ned våre døde, fordi kirkegården var attmed kirken, synes jeg er forferdelig.” Så sa han Anders Aune, det gikk et søkk i forsamlingen. Og han forbannet seg på at det var argumentasjon til at Masi ble ikke neddemmet. For det synes han var fælt, for der lå kirkegården. Og et argument som ingen har brukt. Mens vi skal demme ned våre døde, sa ho, som ligger der oppe. Det syntes ho var forferdelig. Og han sa det var så stille i forsamlingen, det var helt lydløst, så gikk det nærmest et søkk for det argumentet som kom. Den gamle kona, så det der det gav meg virkelig impulser, til samene og folkene der oppe.

Du, jeg var jo oppe i Masi og for og vaset i sin tid, jeg. Og der var bygd en hel del med fine boliger oppe i Masi, der, og så vi var og så på det der da. Men det har jo sammenheng med politikken rent generelt. Og der registrerte vi, fine små hus, som de bodde i folket der oppe. Og stua står jo med stort, stuevindu. Men vi var og glante inne på stuevinduet, der stod scooteren – inne på stuegulvet, der stod scooteren. Det var ikke noe mer. Han stod der, han. For de bodde på kjøkkenet. Det fikk vi jo fortalt. Og vi, nei vet du hva altså, nå – hvis jeg får lov til å fortsette. Har du mer å spørre om?

Edgar Hovland: Nei, jeg ikke det. Jeg har litt jeg skulle si akkurat til slutt nå. Jeg synes dette har vært en gild dag som det het i skolestilen. Og det er mange ting vi kunne ha spurt om, og blant annet hvorfor ble du sittende så lenge. Hvorfor, ja, du overveide i alle fall på ett tidspunkt å trekke deg tilbake, men du ble sittende. Vi kunne spurt om mange ting i den

forbindelse også. Men jeg har lyst til å stille et spørsmål. Er det noe du irriterer deg over at du ikke klarte å få gjennomført, er det noe som du virkelig brant for, og hvor du liksom følte at her hadde du ikke makten til å få satt dine ting igjennom?

Eivind Bolle: Jo, jeg tror nok gjerne det du, at når jeg tenker meg om nå i ettertid, så må det jo bli det. Akkurat da hadde jeg vel ikke akkurat liggende for meg noe sånn brennaktuelle spørsmål som jeg tenkte meg, bortsett fra at det lå inne i langtidsplanen. Men jeg ser jo i ettertid nå at forvaltningen av de levende ressursene i havet har spilt fallitt. Eller det er litt uheldig fordi de begynner å gå sterkt tilbake, og det er jo de levende ressursene i havet der som bosettingen og virksomheten ute på kysten skal kunne nytte seg av. Så der kunne jeg godt ha tenkt meg til nå i ettertid å ha lagt opp til en annen form for regulering. Og like ens dette med samtidig å begrense en del av den teknologiske utviklingen. For tenk dere til nå, du sa – jeg uttalte meg jo en hel del til pressen her etter at jeg var kommet hjem og gikk her nede i Mortsund og tråkket, og kritiserte politikken – kritiserte både den ene og den andre fra Arbeiderpartiets side for fiskeripolitikken. Så tenkte jeg til at her bad de kondemnere, så de bevilget penger til kondemnering av noen av fiskebåtene. Men så hadde de på den andre – hva er det det heter Norway – nei.

Pål Christensen: Norway Seafoods, Aker?

Eivind Bolle: Neida, neida, det er ikke det. Nei du, det er det selskapet som – du vet, de la jo ned alt det der. Det var med i sin tid i Statens fiskarbank, i hovedstyret. Da synes de vi hadde god oversikt over det her, men så la de det til SND, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond. Og hva de har gjort med det? Og her samtidig som de ga kondemnering – til å kondemnere og ta ut av virksomheten fangstkapasitet, så ga de samtidig tilskudd til å bruke 70-fotere og 80-fotere, med fryseri om bord, som kom inni og hadde en fantastisk fangstkapasitet. Altså, så her inne i synes jeg de har styrt dette her på en ytterst uheldig måte, og de burde også selvfølgelig, synes jeg, her inne i det her nå i ettertid, jeg er jo dypt uenig i det her som har skjedd her fra den politiske virksomhet, men det er jo Arbeiderpartiet delvis. Men det er jo spørsmål nå hva ho Helga gjør når ho blir fiskeriminister. Jeg er uenig i dette med å styrte ting her, ho holder på her og raserer. Vi begynner å miste virksomheten langs kysten. Kysten blir jo liggende øde, han blir mørk. Jeg er ikke uenig med ho Helga når ho har sagt at det burde være lys i husene på kysten. Og det sier ho Kari Bremnes òg. For da er det folk, og det er i alle fall noen som betaler strøm, som

har bruk for strøm. Så jeg er enig, her tror jeg de har gjort for lite, men, si, hva legger de opp til. Men da måtte man ha gått kraftig inn allerede på den tida, i min tid, i dette her med og gått og bestyrt også, og da kommer du i konflikt med teknologien. Det er ikke så enkelt. Kan jeg bidra med noe mer?

Hallvard Tjelmeland: Kan jeg stille et spørsmål til?

Eivind Bolle: Ja.

Hallvard Tjelmeland: Det er et viktig felt. Altså det med konflikten mellom olje og fisk. Hvordan opplevde du det, var det noe en kompromisset seg fram til, eller var det et veldig stort stridsspørsmål?

Eivind Bolle: Nei, det var ikke det store stridsspørsmålet, du. For jeg for min del var klar over at det må gå an å finne – men det var ting som var brennaktuelt også for oss i Fiskeridepartementet. Og du har jo liggende inne i her, jeg har jo ut ifra Nordlys – der er det jo referert et innlegg jeg har i Nordlys, avisen Nordlys innpå her, hvor jeg peker på, særlig når det gjelder dette med Lofoten, og her er det jeg er redd for i ettertid, nå, at for mye – men du vet, der var sterkt press på, i grunnen, i sin tid, da jeg var i regjeringen, med oljevirksomheten nord for 62-graden. Og der husker jeg det var i Stortinget i arbeiderpartigruppa hvor de drøftet dette her spørsmålet. Per Utsi, han var jo stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet fra Finnmark og var den som orienterte om og var med i industrikomiteen der da. N er jo ikke han med i det der gamet lenger, men han var med og orienterte sterkt om, og der var da opplegg om positiv virksomhet fra dem i industrikomiteen, en virksomhet nord for 62-graden. Og det var jo mange av de der her som sluttet seg til, i stortingsgruppa, at jo, jo, her måtte vi komme i gang med noe virksomhet nord for 62-graden inne i her. Og det var ikke noen som hadde noen særlig negative kommentarer til det her. Men jeg for min del, jeg kunne ikke la det være, skjønner du. Jeg hadde jo lov til å være i stortingsgruppa, som medlem av regjeringen og fiskeriminister. Så jeg bad om ordet og orienterte, og sa jeg har jo lyttet til, og han har jo slides, så han viste oss bilder på veggen. Altså hva det het for noe det til å begynne med, jeg har glemt det, det er også noe sånne gjeve hjelpemidler du har.

Hallvard Tjelmeland: Overhead, er det det?

Eivind Bolle: Ja, ja, det var en sånn ting, så han viste oss bilder opp igjennom, og de der feltene som de allerede da – og det her det var jo i 1979. Så jeg måtte ganske enkelt be om ordet, og jeg hadde jo sett på dette her, og jeg var jo klar over at det var ressurser som lå i havbunnen der som vi kunne nytte. Men vern, og jeg vil nå be Arbeiderpartiets stortingsgruppe om, om inne i her, og særlig du Per Utsi, at du er oppmerksom på at det er en annen ressurs som lever i det samme området, og den karen, han er fornybar han. Han varer til evig tid hvis vi tar vare på han. Det andre som du har snakket om, det tar slutt en gang. Og hva da? Hvilken annen ressurs skal vi hive oss på? Nei, ja, nei, det var nok. Det var mer som med ho Hanna, det var godt å få det sagt.

Pål Christensen: Ja, men da tror jeg vi sier at vi er ferdig, og sier tusen takk.

Eivind Bolle: Jo, jeg får si takk for at jeg fått være i lag med dere, og hvis jeg har kunnet bidra til universitetet med noe positivt, så er jeg forferdelig stolt.

Helle Rønne: Det har du.